

พระอภิธรรมปิฎก

เล่ม ๘

มหาปัฏฐานปกรณ์ ภาค ๓

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เหตุทุกะ

ปฏิจวาร

[๑] เหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อโทสะ อโมหะ อาศัยอโลภะ อโลภะ อโมหะ อาศัยอโทสะ อโลภะ อโทสะ
อาศัยอโมหะ โมหะ อาศัยโลภะ โลภะ อาศัยโทสะ โทสะ อาศัยโมหะ
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยเหตุธรรมในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม และนเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อโทสะ อโมหะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอโลภะ

พึงผูกจักรนัย

โมหะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะ ฯลฯ ใน
ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม ฯลฯ ขันธ์ ๒ และ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๒

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขั้นทั้งหลาย ขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหา-
ภูตรูป ๑ ฯลฯ

เหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย อาศัยขั้นทั้งหลาย ที่เป็นเหตุธรรม

ในปฏิสนธิขณะ เหตุธรรมทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

เหตุธรรม และนเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และเหตุธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นเหตุธรรม

ฯลฯ ขั้น ๒ และเหตุธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๒

ในปฏิสนธิขณะ เหตุธรรม และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

เหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม และนเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อโทสะ อโมหะ อาศัยอโลกะ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

โมหะ อาศัยอโลกะ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โมหะ อาศัยโทสะ และสัมปยุตต-
ขั้นทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ อโทสะ อโมหะ อาศัยอโลกะ และหทัยวัตถุ ฯลฯ

นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม และนเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นเหตุธรรม และเหตุธรรม

ฯลฯ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๒ และเหตุธรรม

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ และเหตุธรรม

เหตุธรรม และนเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม และนเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุ

ปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อโทสะ อโมหะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นเหตุธรรม

และอโลกะ ฯลฯ ขั้น ๒ อโทสะ อโมหะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๒ และอโลกะ

พึงผูกจักรนัย

ขั้น ๓ และโมหะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นเหตุธรรม และอโลกะ

ฯลฯ ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ อโทสะ อโมหะ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตตุ
และอโลกะ ฯลฯ

[๒] เหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มณปัจจัย

ทั้งรูปภูมิเสย ฟังกระทำวาระ ๕ ในอรูปภูมิต่างนั้น

เพราะอธิปปัจจัย ปฏิสนธิไม่มี ฟังกระทำไห้บริบูรณ์ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

จิตตสมภูฏฐานรูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย นี้เป็นข้อที่ต่างกัน

เพราะอนันตรปัจจัย เพราะสมนันตรปัจจัย เพราะสหชาติปัจจัย มีมหาภูตรูปทั้งหมด
ตลอดถึงอสังขญัตตว์

เพราะอัญญมัญญปัจจัย เพราะนิสสยปัจจัย เพราะอุปนิสสยปัจจัย เพราะปุเรชาติปัจจัย

เพราะอาเสวนปัจจัย ปฏิสนธิไม่มี แม้ในภูมิทั้งสอง

เพราะกัมมปัจจัย เพราะวิปากปัจจัย ฯลฯ

เพราะอวิกตปัจจัย

[๓] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มณปัจจัย มี " ๕

ปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในอวิกตปัจจัย มี " ๕ ฟังนับอย่างนี้

อนุโลมปัฏฐาน จบ

[๔] นเหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมภูฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ
ฯลฯ ขันธ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตตุ อาศัยขันธทั้งหลาย ขันธทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตตุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมภูฏฐานรูป ฯลฯ อตุสมภูฏฐานรูป ฯลฯ ส่วนพวก
อสังขญัตตว์ทั้งหลาย ฯลฯ

เหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิจจนา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ อาศัยขันธทั้งหลายที่
สหคตด้วยวิจิจจนา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ

[๕] นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยเหตุธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ นเหตุธรรม อาศัย
นเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม

ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูปทั้งหมด

นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม และนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยเหตุธรรม และขั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม ใน
ปฏิสนธิขณะ ฯ

ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย ฟังกระทำให้บริบูรณ์ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย ไม่ใช่เพราะ
สมันตรปัจจัย ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญปัจจัย ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย

[๖] เหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ อโทสะ อโมหะ อาศัยอโลกะ

ฟังผูกจักรนัย

โมหะ อาศัยอโลกะ โลกะ อาศัยโมหะ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยเหตุธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย
เหตุธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม และนเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ อโทสะ อโมหะ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยอโลกะ

ฟังผูกจักรนัย

โมหะ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยอโลกะ

ฟังผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม ฯลฯ

ชั้นที่ ๒ อาศัยชั้นที่ ๒ จิตตสมภูฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ เหตุธรรมทั้งหลาย อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม ในปฏิสนธิ-
ขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม และนเหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้นที่ ๓ และนเหตุธรรมทั้งหลาย อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม
ฯลฯ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม และนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ อโทสะ อโมหะ อาศัยอโลกะ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ในอรุปภูมิ โมหะ อาศัยอโลกะ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม และนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรมและเหตุธรรม ฯลฯ ชั้นที่ ๒
ฯลฯ จิตตสมภูฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม และเหตุธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม และนเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรมและนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
ปุเรชาติปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้นที่ ๓ และอโทสะ อโมหะ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม และ
อโลกะ ฯลฯ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ชั้นที่ ๓ และโมหะ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม และอโลกะ

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๙] เหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ ไม่ใช่ เพราะอาเสวนปัจจัย

[๑๐] นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยเหตุธรรม

นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขั้นที่ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม พาหิรรูป ฯลฯ อาหาร-

สมุฏฐานรูป ฯลฯ อตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม และนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยเหตุธรรม และสัมปยุตตขั้นที่ทั้งหลาย

[๑๑] เหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย มี ๕ นัย

[๑๒] นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย

คือ พาหิรรูป ฯลฯ อตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยัตถ์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กญฺจดารูป ที่

เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๑๓] ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย

คือ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อตุสมุฏฐานรูป มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

อุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ส่วนพวกอสังขยัตถ์ รูปชีวิตินทริย อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๑๔] ฯลฯ ไม่ใช่เพราะฉานปัจจัย

คือ ขั้น ๑ ที่สทรคตด้วยปัญจวิญญาณ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ

อตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยัตถ์ทั้งหลาย ฯลฯ

[๑๕] ฯลฯ ไม่ใช่เพราะมคคปัจจัย

คือ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม ซึ่งเป็นเหตุกรรม ฯลฯ ในเหตุกปฏิสนธิขณะ

ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ ส่วนพวกอสังขยัตถ์

ทั้งหลาย ฯลฯ

๑๓๙ ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจย ๑๓๙ ไม่ใช่เพราะวิปยุตตปัจจย เหมือนที่ ไม่ใช่
 ปุเรชาติปัจจย พึงกระทำวาระ ในอรุณภูมิเท่านั้น ๑๓๙ ไม่ใช่เพราะนัตติปัจจย ๑๓๙ ไม่ใช่
 เพราะวิคตปัจจย

[๑๔] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย	มีวาระ ๒
ในปัจจยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่กัมมปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่วิปากปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อาหารปัจจย	มี " ๑
ในปัจจยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจย	มี " ๑
ในปัจจยที่ไม่ใช่ฌานปัจจย	มี " ๑
ในปัจจยที่ไม่ใช่มัคคปัจจย	มี " ๑
ในปัจจยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อตติปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่วิคตปัจจย	มี " ๓

ปัจจนียะ จบ

[๑๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย	กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	กับเหตุปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย		
กับ ฯลฯ		มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย		
กับ ฯลฯ		มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย		
กับ ฯลฯ		มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย		
กับ ฯลฯ		มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย		
กับเหตุปัจจัย		มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย		
กับ ฯลฯ		มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดิปัจจัย		
กับ ฯลฯ		มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย		
กับ ฯลฯ		มี " ๓

อนุโลมปัจจัยนียะ จบ

[๑๖] ในอาร์มณปัจจัย		
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย		มีวาระ ๒
ในอนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๒ ฯลฯ
ในกัมมปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๒

ในวิปากปัจจย กับ ฯลฯ	มีวาระ ๑
ในอาหารปัจจย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในอินทริยปัจจย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในฌานปัจจย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในมัคคปัจจย กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในสัมปยุตตปัจจย กับ ฯลฯ	มี " ๒ ฯลฯ
ในอวิคตปัจจย กับ ฯลฯ	มี " ๒

ปัจจนียานุโลม จบ

แม้สหชาตวาระ ก็เหมือนกับปฏิจวาร

ปัจจวารก็ดี นิสสยวารก็ดี เหมือนกับปฏิจวาร วาระ เมื่อมหาภูตรูปทั้งหลาย
จบแล้ว พึงกระทำว่า "อาศัยหทัยวัตถุ" อายุตนะ ๕ ย่อมได้ในอนุโลมก็ดี ในปัจจนียะก็ดี ฉนั้นใด
พึงกระทำฉนั้น สังกฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงทำให้บริบูรณ์ รูปภูมิไม่มี มีแต่รูปภูมิเท่านั้น

ปัญหาวาร

[๑๗] เหตุธรรม เป็นปัจจยแก่เหตุธรรม โดยเหตุปัจจย คือ อโลกะเป็นปัจจยแก่
อโทสะ แก่อโมหะ โดยเหตุปัจจย

พึงผูกจักรนัย

โลกะ เป็นปัจจยแก่โมหะ โดยเหตุปัจจย โทสะ เป็นปัจจยแก่โมหะ โดยเหตุปัจจย
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม เป็นปัจจยแก่เหตุธรรม โดยเหตุปัจจย

คือ เหตุธรรม เป็นปัจจยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดย
เหตุปัจจย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม เป็นปัจจยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยเหตุปัจจย

คือ อโลกะ เป็นปัจจัยแก่โทสะอโมหะ และสัมปยุตตขันธและจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

โลกะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๘] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะปรารภเหตุธรรม

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะปรารภเหตุธรรม

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะปรารภเหตุธรรม

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล ทำอุโบสถกรรมแล้ว พิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารนามรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก้วทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชิชนะ โดย

อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสทั้งหลายที่ละแล้ว ที่เป็นเหตุธรรม กิเลสที่ข่ม
แล้ว ฯลฯ รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม โดย
ความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นเหตุธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสาัญญาตนะกิริยา เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะกิริยา อากัญญาตนะกิริยา เป็น
ปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญาตนะกิริยา รูปายตนะเป็น ปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ
เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอาร์มมณปัจจัย

ขั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย
นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

พึงยกเอาเฉพาะข้อความในบาลีตอนที่ ๑ ว่า "บุคคลให้ทาน" เท่านั้น
มาใส่ในที่นี้ แต่ให้ตัดอ่าวชชนะออกเสีย และข้อที่ว่า "รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุ-
วิญญาณ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ" นี้ ก็ให้ตัดออก

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือบุคคลให้ทาน สีด ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะ
ปรารภกุศลกรรมนั้น เหตุธรรมทั้งหลายและสัมปยุตตขั้นทั้งหลายเกิดขึ้น

พึงยกเอาข้อความที่ตั้งอยู่ในบาลีนั้นมาใส่ในที่นี้ ให้เหมือนกับข้อความในบาลีตอนที่ ๒
เหตุธรรมและนเหตุธรรมเป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ เหตุธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะปรารภเหตุธรรมและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย

เหตุธรรมและนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะปรารภเหตุธรรมและสัมปยุตตขั้น
ทั้งหลาย

เหตุธรรมและนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะปรารภเหตุธรรม
และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย

[๑๕] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ

ที่เป็นอาร์มมณอธิปัตติ ได้แก่เพราะกระทำเหตุธรรมให้หนักแน่น เหตุธรรมทั้งหลาย
เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาติรูปได้แก่อธิปติธรรมที่เป็นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตเหตุทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณารูป สหชาติรูป

ที่เป็นอารัมมณารูปได้แก่เพราะกระทำเหตุธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ชั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาติรูปได้แก่อธิปติธรรมที่เป็นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และเหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณารูป สหชาติรูป

ที่เป็นอารัมมณารูปได้แก่เพราะกระทำเหตุธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาติรูปได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตชั้น และเหตุธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณารูป สหชาติรูป

ที่เป็นอารัมมณารูป พึงยกเอาข้อความตามบาลีที่ว่า "บุคคลให้ทานแล้ว" มาใส่ให้พิสดาร จนถึงคำว่าชั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม

ที่เป็นสหชาติรูปได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณารูป สหชาติรูป

ที่เป็นอารัมมณารูปได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ พึงยกเอาข้อความตามบาลีข้างต้นมาใส่ จนถึงทหยวัตถุ และชั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม

ที่เป็นสหชาติรูปได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตเหตุทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรมและเหตุธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงยกเอาข้อความตามบาลีที่ว่า บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน จนถึงทพวัตถุ และชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม มาใส่

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และเหตุธรรมทั้งหลาย และจิตตสมภูฐานรูปทั้งหลายโดยอธิปติปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำเหตุธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหตุธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำเหตุธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เกิดขึ้น

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำเหตุธรรม และ สัมปยุตตชั้นทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น

[๒๐] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

พระอภิธรรมปิฎก เล่ม ๘ มหาปิฎกฐานปกรณัม ภาค ๓ - หน้าที่ 14

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ
และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
นเหตุธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู ฯลฯ เนวสัญญานาสัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่
ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

นเหตุมูลกนัย เป็นอย่างเดียวกันทั้ง ๓

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุ
ธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขั้น
ทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม
ทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

[๒๑] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยสมนันตรปัจจัยเหมือนกับอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย ทั้ง ๒ ปัจจัยนี้เหมือนกับปัจจัยวาร

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย เหมือนกับนิสสยปัจจัย ในปัจจัยวาร

[๒๒] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสย อนันตรรูปนิสสย ปกคูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคตนิสสยะ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย
โดยอุปนิสสยปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคตนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคตนิสสยะ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่
เป็นนเหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคตนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคตนิสสยะ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย
และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคตนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคตนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยัง
สมาบัตติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฎฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่มรรค

แก่ผลสมาบัตติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคตนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคตนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะแล้ว
ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่มรรค

แก่ผลสมาบัตติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคตนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกคฺคฺพนิสสยะ เหมือนกับอุปนิสสยปัจจยฺย ตอนที่ ๒
เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจยฺยแก่เหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจยฺย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณฺุพนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคฺคฺพนิสสยะ
๑๗๘ ที่เป็นปกคฺคฺพนิสสยะ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย
เป็นปัจจยฺยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจยฺย
เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจยฺยแก่เหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจยฺย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณฺุพนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคฺคฺพนิสสยะ
๑๗๙ ที่เป็นปกคฺคฺพนิสสยะ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย
เป็นปัจจยฺยแก่จันท์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจยฺย
เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจยฺยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอุปนิสสย-
ปัจจยฺย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณฺุพนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคฺคฺพนิสสยะ
๑๘๐ ที่เป็นปกคฺคฺพนิสสยะ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย
เป็นปัจจยฺยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจยฺย
[๒๓๗] นเหตุธรรม เป็นปัจจยฺยแก่เหตุธรรม โดยปุเรชาติปัจจยฺย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณฺุพฺุเรชาติ วัตถุพฺุเรชาติ
ที่เป็นอารัมมณฺุพฺุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ๑๗๗ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา ๑๗๗ โทมณัส เกิดขึ้น
บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตรธาตุ
รูปายตนะ เป็นปัจจยฺยแก่จักขุวิญญาณ ๑๗๗ โสภณัฐพายตนะ เป็นปัจจยฺยแก่กายวิญญาณ
โดยปุเรชาติปัจจยฺย
ที่เป็นวัตถุพฺุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจยฺยแก่จักขุวิญญาณ โดยปุเรชาติปัจจยฺย
๑๗๗ กายายตนะ เป็นปัจจยฺยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาติปัจจยฺย หทัยวัตถุ เป็นปัจจยฺยแก่จันท์
ทั้งหลาย ที่เป็นนเหตุธรรม โดยปุเรชาติปัจจยฺย
นเหตุธรรม เป็นปัจจยฺยแก่เหตุธรรม โดยปุเรชาติปัจจยฺย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณฺุพฺุเรชาติ วัตถุพฺุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยปุเรชาต-
ปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัส ฯลฯ ทิพพจักขุ ฯลฯ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตต-
ชั้นทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย

[๒๔] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาต-
ปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม ที่เกิดหลังๆ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดย
ปัจฉาชาตปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้
ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๒๕] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาเสวนปัจจัย เหมือนกับอนันตรปัจจัย

[๒๖] นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนानาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขั้น และ
กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตเหตุทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากเหตุทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย
และเหตุธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขั้นทั้งหลาย
และเหตุธรรมทั้งหลาย และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๒๗] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ อโลกะ ที่เป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ก่อโทสะ แก่ก่อโมหะ โดยวิปากปัจจัย

พึงกระทำวาระ ๕ ในวิปากวิงค์ เหมือนกับปฏิจวาร

[๒๘] นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ กวพิงการอาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตเหตุทั้งหลาย โดยอาหาร
ปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย แก่เหตุธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๕] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย ในเหตุมูลกนัย มีหัวข้อปัจจัย ๓

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย อินทรีย์ปัจจัย พึงให้พิสดารอย่างนี้ และมีวาระ ๕

[๓๐] นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยฉานปัจจัยมี ๓ นัย

[๓๑] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยมีคคปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย

ใน ๒ ปัจจัยนี้ มีวาระ ๕

[๓๒] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย ชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่จักขายตนะ ฯลฯ กายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมและนเหตุธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

เหตุธรรมและนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

[๓๓] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอัติปัจจัย คือ อโลกะ เป็นปัจจัย
แก่อโทสะ แก่อโมหะ โดยอัติปัจจัย

ฟังผู้จกักรณัย

โลกะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ โดยอัติปัจจัย

ฟังผู้จกักรณัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปังณาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุท-
ฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เป็นปังณาชาติ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดย
อัติปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอัติปัจจัย

คือ อโลกะ เป็นปัจจัยแก่อโทสะ แก่อโมหะ แก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุทฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

ฟังผู้จกักรณัย

โลกะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ แก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุทฐานรูปทั้งหลาย โดย
อัติปัจจัย

ฟังผู้จกักรณัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปังณาชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓ และจิตต-
สมุทฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย ฯลฯ ขันธ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะขันธ ๑ ที่เป็นนเหตุ
ธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓ และกภูตารูปทั้งหลาย

ฟังผู้จกักรณัย

ขันธทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยอตติปัจจัย หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย โดยอตติปัจจัย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมภูฐานรูป ฯลฯ อุตตสมภูฐานรูป ฯลฯ ส่วนพวกอสังขณัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ

ที่เป็นปุระชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาต

รูปายตนะ ฯลฯ โสภณัฐพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ จักขายตนะ ฯลฯ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอตติปัจจัย หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม โดยอตติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ขันธทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยอตติปัจจัย กวพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอตติปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ภูตคารูปทั้งหลาย โดยอตติปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุระชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตเหตุทั้งหลาย โดยอตติปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยอตติปัจจัย

ที่เป็นปุระชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาต หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยอตติปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมและนเหตุธรรม โดยอตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุระชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓ แก่เหตุธรรมทั้งหลาย และจิตตสมภูฐานรูปทั้งหลาย โดยอตติปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอตติปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสธาทุ

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ อโลกะ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่โทสะ

แก่โมหะ โดยอรรถปัจจัย

ฟังผูกจักรนัย

โลกะ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่โมหะ โดยอรรถปัจจัย

ฟังผูกจักรนัย

ปฏิสนธิขณะ อโลกะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่โทสะ อโมหะ โดยอรรถปัจจัย

ฟังผูกจักรนัย

เหตุธรรมและนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทริย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ขันธ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม และเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย ฯลฯ ขันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ เหตุธรรมและหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็นเหตุธรรม
โดยอรรถปัจจัย เหตุธรรมทั้งหลาย และมหาภูตรูปทั้งหลายที่เกิดร่วมกัน เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย และกวมังการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้
โดยอรรถปัจจัย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย และรูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจจัยแก่กภูตคารูป
ทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นนเหตุกรรม และอโลกะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓
แก่อโทสะ แก่อโมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

พึงผู้จักรนัย

ชั้นที่ ๑ ที่เป็นนเหตุกรรม และอโลกะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ แก่อโมหะ และจิตตสมุฏ-
ฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

พึงผู้จักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นนเหตุกรรม และอโลกะ ฯลฯ

พึงผู้จักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ อโลกะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อโมหะและสัมปยุตตชั้น
ทั้งหลาย โดยอติปัจจัย โลกะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อโมหะ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยอติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย

[๓๔] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มีวาระ ๓

ในอาเสวนปัจจัย	มีวาระ ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๕
ในฉนปัจจัย	มี " ๓
ในมคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๕
ในวิกตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิกตปัจจัย	มี " ๕

ผู้มีปัญญาพึงนับอย่างนี้

อนุ โลม จบ

[๓๕] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติ-
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

นเหตุธรรม ปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอาร์มมณ-
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๑๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๕ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย	มี " ๕
พึงนับอย่างนี้	

ปัจจัยนยะ จบ

[๑๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	
กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมักปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตต์ปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตต์ปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หนัตถปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจจัยนี้ยะ จบ

[๓๘] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย

มีวาระ ๕

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในสหชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในอัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในนิสสัยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอุปนิสัยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปุเรชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปีฎษาชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอาเสวนปัจจย	กับ ๆลๆ	มี " ๕
ในกัมมปัจจย	กับ ๆลๆ	มี " ๓
ในวิปากปัจจย	กับ ๆลๆ	มี " ๓
ในอาหารปัจจย	กับ ๆลๆ	มี " ๓
ในอินทริยปัจจย	กับ ๆลๆ	มี " ๓
ในฌานปัจจย	กับ ๆลๆ	มี " ๓
ในมคคปัจจย	กับ ๆลๆ	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจย	กับ ๆลๆ	มี " ๓
ในวิปยุตตปัจจย	กับ ๆลๆ	มี " ๓
ในอตถิปัจจย	กับ ๆลๆ	มี " ๓
ในนัตถิปัจจย	กับ ๆลๆ	มี " ๕
ในวิคตปัจจย	กับ ๆลๆ	มี " ๕
ในอวิคตปัจจย	กับ ๆลๆ	มี " ๕

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียานุโลม จบ

เหตุทุกะ จบ

สเหตุกทุกะ

ปัจฉิจวาร

[๓๕] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ชั้นที่ ๒ อาศัยชั้นที่ ๒ ในปฏิสนธิขณะ

ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรมชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐิตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย

สเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา

ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กัญฐิตารูป อาศัย

มหาภูตรูปทั้งหลาย

สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และโมหะ

ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๑ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม และหทัยวัตถุ ชั้นที่ ๒

ฯลฯ

อเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม และอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหรัคด้วยวิจิกิจญา ที่สหรัคด้วยอุทัจจะ และโมหะ
สเหตุกรรม และอเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม และอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหรัคด้วยวิจิกิจญา ที่สหรัคด้วย
อุทัจจะ และโมหะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๑ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม และหทัยวัตถุ ชั้นที่ ๒
กัญฐาคารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๔๐] สเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรัคด้วยวิจิกิจญา ที่สหรัคด้วยอุทัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหรัค
ด้วยวิจิกิจญา ที่สหรัคด้วยอุทัจจะ

สเหตุกรรม และอเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ และโมหะ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหรัคด้วยวิจิกิจญา ที่สหรัคด้วยอุทัจจะ

ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

อเหตุกรรม อาศัยอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอเหตุกรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่
ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สเหตุกรรม อาศัยอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรัคด้วยวิจิกิจญา ที่สหรัคด้วยอุทัจจะ
ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม และอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มณปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหคด้วยวิจิกิณา ที่สหคด้วยอุทัจจะ และโมหะ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
 ฯลฯ

[๔๑] สเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

อเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม

สเหตุกรรม และอเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

อเหตุกรรม อาศัยอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาหารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

อเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม และอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๔๒] สเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เพราะสมนันตรปัจจัย

[๔๓] ฯลฯ เพราะสหชาติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกรรม อาศัยอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม โมหะ ที่สหคด้วย

วิจิกิณา ที่สหคด้วยอุทัจจะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยวิจิกิณา ที่
สหคด้วยอุทัจจะ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกรรม และอเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาติปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ
ชั้นที่ ๓ และโมหะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยวิจิจจณา ที่สหคตด้วย
อุทฺธจจะ ชั้นที่ ๒ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกรรม อาศัยอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาติปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอเหตุกรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหคตด้วยวิจิจจณา ที่สหคตด้วยอุทฺธจจะ
ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหา
ภูตรูป ๑ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุดสมุฏฐานรูป ฯลฯ ส่วนพวก
อสังญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

สเหตุกรรม อาศัยอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาติปัจจัย
ปัจจัยเหล่านี้ พึงกระทำเป็นวาระ ๕ เหมือนกับเหตุปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน
[๔๔] สเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ
อเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย
คือ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิจจณา ที่สหคตด้วยอุทฺธจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคต
ด้วยวิจิจจณา ที่สหคตด้วยอุทฺธจจะ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม
สเหตุกรรม และอเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ และโมหะ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยวิจิจจณา ที่สหคตด้วยอุทฺธจจะ
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๓ และหทัยวัตถุ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม ชั้นที่ ๒
 ฯลฯ

อเหตุกรรม อาศัยอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอเหตุกรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๓ และหทัยวัตถุ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอเหตุกกรรม อาศัย
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ตลอดถึงอสังขยัตถ์

สเหตุกกรรม อาศัยอเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย
คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรถด้วยวิจิจจณา ที่สหรถด้วยอุทฺธังจะ
ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม อาศัยหทัยวัตถุ
สเหตุกกรรม อาศัยสเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหรถด้วยวิจิจจณา ที่สหรถด้วยอุทฺธังจะ และโมหะ

ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกกรรม และหทัยวัตถุ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

[๔๕] สเหตุกกรรม อาศัยสเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะนิสสยปัจจัย

ฯลฯ เพราะอุปนิสสยปัจจัย

ฯลฯ เพราะปุเรชาติปัจจัย

ฯลฯ เพราะอาเสวนปัจจัย

ฯลฯ เพราะกัมมปัจจัย

ฯลฯ เพราะวิปากปัจจัย

ฯลฯ เพราะอาหารปัจจัย

ฯลฯ เพราะอินทริยปัจจัย

ฯลฯ เพราะฉานปัจจัย

ฯลฯ เพราะมคคปัจจัย

ฉานปัจจัยก็ดี มคคปัจจัยก็ดี เหมือนกับสหชาติปัจจัย พาหิรรูป มหาภูตรูป ไม่มี

ฯลฯ เพราะสัมปยุตตปัจจัย

ฯลฯ เพราะวิปยุตตปัจจัย

ฯลฯ เพราะอตถิปัจจัย

ฯลฯ เพราะนัตถิปัจจัย

๑๗๑ เพราะวิคตปัจจัย

๑๗๑ เพราะอวิคตปัจจัย

[๔๖] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย

มี " ๖

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย

มี " ๖

ในสมนันตรปัจจัย

มี " ๖

ในสหชาติปัจจัย

มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย

มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย

มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย

มี " ๖

ในปุเรชาติปัจจัย

มี " ๖

ในอาเสวนปัจจัย

มี " ๖

ในกัมมปัจจัย

มี " ๕

ในวิปากปัจจัย

มี " ๕

ในอาหารปัจจัย

มี " ๕

ในอินทริยปัจจัย

มี " ๕

ในฉานปัจจัย

มี " ๕

ในมัคคปัจจัย

มี " ๕

ในสัมปยุตตปัจจัย

มี " ๖

ในวิปปยุตตปัจจัย

มี " ๕

ในอตถิปัจจัย

มี " ๕

ในนัตถิปัจจัย

มี " ๖

ในวิคตปัจจัย

มีวาระ ๖

ในอวิคตปัจจัย

มี " ๕

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๔๗] อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฟังกระทำทั้งหมด ตลอดถึงอสังญญัตว์

[๔๘] อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย

โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยขันธทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ส่วนพวกอสังญญัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธทั้งหลาย ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ และ โมหะ

[๔๙] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจยเหมือนกับ

สหชาตปัจจย ในอนุโลม

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญปัจจย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจย

[๕๐] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ที่เป็น

สเหตุกธรรม ฯลฯ

อเหตุกกรรม อาศัยสเหตุกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ โมหะ ที่สหรถด้วยวิจิกิจณา ที่สหรถด้วยอุทัจจะ อาศัยชั้น
ทั้งหลายที่สหรถด้วยวิจิกิจณา ที่สหรถด้วยอุทัจจะ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็น
สเหตุกกรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม อาศัยอเหตุกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ และ โมหะ อาศัยชั้น ๑ ที่สหรถด้วยวิจิกิจณา ที่สหรถ
ด้วยอุทัจจะ ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกกรรม อาศัยสเหตุกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๑ ที่เป็นอเหตุกกรรม ฯลฯ ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอเหตุกกรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย โมหะ ที่สหรถด้วยวิจิกิจณา ที่สหรถ
ด้วยอุทัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ พึงให้พิสดาร ตลอดถึงอสังญญัตตวิ สเหตุกกรรม อาศัย
อเหตุกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัย โมหะ ที่สหรถด้วยวิจิกิจณา ที่สหรถ
ด้วยอุทัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุกกรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม อาศัยอเหตุกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม อาศัยหทัยวัตถุ กฏัตตารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สเหตุกกรรม อาศัยสเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหรถด้วยวิจิกิจณา ที่สหรถด้วยอุทัจจะ
และ โมหะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

อเหตุกกรรม อาศัยสเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่สหรถด้วยวิจิกิจณาที่สหรถด้วยอุทัจจะ และ โมหะ

สเหตุกรรม และอเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม และอเหตุกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่ เพราะปุระชาตปัจจย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๕๑] สเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปัจจนาชาตปัจจย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจย

[๕๒] ฯลฯ ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจย

คือ เจตนาที่เป็นสเหตุกรรม อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสเหตุกรรม

อเหตุกรรม อาศัยอเหตุกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจย

คือ เจตนาที่เป็นอเหตุกรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอเหตุกรรม พาหิรรูป ฯลฯ

อาหารสมภูฐานรูป ฯลฯ อุตสมภูฐานรูป ฯลฯ

สเหตุกรรม อาศัยอเหตุกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยโมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ

สเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม และอเหตุกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วย

อุทัจจะ และโมหะ

[๕๓] ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจย ปฏิสนธิ ไม่มี

[๕๔] อเหตุกรรม อาศัยอเหตุกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะฉานปัจจย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะมคคปัจจย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจย

[๕๕] สเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปยุตตปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม ฯลฯ

อเหตุกกรรม อาศัยสเหตุกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปยุตตปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยชั้น
ทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ

สเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม อาศัยสเหตุกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปยุตตปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ และ โมหะ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระค
ด้วยอุทัจจะ ชั้น ๒ ฯลฯ

อเหตุกกรรม อาศัยอเหตุกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปยุตตปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอเหตุกกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

สเหตุกกรรม อาศัยอเหตุกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปยุตตปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัย โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระค
ด้วยอุทัจจะ

สเหตุกกรรม อาศัยสเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปยุตต-
ปัจจย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ
และ โมหะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะนัตถิปัจจย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจย

[๕๖] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย

มีวาระ ๒

ในปัจจยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจย

มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจย

มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจย

มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจย

มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจย

มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจย

มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจย

มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

ปัจจัยยะ จบ

[๕๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	กับ ฯลฯ	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓

พระอภิธรรมปิฎก เล่ม ๕ มหาปิฎกฐานปกรณ์ ภาค ๓ - หน้าที่ 40

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๕๘] ในอารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย		มีวาระ ๒
ในอนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในสมนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยทั้งปวง	กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในวิปากปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	กับ ฯลฯ	มีวาระ ๒
ในอินทริยปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในฉานปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในมคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในสัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในอวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๒

พึงนับอย่างนี้

ปัจจัยนียานุโลม จบ

สหชาตวาร เหมือนกับ ปฏิจวาร

ปัจฉยวาร

[๕๕] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉย สเหตุกมูลกะนัย
เหมือนกับปัจฉยวาร

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม ฯลฯ เหมือนกับปัจฉยวารนั่นเอง

สเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัย

โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูต-
รูปทั้งหลาย สัมปยุตตชั้นทั้งหลายและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ ฯลฯ

สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และ หทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓
อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ชั้น ๒ ฯลฯ ใน

ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ชั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉย

คือ ชั้น ๓ อาศัย ชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และ หทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และ มหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้น ๓ และ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ชั้น ๑ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธีจจะ และ โมหะ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัย ชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
 ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัย ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๖๐] สเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัย ชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธีจจะ อาศัย ชั้นทั้งหลายที่

สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธีจจะ

สเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และ โมหะ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธีจจะ

ชั้น ๒ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัย อเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ฯลฯ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย อาศัย หทัยวัตถุ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ
กายวิญญาณ อาศัยกายตนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สเหตุกธรรม อาศัย อเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัย หทัยวัตถุ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัย

โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธีจจะ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม อาศัย อเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธีจจะ และ โมหะ อาศัย-

หทัยวัตถุ

สเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๓ อาศัย ชั้น ๑

ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธีจจะ และ โมหะ ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกกรรม อาศัย สเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย
คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่
สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ และ หทัยวัตถุ

สเหตุกกรรม และ อเหตุกกรรม อาศัย สเหตุกกรรม และ อเหตุกกรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และ โมหะ อาศัย ชั้น ๑ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วย
อุทัจจะ และ โมหะ อาศัยชั้น ๒

[๖๑] สเหตุกกรรม อาศัย สเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

ในอธิปติปัจจัย ฟังกระทำวาระ ๘ เฉพาะในปวัตติกาลเท่านั้น

[๖๒] สเหตุกกรรม อาศัย สเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เพราะสมนันตรปัจจัย

[๖๓] ฯลฯ เพราะสหชาตปัจจัย

มี ๓ นัย เหมือนกับ ปฏิจจวาร

อเหตุกกรรม อาศัย อเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาตปัจจัย คือ ชั้น ๓ และ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิขณะ ตลอดถึง
อสังญีสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัย จักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัย กายตนะ ชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นอเหตุกกรรม อาศัย หทัยวัตถุ

สเหตุกกรรม อาศัย อเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาตปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม อาศัย หทัยวัตถุ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัย
โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกกรรม และ อเหตุกกรรม อาศัย อเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาตปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม อาศัย หทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย
มหาภูตรูปทั้งหลาย สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัย โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่
สหระคด้วยอุทัจจะ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ ฯลฯ

สเหตุกรรม อาศัย สเหตุกรรม และอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาติปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัย ชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ
ชั้น ๓ อาศัย ชั้น ๑ ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ชั้น ๒
 ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกรรม อาศัย สเหตุกรรม และอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาติปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ชั้นทั้งหลาย ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ
 โมหะที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ อาศัย ชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่
สหคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

สเหตุกรรม และอเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม และอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะ
สหชาติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ จิตต-
สมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑
ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสเหตุกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้น ๑ ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓
และ โมหะ อาศัยชั้น ๑ ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
 ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
 ฯลฯ กุฎตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๖๔] สเหตุกรรม อาศัยสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ เพราะอวิคตปัจจัย

[๖๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉัตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

ปัจจัยนี้ะ จบ

[๖๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจจนียา จบ

[๖๕] ในอาร์มณปัจจัย	กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓ ฯลฯ
ในมคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียานุโลม จบ

นิสสยวาร เหมือนกับ ปัจจยวาร

สังสัฏฐวาร

[๗๐] สเหตุกรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิ-

ขณะ ฯลฯ

สเหตุกรรม คลุกเคล้ากับอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิจณา ที่สหคตด้วยอุทัจจะคลุกเคล้ากับโมหะ ที่
สหคตด้วยวิจิจณา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ

สเหตุกรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกรรม และอเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่สหคตด้วยวิจิจณา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ และ
โมหะ ชั้น ๒ ฯลฯ

- [๗๑] สเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ คลุกเคล้ากับชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ
อเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย
คือ โมหะที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลาย
ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกธรรม เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ และโมหะ คลุกเคล้ากับชั้นที่ ๑ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วย
อุทธัจจะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ
อเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ คลุกเคล้ากับชั้นที่ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ
ฯลฯ
สเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะคลุกเคล้ากับโมหะ ที่
สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
สเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ คลุกเคล้ากับชั้นที่ ๑ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ และ
โมหะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ
- [๗๒] สเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ คลุกเคล้ากับชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ
- [๗๓] สเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอนันตรปัจจัย
ฯลฯ เพราะสมนันตรปัจจัย
ฯลฯ เพราะสหชาติปัจจัย ฯลฯ
- [๗๔] ฯลฯ เพราะวิปากปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ซึ่งเป็นวิปาก ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปากปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ คลุกเคล้ากับชั้นที่ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ซึ่งเป็นวิปากชั้นที่ ๒ ฯลฯ ใน
ปฏิบัติสนธิขณะ ฯลฯ

ฯลฯ เพราะฉนปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ เพราะอวิคตปัจจัย

[๗๕] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๓

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๖

ในอธิปติปัจจัย

มี " ๑

ในอนันตรปัจจัย

มี " ๖

ในสมนันตรปัจจัย

มี " ๖

ในสหชาติปัจจัย

มี " ๖

ในอัญญมัญญปัจจัย

มี " ๖

ในนิสสปัจจัย

มี " ๖

ในอุปนิสสปัจจัย

มี " ๖

ในปุเรชาติปัจจัย

มี " ๖ ฯลฯ

ในวิปากปัจจัย

มี " ๒

ในอาหารปัจจัย

มี " ๖

ในอินทริยปัจจัย

มี " ๖

ในฉนปัจจัย

มีวาระ ๖

ในมคคปัจจัย

มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย

มี " ๖

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๗๖] อเหตุกรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับขันธทั้งหลาย
ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ
อเหตุกรรม คลุกเคล้ากับอเหตุกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ขันธ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่เป็นอเหตุกรรม ขันธ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิ
ขณะ ฯลฯ

ฯลฯ

[๗๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฆมานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๖

พึงนับอย่างนี้

ปัจจัยยะ จบ

[๗๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

พียงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจจัยนี้ะ จบ

[๗๕] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒ ฯลฯ

ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในวิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอาหารปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

พียงนับอย่างนี้

ปัจจัยยานุโลม จบ

สัมปยุตตวาร เหมือนกับ สังสัจจวาร

ปัญหาวาร

[๘๐] สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุ-
ปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุ-
ปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ สเหตุกรรม และ อเหตุกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐาน
รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ สเหตุกกรรม และ อเหตุกกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
และ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๘๑] สเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ พิจารณากุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

ออกจากฉานแล้ว พิจารณาฉานแล้ว

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล

กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาล

ก่อน ฯลฯ

ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทอาร์มมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นสเหตุกกรรม เกิดขึ้น

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นสเหตุกกรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสาณัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิद्यุณญายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัย

แก่นวสัณญาณาสัณญายตนะ

ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่อธิริชญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ โดยอาร์มมณปัจจัย

เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม เกิดขึ้น

สเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทาร์มมฉจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นอเหตุกธรรม เกิดขึ้น
เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และ โมหะ เกิดขึ้น
สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม ขั้นทั้งหลายที่สหรัคด้วยวิจิจณา
ที่สหรัคด้วยอุทัจจะ และ โมหะ เกิดขึ้น

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่อวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย
จักขุ ฯลฯ หทยวัตถุ ฯลฯ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และ โมหะ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทาร์มมฉจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นอเหตุกธรรม เกิดขึ้น
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ
เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และ โมหะ ขั้นทั้งหลายที่เป็น
อเหตุกธรรม และ โมหะ เกิดขึ้น

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน
นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก้วทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอาร์มมณปัจจัย
พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอเหตุกธรรม กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิด
ขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทยวัตถุ ฯลฯ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และ โมหะ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทาร์มมฉจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นสเหตุกธรรม เกิดขึ้น
บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียง ด้วยทิพพโสตราตุ
บุคคลผู้จิตของบุคคลรู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอเหตุกธรรม โดยเจโตปริยญาณ
ขั้นทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อธิวิธิญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปลญาณ แก่อนาคังสญาณ โดยอาร์มมณปัจจัย

เพราะปรารภขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกกรรม และ โมหะ ขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม
เกิดขึ้น

อเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม และ อเหตุกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ เพราะปรารภขันธุ์ทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ
และ โมหะ เกิดขึ้น

โสตะ ฯลฯ ทพวัตตุ ฯลฯ เพราะปรารภขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกกรรม และ โมหะ
ขันธุ์ทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ และ โมหะ เกิดขึ้น

สเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ เพราะปรารภขันธุ์ทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ และ โมหะ
ขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม เกิดขึ้น

สเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ เพราะปรารภขันธุ์ทั้งหลาย ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ และ
โมหะ ขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกกรรม และ โมหะ เกิดขึ้น

สเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธุ์ทั้งหลาย ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ และ
โมหะ ขันธุ์ทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ และ โมหะ เกิดขึ้น

[๘๒] สเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปัตติ สหชาตาธิปัตติ

ที่เป็นอาร์มมณาธิปัตติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กระทำ
กุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ ผล

ฯลฯ

เพราะกระทำขั้นทั้งหลาย ที่เป็นสเหตุกรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี
ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ
เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาติรูปได้แก่ อธิปัตติที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
ทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

อเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติรูปได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม และอเหตุกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติรูปได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

อเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปัตติได้แก่ พระอริยะทั้งหลายกระทำนิพพานให้หนักแน่น
แล้ว พิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอเหตุกรรมให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนัก
แน่นแล้ว รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

[๘๓] สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
สเหตุกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน โคตรภูเป็นปัจจัยแก่มรรค

โวทานเป็นปัจจัยแก่มรรค มรรค เป็นปัจจัยแก่ผล ผล เป็นปัจจัยแก่ผล อนุโลม เป็นปัจจัยแก่
ผลสมบัติ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ โดย
อนันตรปัจจัย

สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยวิจิจณา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัย
แก่โมหะ ที่สหคด้วยวิจิจณา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุดิจิต ที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อุปตติจิต ที่เป็นเหตุกรรม โดยอนันตร
ปัจจัย

ภวังค์ที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ โดยอนันตรปัจจัย

ภวังค์ที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่เป็นเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นเหตุกรรม โดยอนันตร-
ปัจจัย

สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม และเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยวิจิจณา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อน ๆ เป็น
ปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่สหคด้วยวิจิจณา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลัง ๆ และโมหะ โดย
อนันตรปัจจัย

เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหคด้วยวิจิจณา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่
โมหะ ที่สหคด้วยวิจิจณา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย
ชั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุ-
กรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ปัญญาญาณ โดยอนันตรปัจจัย

เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหคด้วยวิจิจณา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆเป็นปัจจัยแก่
ชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยวิจิจณา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย
จุดิจิตที่เป็นเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อุปตติจิตที่เป็นสเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย

ภวังค์ที่เป็นเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่เป็นสเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย

ชั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นสเหตุกรรม โดยอนันตร-
ปัจจัย

อวิชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็นสเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย
อเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม และอเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ โมหะ ที่สหคด้วยวิจิกจนา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่
ขันธทั้งหลาย ที่สหคด้วยวิจิกจนา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ และ โมหะ โดยอนันตร-
ปัจจัย

อวิชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหคด้วยวิจิกจนา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ
และ โมหะ โดยอนันตรปัจจัย

สเหตุกรรม และอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ขันธทั้งหลาย ที่สหคด้วยวิจิกจนา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ และ
โมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคด้วยวิจิกจนา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดย
อนันตรปัจจัย

สเหตุกรรม และอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ขันธทั้งหลาย ที่สหคด้วยวิจิกจนา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ และ
โมหะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ที่สหคด้วยวิจิกจนา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดย
อนันตรปัจจัย

ขันธทั้งหลายที่สหคด้วยวิจิกจนา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่
ภูฐานะที่เป็นอเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย

สเหตุกรรม และอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม และอเหตุกรรม โดย
อนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลาย ที่สหคด้วยวิจิกจนา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ และ
โมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหคด้วยวิจิกจนา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ
และ โมหะ โดยอนันตรปัจจัย

[๘๔] สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม โดยสหชาติปัจจัย เหมือนกับสหชาติ-
ปัจจัย ในปฏิจวาร

ปัจจัยสงเคราะห์ในที่นี้ ไม่มี

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร

๑๗๘ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย เหมือนกับนิสสยปัจจัย ในปฏิจจวาร

ปัจจัยสงเคราะห์ในที่นี้ ไม่มี

[๘๕] ๑๗๙ เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๙ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๙ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุกรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม และเหตุกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๙ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๙ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ สุขทางกาย เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย และแก่โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ทุกข์ทางกาย ๑๗๙ อุตฺ ๑๗๙ โภชนะ ๑๗๙ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย

แก่ทุกข์ทางกาย และแก่โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

โมหะ เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย และแก่โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย อุตฺ โภชนะ เสนาสนะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย และแก่โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยสุขทางกายแล้วให้ทาน ฯลฯ

ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยทุกข์ทางกาย ฯลฯ อุตฺ โภชนะ เสนาสนะ ฯลฯ โมหะแล้ว ให้

ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

สุขทางกาย ฯลฯ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ ฯลฯ

แก่ความปรารถนา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ สุขทางกาย และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย

ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ และ โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

สเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระค

ด้วยอุทฺธัจจะ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

สเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระค

ด้วยอุทฺธัจจะ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอเหตุกกรรมและ โมหะ โดยอุปนิสสย-

ปัจจัย

สเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม โดย

อุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจจา ที่สหคตด้วย
อุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหคตด้วยวิจิกิจจา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ
และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๘๖] อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง

๑๗๘ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว อารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นอเหตุกธรรม เกิดขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

โดยปุเรชาติปัจจัย

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็น

ปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาติปัจจัย

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และโมหะ โดยปุเรชาติปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบากที่เป็นสเหตุกธรรม เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียง ด้วยทิพพโสตธาตุ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม โดย

ปุเรชาติปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ เพราะปรารภจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ขันธทั้งหลาย ที่

สหคตด้วยวิจิกิจจา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุระชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจนา
ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ และโมหะ โดยปุระชาตปัจจัย

[๘๗] สเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุกกรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน
โดยปัจฉาชาตปัจจัย

อเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุกกรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นอเหตุกกรรม ที่เกิดภายหลัง และโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้
ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

สเหตุกกรรม และอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุกกรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจนา ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ ที่เกิดภายหลัง
และโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๘๘] สเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม โดยอาเสวนปัจจัย เหมือนกับ อนันตร
ปัจจัย

อาวชชนะกัคคิ กวัคคัคคิ ไม่มี ในอาเสวนปัจจัย ฟังวันวาระทั้ง ๕

[๘๙] สเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็น
สเหตุกกรรม ซึ่งเป็นวิบาก โดยกัมมปัจจัย

สเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุกกรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนानาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
อเหตุกรรม ซึ่งเป็นวิบาก และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม และอเหตุกรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
สเหตุกรรม ซึ่งเป็นวิบาก และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

อเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๕๐] สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม ซึ่งเป็นวิบาก เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๑ ฯลฯ ขั้น ๒
 ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม ซึ่งเป็นวิบาก เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยวิปากปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม และอเหตุกรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม ซึ่งเป็นวิบาก เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๑ และจิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย ฯลฯ ขั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขั้น ๑ ที่เป็นอเหตุกรรม ซึ่งเป็นวิบาก เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๑ และจิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย ฯลฯ ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปากปัจจัย

[๕๑] สเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม โดยอาหารปัจจัยมี ๓ นัย

อเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกกรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลาย ที่เป็นอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นและจิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ กวฬิงการาหารเป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย

[๕๒] สเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม โดยอินทริยปัจจัยมี ๓ นัย

อเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกกรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทริย์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นและจิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

จักขุนทริย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทริย์ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดย
อินทริยปัจจัย รูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

[๕๓] สเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม โดยฌานปัจจัยมี ๓ นัย

อเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกกรรม โดยฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานทั้งหลายที่เป็นอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยฌานปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๕๔] สเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม โดยมกคปัจจัย มี ๓ นัย

[๕๕] สเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกกรรม โดยสัมปยุตตปัจจัย เหมือนกับ

สัมปยุตตปัจจัย ในปฏิจวาร

ฬิงกระทำวาระ ๖

[๕๖] สเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย
โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ภพนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

อเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธทั้งหลายที่เป็นอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย ขันธทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขยตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอเหตุกรรม และโมหะ โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นอเหตุกรรม และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ภพนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

อเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

อเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกรรม และอเหตุกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหคตด้วยวิจิกิจจา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ และโมหะ โดยวิปยุตตปัจจัย

สเหตุกรรม และอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

[๕๗] สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม โดยอตฺถิปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ฯลฯ ชั้น ๒ ฯลฯ ใน ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย ชั้นทั้งหลาย ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอตฺถิปัจจัย

สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม และอเหตุกรรม โดยอตฺถิปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย ชั้น ๑ ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ แก่โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ชั้น ๑ ที่เป็นอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย ปฏิสนธิ พึงกระทำตลอดถึงอสังขยัตถ์

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมฉจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นอเหตุกธรรม เกิดขึ้น
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ
จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอติปัจจัย
หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และโมหะ โดยอติปัจจัย
ที่เป็นปัจฉิมชาติ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และโมหะ เป็นปัจจัยแก่
กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอติปัจจัย กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอติปัจจัย รูปชีวิ-
ตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ภูตคารูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ โมหะที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม โดยอติ-
ปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมฉจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นสเหตุกธรรม เกิดขึ้น

บุคลลเห็นรูป ด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม โดยอติปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ เป็น
ปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ เพราะปรารภจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหคต
ด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และโทสะ เกิดขึ้น

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ
และโมหะ โดยอติปัจจัย

สเหตุกรรม และอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม โดยอติปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหคด้วยวิจิกิจณา ที่สหคด้วยอุทฺธัจจะ และ
โมหะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ โดยอติปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓
โดยอติปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓
โดยอติปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ
สเหตุกรรม และอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุกรรม โดยอติปัจจัย มี ๕ อย่าง
คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปิจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย
ชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยวิจิกิจณา ที่สหคด้วยอุทฺธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัย
แก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย
ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัย
แก่กภูตารูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยวิจิกิจณา ที่สหคด้วยอุทฺธัจจะ และ
หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่โมหะ โดยอติปัจจัย
ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยวิจิกิจณา ที่สหคด้วยอุทฺธัจจะ
และโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอติปัจจัย
ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม และกาวฬิงการาหาร เป็นปัจจัย
แก่กายนี้ โดยอติปัจจัย
ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัย
แก่กภูตารูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย
สเหตุกรรม และอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม และอเหตุกรรม โดย
อติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยวิจิกิจณา ที่สหคตด้วยอุทธานังคะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยวิจิกิจณา ที่สหคตด้วยอุทธานังคะ และ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ และโมหะ โดยอัติปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

[๕๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๔
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอุปนนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๔
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖

ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอรรถปัจจัย	มี " ๕
ในนัตปัจจัย	มี " ๕
ในวิคตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๕๕] สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

สเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติ-
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

สเหตุกรรม เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยกัมมปัจจัย

อเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

อเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติ-
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

อเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม และอเหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

สเหตุกรรม และอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

สเหตุกรรม และอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย

สเหตุกรรม และอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกรรม และอเหตุกรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ในสหชาติปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๖
ในนิสสปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕
ในอุปนิสสปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕
ในปุเรชาติปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๑
ในปัจฉาชาติปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย	กับ ๑๗๑	มีวาระ ๕
ในกัมมปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๔
ในอาหารปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๑
ในสัมปยุตตปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕
ในอตฺถิปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕
ในนตฺถิปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕
ในวิคตปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียานุโลม จบ

สเหตุกทุกะ จบ

เหตุสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจวาร

[๑๐๓] เหตุสัมปยุตตธรรม อาศัยเหตุสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเหตุสัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิ-
ขณะ ฯลฯ

เหตุวิปยุตตธรรม อาศัยเหตุสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเหตุสัมปยุตตธรรม ในปฏิสนธิขณะ
ฯลฯ

พึงให้พิสดาร ด้วยเหตุนี้ เหมือนกับสเหตุกทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

เหตุสัมปยุตตทุกะ จบ

เหตุสเหตุกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๐๔] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม
และสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อโทสะอโมหะ อาศัย อโลภะ

พึงผูกจักรนัย

โมหะ อาศัย โลภะ

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ อโทสะอโมหะ อาศัย อโลภะ

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุก-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยเหตุธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมเป็นที่ทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่
เหตุธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อโทสะอโมหะ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัย อโลภะ

พึงผูกจักรนัย

โมหะ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยโลกะ

ฟังสุกัจจกรณีย์

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุกธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุกธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกธรรม และสเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ เหตุกธรรม อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกธรรม และสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุกธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และเหตุกธรรม อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุกธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกธรรม และสเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุกธรรม และสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อโทสะอโมหะ อาศัยอโลกะ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย

ฟังสุกัจจกรณีย์

โมหะ อาศัยโลกะ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย

ฟังสุกัจจกรณีย์

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุกธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุกธรรม และสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม และเหตุกรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรม และสเหตุกกรรม และกรรมที่เป็นสเหตุกกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรม อาศัยกรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกกรรม และกรรมที่เป็นสเหตุกกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือชั้นที่ ๓ และอโทสะอโมหะ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสเหตุกกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรม และอโลภะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงให้พิสดารอย่างทีกล่าวมาแล้ว

[๑๐๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๑๐๖] กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรม และสเหตุกกรรม อาศัยกรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรม และสเหตุกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อโทสะอโมหะ อาศัยอโลภะ

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำวาระ ๕ ให้บริบูรณ์

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย	มี ๕ นัย
ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาติปัจจัย	มี ๕ นัย
ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย	มี ๕ นัย

[๑๐๓] ธรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรม และสเหตุกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยเหตุกรรม

ธรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม อาศัยธรรมที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม

ธรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรม และสเหตุกรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยเหตุกรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิปยุตตปัจจัย

[๑๐๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปตปัจจัย

มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย

มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย

มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

มี " ๕

พึงนับอย่างนี้

ปัจฉินิยะ จบ

[๑๐๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปตปัจจัย

กับเหตุปัจจัย

มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย

กับ ฯลฯ

มี " ๕

ในปัจฉยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจฉยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจฉยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจฉย

กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจฉนียะ จบ

[๑๑๐] ในเหตุปัจฉย

กับปัจฉยที่ไม่ใช่อธิปติปัจฉย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจฉย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอนันตรปัจฉย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอวิกตปัจฉย

กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงนับอย่างนี้

ปัจฉนียานุโลม จบ

สหชาตวารกัฏฐิ ปัจจยวารกัฏฐิ นิสสยวารกัฏฐิ สังสัฏฐวารกัฏฐิ สัมปยุตตวารกัฏฐิ เหมือน
กับปฏิจจวาร

ปัญหาวาร

[๑๑๑] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ อโลกะ เป็นปัจจัยแก่โทสะอโมหะ โดยเหตุปัจจัย

เหมือนกับปฏิจจวาร

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ อโลกะ เป็นปัจจัยแก่โทสะอโมหะ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

พึงให้พิสดาร

[๑๑๒] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภเหตุธรรม เหตุธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภเหตุธรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภเหตุธรรม เหตุธรรม และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ พิจารณากุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้วพิจารณา มรรค พิจารณาผล พิจารณาภิเลสทีละแล้ว พิจารณาภิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งภิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

ขันธทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม โดยเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม โดย เจโตปริยญาณ

อากาสาัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะเป็นปัจจัยแก่ เนวสัญญานาสัญญาตนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

ขันธทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิชญาณ แก่ เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ โดยอาร์มมณ ปัจจัย

กรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและ สเหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ มีอธิบายเหมือนข้อความตามบาลีตอนต้น ไม่มีแตกต่างกัน

กรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและ สเหตุกรรม และกรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ มีอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีตอนต้น ไม่มีแตกต่างกัน กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม และกรรมที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่เหตุ- กรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภเหตุกรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย เหตุกรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม และกรรมที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภเหตุกรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย ขันธทั้งหลาย ที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภเหตุกรรม และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เหตุกรรมและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น

[๑๑๓] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณชาติปติ สหชาติปติ

ที่เป็นอาร์มมณชาติปติ ได้แก่ เพราะกระทำเหตุกรรมทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหตุกรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาติปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณชาติปติ สหชาติปติ

ที่เป็นอาร์มมณชาติปติ ได้แก่ เพราะกระทำเหตุกรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาติปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณชาติปติ สหชาติปติ

ที่เป็นอาร์มมณชาติปติ ได้แก่ เพราะกระทำเหตุกรรมทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหตุกรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาติปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และเหตุกรรมทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรม โดยอธิปติจัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

ในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌานแล้ว กระทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ แล้วพิจารณา กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วย่อมยินดียอมเพ็ดเพลินยิ่ง เพราะกระทำคามดินนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติจัจฉัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรม และสเหตุกรรม โดยอธิปติจัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ มีอธิบายเหมือนข้อความตามบาลี ตอนต้นนั่นเอง

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตเหตุทั้งหลาย โดยอธิปติจัจฉัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรม และสเหตุกรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม โดยอธิปติจัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ มีอธิบายเหมือนข้อความตามบาลี ตอนต้นนั่นเอง

ที่เป็นสหชาติชาติได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และเหตุกรรมทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม และกรรมที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรม
เป็นปัจจัยแก่กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปัตติได้แก่ เพราะกระทำเหตุกรรม และสัมปยุตตขั้น
ทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหตุกรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม และกรรมที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่
เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปัตติได้แก่ เพราะกระทำเหตุกรรม และสัมปยุตตขั้น
ทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เกิดขึ้น

กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม และกรรมที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่
เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรม และสเหตุกรรม และกรรมที่เป็นสเหตุกรรม
แต่ไม่ใช่เหตุกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปัตติได้แก่ เพราะกระทำเหตุกรรม และสัมปยุตตขั้น
ทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหตุกรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น

[๑๑๔] กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรม
และสเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุกรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่เหตุกรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดย
อนันตรปัจจัย

กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่เป็นสเหตุกรรม แต่
ไม่ใช่เหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุกรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรม แต่
ไม่ใช่เหตุกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรม และ
สเหตุกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ไวทาน ฯลฯ เนวสัจญานา สัจญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธเป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โคตรภู ฯลฯ

ธรรมที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู

สเหตุคนเหตุมูลกนัย แม้ทั้ง ๓ เป็นเช่นเดียวกัน

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์
ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่
เหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุกธรรม
ทั้งหลายที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

[๑๑๕] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกธรรม
และสเหตุกธรรม โดยสหชาติปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย

ทั้ง ๓ ปัจจัยเหมือนกับเหตุปัจจัย ในปฏิจวาร

[๑๑๖] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกธรรม
และสเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุกธรรมทั้งหลาย
โดยอุปนิสสยปัจจัย

เหตุกธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุกธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

เหตุกธรรมทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่เหตุกธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดย
อุปนิสสยปัจจัย

พึงถามถึงมูลทั้งหลาย แห่งวาระทั้งหลาย แม้ทั้ง ๒ เหล่านี้

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม
แต่ไม่ใช่เหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ๑๗๗ ยังสมบัติ ให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฎฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ๑๗๗ ความปรารถนา แล้วให้ทาน ๑๗๗ ทำลายสงฆ์ ศรัทธา ๑๗๗ ความปรารถนาเป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ๑๗๗ แก่ความปรารถนา โดย อุปนิสสยปัจจัย

ในสเหตุมูลกนัย พึงให้พิสดาร โดยเหตุนี้ ที่เหลือนอกนั้น มีวาระ ๒ ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็น ปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

พึงถามถึงมูล ๒

เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น สเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

พึงถามถึงมูล

เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๑๑๗] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุธรรม โดยอาเสวนปัจจัย เหมือนกับอนันตรปัจจัย

[๑๑๘] ธรรมที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็น สเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนानาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจฉัยแก่
ขันธทั้งหลายที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม ซึ่งเป็นวิบาก โดยกัมมปัจฉัย

กรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจฉัยแก่กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและ
สเหตุกรรม โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจฉัยแก่
สัมปยุตตเหตุทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจฉัยแก่
เหตุกรรมทั้งหลาย ที่เป็นวิบาก โดยกัมมปัจฉัย

กรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจฉัยแก่กรรมที่เป็นเหตุกรรมและ
สเหตุกรรม และกรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจฉัยแก่
สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และเหตุกรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจฉัยแก่
วิบากขันธทั้งหลาย และเหตุกรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย

[๑๑๕] กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม เป็นปัจฉัยแก่กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรม
และสเหตุกรรม โดยวิปากปัจฉัย

คือ อโลกะที่เป็นวิปาก เป็นปัจฉัยแก่อโทสะ อโมหะ โดยวิปากปัจฉัย ในปฏิสนธิ-
ขณะ อโลกะ ฯลฯ

พึงให้พิสดาร เหมือนกับเหตุปัจฉัย พึงกำหนดว่า วิปากทั้ง ๕ นัย

[๑๒๐] กรรมที่เป็นสเหตุกรรม แต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจฉัยแก่กรรมที่เป็น
สเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม โดยอาหารปัจฉัย มี ๓ นัย

[๑๒๑] กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม เป็นปัจฉัยแก่กรรมที่เป็นทั้ง
เหตุกรรมและสเหตุกรรม โดยอินทริยปัจฉัย

พึงกำหนดว่า อินทรีย์ พึงกระทำวาระ ๕ ให้บริบูรณ์

[๑๒๒] ธรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่เป็นสเหตุกรรมแต่ไม่ใช่เหตุกรรม โดยฉานปัจจัย มี ๓ นัย

[๑๒๓] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรมและสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่เป็นทั้งเหตุกรรม และสเหตุกรรม โดยมีปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยอติปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยวิกตปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยอวิกตปัจจัย

[๑๒๔] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนีสสปัจจัย	มี " ๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทรีย์ปัจจัย	มี " ๕

ในฉานปัจฉัย	มี " ๓
ในมคคปัจฉัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๕
ในอติปัจฉัย	มี " ๕
ในนัตติปัจฉัย	มี " ๕
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจฉัย	มีวาระ ๕

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมจบ

[๑๒๕] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย

ธรรมที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย

ธรรมที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย

ธรรมที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย

ในปีจจัยที่ไม่ใช่มีคคปีจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปีจจัยที่ไม่ใช่หน้าถปีจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปีจจัยที่ไม่ใช่วิกคปีจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปีจจัยยะ จบ

[๑๒๘] ในอาร์มมณปีจจัย

กับปีจจัยที่ไม่ใช่เหตุปีจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปติปีจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอนันตรปีจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในสมนันตรปีจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในสหชาติปีจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอัญญมัญญปีจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในนิสสยปีจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอุปนีสสยปีจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอาเสวนปีจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในกัมมปีจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในวิปากปีจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอาหารปีจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอินทริยปีจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในฌานปีจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในมีคคปีจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในสัมปยุตตปีจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอัติปิัจจัย	กับ ๆลๆ	มี " ๓
ในนัตติปิัจจัย	กับ ๆลๆ	มี " ๕
ในวิคตปิัจจัย	กับ ๆลๆ	มี " ๕
ในอวิคตปิัจจัย	กับ ๆลๆ	มีวาระ ๕

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียานุโลม จบ

เ หตุสเหตุกทุกะ จบ

เหตุเหตุสัมปยุตตทุกะ

[๑๒๕] ธรรมที่เป็นเหตุและเหตุสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุและเหตุสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อโทสะ อโมหะ อาศัยอโลกะ

พึงผูกจักรนัย

โมหะ อาศัยโลกะ

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ๆลๆ

พึงให้พิสดารเหมือนกับ เหตุสเหตุกทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

เหตุเหตุสัมปยุตตทุกะ จบ

นเหตุสเหตุกทุกะ

[๑๓๐] นเหตุสเหตุกธรรม อาศัยนเหตุสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ชั้น ๒ ๆลๆ ในปฏิสนธิขณะ

ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ๆลๆ

นเหตุสเหตุกธรรม อาศัยนเหตุสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมภูฐานรูป อาศััยขันัทั้งหลายทีเป็นนเหตุสเหตุกัธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ
นเหตุสเหตุกัธรรม และนเหตุอเหตุกัธรรม อาศััยนเหตุสเหตุกัธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ขันั ๓ และจิตตสมภูฐานรูป อาศััยขันั ๑ ทีเป็นนเหตุสเหตุกัธรรม
ขันั ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุอเหตุกัธรรม อาศััยนเหตุอเหตุกัธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ฯลฯ มหำกัรูป ๓ อาศััยมหำกัรูป ๑ จิตตสมภูฐานรูป กัฎัตารูป ทีเป็นอุปาหารูป
อาศััยมหำกัรูปทั้งหลาย

นเหตุสเหตุกัธรรม อาศััยนเหตุอเหตุกัธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันัทั้งหลายทีเป็นนเหตุสเหตุกัธรรม อาศััยหทัยวัตถุ
นเหตุสเหตุกัธรรม และนเหตุอเหตุกัธรรม อาศััยนเหตุอเหตุกัธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือในปฏิสนธิขณะ ขันัทั้งหลายทีเป็นนเหตุสเหตุกัธรรม อาศััยหทัยวัตถุ กัฎัตารูป
ทีเป็นอุปาหารูป อาศััยมหำกัรูปทั้งหลาย

นเหตุสเหตุกัธรรม อาศััยนเหตุสเหตุกัธรรม และนเหตุอเหตุกัธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันั ๓ อาศััยขันั ๑ ทีเป็นนเหตุสเหตุกัธรรม และหทัยวัตถุ
ขันั ๒ ฯลฯ

นเหตุอเหตุกัธรรม อาศััยนเหตุสเหตุกัธรรม และนเหตุอเหตุกัธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ จิตตสมภูฐานรูป อาศััยขันัทั้งหลายทีเป็นนเหตุสเหตุกัธรรม และมหำกัรูป
ทั้งหลาย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุสเหตุกัธรรม และนเหตุอเหตุกัธรรม อาศััยนเหตุสเหตุกัธรรม และนเหตุอเหตุกั-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย

[๑๓๑] นเหตุสเหตุกรรม อาศัยนเหตุสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ
นเหตุสเหตุกรรม อาศัยนเหตุสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย
คือ ชั้น ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ
นเหตุสเหตุกรรม อาศัยนเหตุสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย
คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม อาศัยหทัยวัตถุ
นเหตุสเหตุกรรม อาศัยนเหตุสเหตุกรรม และนเหตุสเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะ
อาร์มมปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ฯลฯ พึงจำแนกอย่างนี้

[๑๓๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนีสสยปัจจัย	มี " ๔

ในปุเรชาตปัจจย	มีวาระ ๒
ในอาเสวนปัจจย	มี " ๒
ในกัมมปัจจย	มี " ๕
ในวิปากปัจจย	มี " ๕
ในอาหารปัจจย	มี " ๕ ฯลฯ
ในปัจจยทั้งปวง	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจย	มี " ๔
ในวิปยุตตปัจจย	มี " ๕
ในอตฺถิปัจจย	มี " ๕
ในนตฺถิปัจจย	มี " ๔
ในวิคตปัจจย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจย	มี " ๕

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๑๓๓] นเหตุอเหตุกธรรม อาศัยนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญุตตว์ โมะหะไม่มี

[๑๓๔] นเหตุอเหตุกธรรม อาศัยนเหตุสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ-ปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม
นเหตุอเหตุกธรรม อาศัยนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ
ตลอดถึงอสังญุตตว์

นเหตุอเหตุกธรรม อาศัยเหตุนสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๓๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฆานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย	มีวาระ ๓

 พึงนับอย่างนี้

 ปัจจนียะ จบ

[๑๓๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิกตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจจัยนี้ะ จบ

[๑๓๗] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย		มีวาระ ๑ ฯลฯ
ในอาหารปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในฌานปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในมคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในสัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในวิปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในวิกตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในอวิกตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑

ปัจจัยยานุโลม จบ

แม้ในสหชาตวาร ก็พึงนับอย่างนี้

ปัจฉิมวาร

[๑๓๘] นเหตุสเหตุกกรรม อาศัยนเหตุสเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

นเหตุสเหตุกกรรม อาศัยนเหตุสเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐิตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

นเหตุสเหตุกกรรม อาศัยนเหตุสเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุสเหตุกกรรม และนเหตุสเหตุกกรรม อาศัยนเหตุสเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุสเหตุกกรรม อาศัยนเหตุสเหตุกกรรม และนเหตุสเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

ปัจจัยสงเคราะห์ มี ๓ ปวัตติ และปฏิสนธิ พึงกระทำให้บริบูรณ์ ฯลฯ

[๑๓๙] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

 พึงนับอย่างนี้

 อนุ โลม จบ

[๑๔๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓

 ปัจฉิมวาร จบ

 นิสสยวาร เหมือนกับ ปัจฉิมวาร

ตั้งสังขาร

[๑๔๑] นเหตุสเหตุกกรรม คลุกเคล้ากับ นเหตุสเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้น ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๔๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๑
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๒
ในวิคตปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๒

อนุโลม จบ

[๑๔๓] นเหตุอเหตุกกรรม คลุกเคล้ากับ นเหตุอเหตุกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๔๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทาร์มมฉจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม
เกิดขึ้น

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุก-
ธรรม เกิดขึ้น

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่ อวิชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทาร์มมฉจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เกิด
ขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ
โดยอาร์มมณปัจจัย

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม ขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุก-
ธรรม เกิดขึ้น

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอาร์มมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม โดยความเป็น
ของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทาร์มมฉจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม
เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสทรธาตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิชญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ โดยอาร์มมณปัจจัย

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม ขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุก-
กรรม เกิดขึ้น

[๑๔๖] นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ณเหตุสเหตุกกรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่บุคคลให้ทาน สมาทานศีลแล้วกระทำกุศลกรรมนั้น ให้
เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ออกจากฉานแล้ว
กระทำฉานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา
กระทำผลให้หนักแน่นแล้ว พิจารณา

บุคคลกระทำขันธทั้งหลาย ที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้ว
ข่อมยินดี ข่อมเพิลิตเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิด
ขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติกรรมที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขันธทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ณเหตุอเหตุกกรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติกรรมที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัย
แก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ณเหตุสเหตุกกรรม และนเหตุอเหตุกกรรม โดย
อธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติกรรมที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

นเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ณเหตุสเหตุกกรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่พระอริยะทั้งหลายกระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย
จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกรรมให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำคามยินตินั้นให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

[๑๔๗] นเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่
เป็นนเหตุสเหตุกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ โคตรภู ฯลฯ
เนวส์ญญานาสัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่ ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย
นเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ จุติจิตที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่เป็นนเหตุอเหตุกรรม
โดยอนันตรปัจจัย

ภวังก์ที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ภวังก์ที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม
เป็นปัจจัยแก่ภวังก์ที่เป็นนเหตุอเหตุกรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ภู-
ฐานะที่เป็นนเหตุอเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย

นเหตุอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย
ที่เป็นนเหตุอเหตุกรรมที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ ปัญจวิญญาณ โดยอนันตรปัจจัย
นเหตุอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ จุติจิตที่เป็นนเหตุอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ อุปปัตติจิตที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม
โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย
ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ ภูฐานะที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม
โดยอนันตรปัจจัย

[๑๔๘] นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุสเหตุกกรรม โดยสมนัตตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย

ในที่นี้ปัจจัยสงเคราะห์ ไม่มี พึงกระทำวาระ ๗

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

พึงกระทำวาระ ๖

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย

พึงกระทำปวัตติ และ ปฏิสนธิ วาระ ๗ ในที่นี้ปัจจัยสงเคราะห์ไม่มี

[๑๔๙] นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุสเหตุกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ก่อน
มานะ ถ้อยปฏิญญา

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่มรรค

แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ศรัทธา เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย

โดยอุปนิสสยปัจจัย

ศีล ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสย-
ปัจจัย

ศรัทธา ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดย
อุปนิสสยปัจจัย

นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุสเหตุกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ สุขทางกาย เป็นปัจฉัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยะปัจฉัย

ทุกข์ทางกาย ๑๗๗ อตุ ๑๗๗ โภชนะ ๑๗๗ เสนาสนะ เป็นปัจฉัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยะปัจฉัย

สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย อตุ โภชนะ เสนาสนะ เป็นปัจฉัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยะปัจฉัย

นเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจฉัยแก่ นเหตุสเหตุกกรรม โดยอุปนิสสยะปัจฉัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยสุขทางกายแล้วให้ทาน ๑๗๗ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยทุกข์ทางกาย ๑๗๗ อตุ ๑๗๗ โภชนะ ๑๗๗ เสนาสนะแล้วให้ทาน ๑๗๗ ทำลายสงฆ์

สุขทางกาย ๑๗๗ เสนาสนะ เป็นปัจฉัยแก่ศรัทธา ๑๗๗ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยะปัจฉัย

[๑๕๐] นเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจฉัยแก่ นเหตุสเหตุกกรรม โดยปุเรชาติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ๑๗๗ หทัยวัตต โดยความเป็นของไม่เที่ยง ๑๗๗ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม เกิดขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก่ จักขุวิญญูณ โผฏฐัพพายตนะเป็นปัจฉัยแก่กายวิญญูณ โดยปุเรชาติปัจฉัย

ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญูณ กายายตนะ เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญูณ หทัยวัตตเป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม โดยปุเรชาติปัจฉัย

นเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุสเหตุกกรรม โดยปุเรชาติปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ
ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม
เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตราตุ
ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นนเหตุสเหตุก-
กรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

[๑๕๑] นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกกรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดย
ปัจฉาชาติปัจจัย

นเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกกรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยปัจฉา-
ชาติปัจจัย

[๑๕๒] นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกกรรม โดยอาเสวนปัจจัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่
เป็นนเหตุสเหตุกกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอาเสวนปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค
โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอาเสวนปัจจัย

นเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกกรรม โดยอาเสวนปัจจัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอาเสวนปัจจัย

[๑๕๓] นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกกรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่เจตนาที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนानาชนิด ได้แก่เจตนาที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม ที่เป็นวิปาก โดยกัมมปัจจัย

นเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่เจตนาที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่เจตนาที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกรรมที่เป็นวิปากและกภูตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

นเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกรรม และนเหตุสเหตุกรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่เจตนาที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่เจตนาที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม ที่เป็นวิปากและกภูตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

นเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกรรม โดยกัมมปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติ ได้แก่เจตนาที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธและกภูตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๑๕๔] นเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกรรม โดยวิปากปัจจัยมี ๓ นัย

นเหตุสเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกรรม โดยวิปากปัจจัยมี ๑ นัย

[๑๕๕] นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุสเหตุกกรรม โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย
นเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุอเหตุกกรรม โดยอาหารปัจจัย
คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขันธ และจิตต-
สมภูฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ กวฬิงการาหารเป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย

[๑๕๖] นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุสเหตุกกรรม โดยอินทริยปัจจัย
มี ๓ นัย

นเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุอเหตุกกรรม โดยอินทริยปัจจัย
คือ อินทริย์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขันธ และจิตตสมภู-
ฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ รูปชีวิตินทริย์เป็นปัจจัยแก่ กุฎตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

[๑๕๗] นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุสเหตุกกรรม โดยฉานปัจจัย ฟังกระทำ
ทั้ง ๔ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยมคคปัจจัย มี ๓ นัย

[๑๕๘] นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุสเหตุกกรรม โดยสัมปยุตตปัจจัย
คือ ขันธ ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ ขันธ ๓ ๑. ในปฏิสนธิขณะ ๑.๑
นเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุอเหตุกกรรม โดยสัมปยุตตปัจจัย
คือ ขันธ ๑ ที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ ขันธ ๓ ๑. ปฏิสนธิ

[๑๕๙] นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุสเหตุกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ จิตตสมภูฐาน
รูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ๑.๑

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ กายนี้ที่เกิด
ก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

นเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิป-
ยุตตปัจจัย หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะเป็นปัจจัยแก่
กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้
ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็น
นเหตุสเหตุกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

[๑๖๐] นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกกรรม โดยอัติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ

ฯลฯ

นเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกกรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ

นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกกรรม และนเหตุอเหตุกกรรม โดยอัติ-
ปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกกรรม โดยอติปัจจัย
มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย ตลอดถึงอสังขยัตถ์
ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ
จักขายตนะ ฯลฯ กายายตนะ ปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่เป็น
นเหตุอเหตุกกรรม โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่
เกิดก่อน กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดย
อติปัจจัย

นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกกรรม โดยอติปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่เป็น
นเหตุสเหตุกกรรม โดยอติปัจจัย
ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทาร์มมณจิตที่เป็นวิบากที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม
เกิดขึ้น

นเหตุสเหตุกกรรม และนเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกกรรม โดยอติ-
ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกกรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่
ชั้น ๓ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น

๑ ๗๑

นเหตุสเหตุกรรม และนเหตุอเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกรรม โดยอัติ-
ปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม และกวางิการอาหาร
เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกรรม และรูปชีวิตินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

[๑๖๑] ในอาร์มมณปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปัตปัจจัย มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาติปัจจัย มี " ๗

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในอุปนีสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๒

ในปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๔

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอตฺถิปัจจัย	มี " ๓
ในนตฺถิปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๑๖๒] นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุสเหตุกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุอเหตุกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

นเหตุสเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุสเหตุกกรรม และนเหตุอเหตุกกรรม โดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

นเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุอเหตุกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติ-
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

นเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุสเหตุกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

นเหตุสเหตุกกรรม และนเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุสเหตุกกรรม โดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

นเหตุสเหตุกกรรม และนเหตุอเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุอเหตุกกรรม โดย
 สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริย-
 ปัจจัย

[๑๖๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓ ๗๗
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มีวาระ ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ขนิสสยปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๕

 พึงนับอย่างนี้

 ปัจจนียะ จบ

[๑๖๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	
กับอาร์มมณปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	
กับ ๗๗	มี " ๔
ในปัจจัยทั้งปวง	
กับ ๗๗	มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจจัยนี้ะ จบ

[๑๖๕] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปัตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๗

พึงนับอย่างนี้

ปัจจัยยานุโลม จบ

นเหตุสเหตุกทุกะ จบ

สัพปัจจัยทุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๖๖] สัพปัจจัยธรรม อาศัยสัพปัจจัยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัพปัจจัยธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยัตถุ มหา
ภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐิตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๑๖๗] สัพปัจจัยธรรม อาศัยสัพปัจจัยธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ เพราะอวิคตปัจจัย

[๑๖๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๑

อนุโลม จบ

[๑๖๕] สัปปัจจัยธรรม อาศัยสัปปัจจัยธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสัปปัจจัยธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ ตลอดถึงอสังขณัตถ์ โมหะ ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่
สหรถด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ ฯลฯ

[๑๗๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๑

ปัจจนียะ จบ

[๑๗๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	
กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๑๗๒] ในอาร์มมณปัจจัย	
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในอนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ
ในวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ

ปัจจนียานุโลม จบ

สหชาตวาร เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ปัจจัยวาร

[๑๗๓] สัปปัจจัยธรรม อาศัยสัปปัจจัยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัปปัจจัยธรรม
ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหา-
ภูตรูป ๑ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปัจจัยธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

[๑๗๔] สัปปัจจัยธรรม อาศัยสัปปัจจัยธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ
ปัจจัยวารก็ดี นิสสวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงให้พิสดารอย่างนี้
ในปัจจัยทั้งปวง มีวาระ ๑ เท่านั้น

ปัญหาวาร

[๑๗๕] สัปปัจจัยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัจจัยธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือ เหตุทั้งหลาย ที่เป็นสัปปัจจัยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๗๖] สัปปัจจัยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัจจัยธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น
บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน
ออกจากฉานแล้ว พิจารณาฉาน
พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ
กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปัจจัยธรรม โดยความเป็นของไม่
เที่ยง ฯลฯ โทมัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพ โสตราตุ
บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นสัปปัจจัยธรรม โดยเจโตปริยญาณ
อากาसानัญญาตนะ วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานา-
สัญญญาตนะ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โภจณัฐพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปัจจัยธรรม เป็นปัจจัยแก่อธิทวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย
อัปปัจจัยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัจจัยธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน
นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณ-
ปัจจัย

[๑๗๗] สัปปัจจัยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัจจัยธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอาร์มมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กระทำ
กุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา

ในกาลก่อน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น แล้ว
พิจารณา กระทำผลให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ กระทำชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปัจจัยธรรมให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็น
อารมณ์ อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสัปปัจจัยธรรมเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อัปปัจจัยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัจจัยธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายกระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

[๑๗๘] สัปปัจจัยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัจจัยธรรม โดยอนันตรปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย อุปนิสสยมูล มีวาระ ๒

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปุเรชาติปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย

ปัจจัยทั้งปวง มีวาระ ๑ เท่านั้น

[๑๗๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๒
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๑
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๑
ในนิสสปัจจัย	มี " ๑
ในอุปนิสสปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๑
ในอวิคคปัจจัย	มี " ๑

พึงนับอย่างนี้

อนุ โลม จบ

[๑๗๖] สัมปัจจัยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปัจจัยธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย
 อัมปัจจัยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปัจจัยธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย

[๑๗๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๒ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๒ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคคปัจจัย	มี " ๒

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนีเย จบ

[๑๘๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑

พึงนับอย่างนั้น

อนุโลมปัจจัยนี้ะ จบ

[๑๘๓] ในอาร์มมปัจจัย กับเหตุปัจจัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในอธิปัตติปัจจัย	กับ ฯลฯ
	มี " ๒
ในอนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ
	มี " ๑
ในอุปนิสสยปัจจัย	กับ ฯลฯ
	มี " ๒
ในปุเรชาติปัจจัย	กับ ฯลฯ
	มี " ๑ ฯลฯ
ในอวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ
	มี " ๑

พึงนับอย่างนี้

ปัจจุบัน โคม จบ
สัปดาห์ จบ

สังขตทุกะ

ปัจฉิมวาร

[๑๘๔] สังขตธรรม อาศัยสังขตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสังขตธรรม
ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหา
ภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กัญธการูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย
ทุกะนี้ พึงกระทำเหมือนสัปปัจจัยทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

สังขตทุกะ จบ

สนิทัสสนทุกะ

ปัจฉิมวาร

[๑๘๕] อนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนิทัสสน-
ธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ และกัญธการูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น
อนิทัสสนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุอาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑
ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กัญธการูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย

สนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม
ในปฏิสนธิขณะ จิตตสมุฏฐานรูป กัญธการูป ที่เป็นอุปาทารูปที่เป็นสนิทัสสนธรรม
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม อาศัย
ชั้น ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสนิทัตสนธรรม และอนิทัตสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๑๘๖] อนิทัตสนธรรม อาศัยอนิทัตสนธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอนิทัตสนธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ทั้งหลาย อาศัย หทัยวัตถุ

[๑๘๗] อนิทัตสนธรรม อาศัยอนิทัตสนธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอนิทัตสนธรรม อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็น อนิทัตสนธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอนิทัตสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สนิทัตสนธรรม อาศัยอนิทัตสนธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสนิทัตสนธรรม อาศัยชั้นที่ทั้งหลายที่เป็นอนิทัตสนธรรม จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสนิทัตสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สนิทัตสนธรรม และอนิทัตสนธรรม อาศัยอนิทัตสนธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสนิทัตสนธรรม และอนิทัตสนธรรม อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอนิทัตสนธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็น สนิทัตสนธรรม และอนิทัตสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ พึงกระทำทุกปัจจัย

[๑๘๘] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๓

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๑

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๓

ในอนันตรปัจจัย

มี " ๑

ในสมนันตรปัจจัย

มี " ๑

ในสหชาติปัจจัย

มี " ๓

ในอัญญมัญญปัจจัย

มี " ๑

ในนิสสยปัจจัย

มี " ๓

ในอุปนิสสยปัจจัย

มี " ๑

ในปุเรชาติปัจฉิม	มี " ๑
ในอาเสวนปัจฉิม	มี " ๑
ในกัมมปัจฉิม	มี " ๓
ในวิปากปัจฉิม	มี " ๓
ในปัจฉิมทั้งปวง	มี " ๓
ในมัคคปัจฉิม	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจฉิม	มี " ๑
ในวิปยุตตปัจฉิม	มี " ๓
ในอรรถปัจฉิม	มี " ๓
ในนัตติปัจฉิม	มี " ๑
ในวิคตปัจฉิม	มีวาระ ๑
ในอวิคตปัจฉิม	มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๑๘๕] อนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉิม
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น
อนิทัสสนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัย
มหาภูตรูปทั้งหลาย พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป อุดสมุฏฐานรูป

ส่วนพวกอสังขยัตถ์ทั้งหลาย ฯลฯ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

สนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉิม
คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ

ในปฏิสนธิขณะ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม

อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมภูฐานรูป ฯลฯ อุดสมภูฐานรูป ฯลฯ ส่วนพวก
อสังขยัตถ์ทั้งหลาย กัญธการูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย
สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุ-
ปัจจัย

คือ จิตตสมภูฐานรูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม อาศัยขั้น ๑ ที่เป็น
อนิทัสสนธรรม ซึ่งเป็นเหตุทุกะ ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ฯลฯ พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมภูฐานรูป
ฯลฯ อุดสมภูฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยัตถ์ทั้งหลาย กัญธการูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม
และอนิทัสสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

พึงกระทำอย่างนี้ทุกปัจจัย

[๑๕๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ภคปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ภคปัจจัย	มี " ๓

[๑๕๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ภคปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๓

อนุโลมปัจจัยนี้ยะ จบ

[๑๕๒] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในสหชาติปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในอัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ	มีวาระ ๑
ในนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในอุปนีสสยปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปุเรชาติปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๑

ในกัมมปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓ ฯลฯ
ในฌานปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในสัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในวิปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในอตฺถิปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในนตฺถิปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในอวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓

ปัจจนียานุโลม จบ

ปัจจัยวาร

[๑๕๓] อนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กภูตคารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยหทัยัตถุ ฟังกระทำวาระ ๒ แม้นอกนี้

[๑๕๔] อนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ฯลฯ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยหทัยัตถุ ฯลฯ

[๑๕๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๑
ในอริปติปัจจัย	มี " ๓ ฯลฯ
ในวิคตปัจจัย	มี " ๓

อนุโลม จบ

[๑๕๖] อนัตตสนธรรม อาศัยอนัตตสนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอนัตตสนธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น
อนัตตสนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ ตลอดถึงอสังขญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ
กายวิญญาณ อาศัยกายตนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนัตตสนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ
โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

พึงกระทำวาระ ๒ แม้นอกนี้ ฯลฯ

[๑๕๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓

ปัจจนียะ จบ

[๑๕๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย	
กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตถิปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๑๕๙] ในอาร์มณปัจจัย	
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑

ในมคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในอวิคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓

ปัจจนียานุโลม จบ

แม่นิสสยวาร ก็พึงกระทำอย่างนี้

สังสัฏฐวาร

[๒๐๐] อนิทัสสนธรรม คลุกเคล้ากับอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ-

[๒๐๑] อนิทัสสนธรรม คลุกเคล้ากับอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย ทั้งหมดนี้ พึงแจกกับด้วยจำนวนปัจจัยรวมกัน อย่างที่กล่าวมาแล้ว

แม้สัมปยุตตวาร ก็เหมือนกับสังสัฏฐวาร

ปัญหาวาร

[๒๐๒] อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยเหตุปัจจัย คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๐๓] สนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ รูปที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อธิวิริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติ-
ญาณ แก่อนาคังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ บุคคล พิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌาน พิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ โดย

อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลาย
ที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ กาย เสียง หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดย
ความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลฟังเสียง ด้วยทิพพโสตราตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสาัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัย
แก่นวสัญญาตนะ สัททตนะ เป็นปัจจัยแก่โสตวิญญาตนะ โสภณัญญาตนะ เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาตนะ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อธิวิริยญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุคญาณ แก่อนาคังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณ-
ปัจจัย

[๒๐๔] สนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำรูปที่เป็นอนิทัสสนธรรมให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำคามยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ให้ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กระทำกุศลกรรม
นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ กุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยตั้งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออก
จากฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ
กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรมให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุต-
ขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิทัสสนธรรมและอนิทัสสนธรรม โดย
อธิปติปัจจัย

[๒๐๕] อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
อนิทัสสนธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค เนวสัจญานาสัจญายตนะ
เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

[๒๐๖] อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๓ นัย

๑๗๙ เป็นปัจจย โดยอัญญมัญญปัจจย มี ๑ นัย

๑๗๙ เป็นปัจจย โดยนิสสยปัจจย มี ๓ นัย

[๒๐๗] สนิทสสนธรรม เป็นปัจจยแก่อนิทสสนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๙ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลปรารถนาซึ่งความถึงพร้อมแห่งวรรณะ ทาน

๑๗๙ สีล ๑๗๙ กระทำอุโบสถกรรม

ความถึงพร้อมแห่งวรรณะ เป็นปัจจยแก่ศรัทธา ๑๗๙ แก่ความปรารถนา แก่สุขทาง
กาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจย

อนิทสสนธรรม เป็นปัจจยแก่อนิทสสนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๙ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ๑๗๙ ยัง
สมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ชื่อทัญญู

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ๑๗๙ เสนาสนะแล้ว ให้ทาน ๑๗๙ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ๑๗๙ เสนาสนะ เป็นปัจจยแก่ศรัทธา ๑๗๙ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจย

[๒๐๘] สนิทสสนธรรม เป็นปัจจยแก่อนิทสสนธรรม โดยปุเรชาติปัจจย

คือ รูปที่เป็นสนิทสสนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ๑๗๙ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพพจักขุ

รูปายตนะ เป็นปัจจยแก่จักขุวิญญาณ โดยปุเรชาติปัจจย

อนิทสสนธรรม เป็นปัจจยแก่อนิทสสนธรรม โดยปุเรชาติปัจจย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ๑๗๙ หทัยวัตต โดยความเป็นของไม่เที่ยง

๑๗๙ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลฟังเสียง ด้วยทิพพโสตธาตุ

สัททายตนะ เป็นปัจจยแก่โสตวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจยแก่กายวิญญาณ

โดยปุเรชาติปัจจย

ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็น
ปัจจยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตตเป็นปัจจยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอนิทสสนธรรม โดยปุเรชาติปัจจย

สนิทัตสนธรรม และอนิทัตสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัตสนธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ ได้แก่รูปายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัตสนธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

รูปายตนะ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยปุเรชาติปัจจัย [๒๐๕] สนิทัตสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัตสนธรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัตสนธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น อนิทัตสนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาติปัจจัย

อนิทัตสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัตสนธรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัตสนธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น สนิทัตสนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาติปัจจัย

อนิทัตสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัตสนธรรม และอนิทัตสนธรรม โดยปัจฉาชาติ-ปัจจัย คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัตสนธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น สนิทัตสนธรรม และอนิทัตสนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาติปัจจัย

[๒๐๖] อนิทัตสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัตสนธรรม โดยอาเสวนปัจจัย คือ ขั้นทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ

[๒๐๗] อนิทัตสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัตสนธรรม โดยกัมมปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด ที่เป็นสหชาติ ได้แก่เจตนาที่เป็นอนิทัตสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นและ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอนิทัตสนธรรม โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นอนิทัตสนธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น อนิทัตสนธรรม ที่เป็นวิบาก และกฏัตตารูปทั้งหลาย ที่เป็นอนิทัตสนธรรม โดยกัมมปัจจัย

อนิทัตสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัตสนธรรม โดยกัมมปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด พึงให้พิสดาร อนิทัตสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัตสนธรรม และอนิทัตสนธรรม โดยกัมมปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด พึงให้พิสดาร

[๒๑๒] อนิสสณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิสสณธรรม โดยวิปากปัจจัย

มี ๓ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย พึงกระทำกวจิการาหาร ในหัวข้อ
ปัจจัยแม่ทั้ง ๓

๑. เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย พึงกระทำรูปชีวิตินทริย์ ในหัวข้อ
ปัจจัยแม่ทั้ง ๓

๑. เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยมคคปัจจัย มี ๓ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ นัย

[๒๑๓] อนิสสณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิสสณธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิสสณธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย ที่เป็นอนิสสณธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิสสณธรรม เป็นปัจจัยแก่กภูตารูปทั้งหลาย
ที่เป็นอนิสสณธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย ชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปยุตต-
ปัจจัย หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิสสณธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิสสณธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
อนิสสณธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

อนิสสณธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิหสณธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิสสณธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏ-
ฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิหสณธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิสสณธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่
เป็นสนิหสณธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปังจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

[๒๑๔] สนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

คือ รูปที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น
บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอตฺถิปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปังจฉาชาติ อาหาร อินทริย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตต-
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยอตฺถิปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ตลอดถึงอสังขยสัตว์
ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

บุคคลฟังเสียงด้วยทิพโสตราตุ

สัททายตนะ เป็นปัจจัยแก่โสตราตุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็น
ปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

ที่เป็นปังจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
อนิทัสสนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอตฺถิปัจจัย กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนิทัสสน-
ธรรมนี้ โดยอตฺถิปัจจัย รูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจจัยแก่ กฐัตตรูปทั้งหลาย ที่เป็นอนิทัสสนธรรม
โดยอตฺถิปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปังจฉาชาติ อาหาร อินทริย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนัตตสนธิธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสนธิตตสนธิธรรม โดยอตติปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปกฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูปทั้งหลาย ที่เป็นสนธิตตสนธิธรรม โดยอตติปัจจัย พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สนธิตตสนธิรูป โดยอตติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนัตตสนธิธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสนธิตตสนธิธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอตติปัจจัย กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสนธิตตสนธิธรรมนี้ โดยอตติปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐิตารูปทั้งหลาย ที่เป็นสนธิตตสนธิธรรม โดยอตติปัจจัย

อนัตตสนธิธรรม เป็นปัจจัยแก่สนธิตตสนธิธรรม และอนัตตสนธิธรรม โดยอตติปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นอนัตตสนธิธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสนธิตตสนธิธรรม โดยอตติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป กฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูปทั้งหลาย ที่เป็นสนธิตตสนธิธรรม และอนัตตสนธิธรรม โดยอตติปัจจัย พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูปทั้งหลาย ที่เป็นสนธิตตสนธิธรรม และอนัตตสนธิธรรม โดยอตติปัจจัย

สนธิตตสนธิธรรม และอนัตตสนธิธรรม เป็นปัจจัยแก่อนัตตสนธิธรรม โดยอตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือปุเรชาติ ได้แก่รูปายตนะและหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนัตตสนธิธรรม โดยอตติปัจจัย

รูปายตนะ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอตติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนตติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย

[๒๑๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๔
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๑
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในอุปนีสสยปัจจัย	มีวาระ ๒
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๓
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๑
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๑
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอัติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๑
ในวิคตปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมจบ

[๒๑๖] สนิทสนธิธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิททสนธิธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสปัจจัย

อนิททสนธิธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิททสนธิธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย โดย สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัย โดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาติ- ปัจจัย เป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

อนิททสนธิธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิททสนธิธรรม โดยสหชาติปัจจัยเป็นปัจจัย โดย ปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

อนิททสนธิธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิททสนธิธรรม และอนิททสนธิธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัย โดย อินทริยปัจจัย

สนิททสนธิธรรมและอนิททสนธิธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิททสนธิธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

[๒๑๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สนิสสปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๕

ในสมนันตรปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๑
ในสหชาติปัจจัย	กับ ๑๗๑	มีวาระ ๓
ในอัญญมัญญปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๑
ในนิสสปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๓
ในอุปนิสสปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๒
ในปุเรชาติปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๓
ในกัมมปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๓
ในมคคปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๑
ในวิปยุตตปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๓
ในอตฺถิปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕
ในนตฺถิปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๑
ในวิคตปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕

ปัจจนียานุโลม จบ

สนิทัสสนทุกะ จบ

สัปปภิฆมทุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๒๐] สัปปภิฆมธรรม อาศัยสัปปภิฆมธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นสัปปภิฆมธรรม มหาภูตรูป ๒ ๑๗๑ จิตต-
สมุฏฐานรูป กุฏิตถารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสัปปภิฆมธรรม มหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็น
สัปปภิฆมธรรม

จักขายตนะ รสายตนะ อาศัย โสภณัฐพพายตนะ

อัปปฏิขกรรม อาศัยสัปปฏิขกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาโปธาตุ อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิขกรรม จิตตสมภูฏฐานรูป กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอัปปฏิขกรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิขกรรม อาโปธาตุ อิตถินทรีย กวฬิงการาหาร อาศัยโฬฏฐัพพายตนะ

สัปปฏิขกรรม และอัปปฏิขกรรม อาศัยสัปปฏิขกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๒ และอาโปธาตุ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นสัปปฏิขกรรม มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ จิตตสมภูฏฐานรูป กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสัปปฏิขกรรม และอัปปฏิขกรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิขกรรม

จักขายตนะ รสายตนะ อาโปธาตุ อิตถินทรีย กวฬิงการาหาร อาศัยโฬฏฐัพพายตนะ

อัปปฏิขกรรม อาศัยอัปปฏิขกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมภูฏฐานรูป ที่เป็นอัปปฏิขกรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอัปปฏิขกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมภูฏฐานรูป กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอัปปฏิขกรรม อาศัยอาโปธาตุ อิตถินทรีย กวฬิงการาหาร อาศัยอาโปธาตุ

สัปปฏิขกรรม อาศัยอัปปฏิขกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมภูฏฐานรูป ที่เป็นสัปปฏิขกรรม อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นอัปปฏิขกรรม ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิขกรรม อาศัยอาโปธาตุ จิตตสมภูฏฐานรูป กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสัปปฏิขกรรม อาศัยอาโปธาตุ

จักขายตนะ โฬฏฐัพพายตนะ อาศัยอาโปธาตุ

สัปปฏิขกรรม และอัปปฏิขกรรม อาศัยอัปปฏิขกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมภูฏฐานรูป ที่เป็นสัปปฏิขกรรม และอัปปฏิขกรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอัปปฏิขกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จิตตสมภูฏฐานรูป กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสัปปฏิขกรรม และอัปปฏิขกรรม อาศัยอาโปธาตุ

จักขายตนะ โฬฏฐัพพายตนะ อิตถินทรีย กวฬิงการาหาร อาศัยอาโปธาตุ

สัปปฏิขกรรม อาศัยสัปปฏิขกรรม และอัปปฏิขกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสัปปิภิมธรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปิภิมธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นสัปปิภิมธรรม และอาโปธาตุ
จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นสัปปิภิมธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็น
สัปปิภิมธรรม และอาโปธาตุ

จักขายตนะ รสายตนะ อาศัยโณภูฏัพพายตนะ และอาโปธาตุ

อัปปิภิมธรรม อาศัยสัปปิภิมธรรม และอัปปิภิมธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอัปปิภิมธรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปิภิมธรรม และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป ที่เป็นอัปปิภิมธรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปิภิมธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาหารรูป ที่เป็นอัปปิภิมธรรม อาศัย
โณภูฏัพพายตนะ และอาโปธาตุ อิตถินทริย์ กวฬิงการาหาร อาศัยโณภูฏัพพายตนะ และอาโปธาตุ
สัปปิภิมธรรม และอัปปิภิมธรรม อาศัยสัปปิภิมธรรม และอัปปิภิมธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสัปปิภิมธรรม และอัปปิภิมธรรม อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่
เป็นอัปปิภิมธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป ที่เป็นสัปปิภิมธรรม และอัปปิภิมธรรม อาศัยชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นอัปปิภิมธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาหารรูป ที่
เป็นสัปปิภิมธรรม และอัปปิภิมธรรม อาศัยโณภูฏัพพายตนะ และอาโปธาตุ

จักขายตนะ รสายตนะ อิตถินทริย์ กวฬิงการาหาร อาศัยโณภูฏัพพายตนะ และ
อาโปธาตุ

[๒๒๑] อัปปิภิมธรรม อาศัยอัปปิภิมธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอัปปิภิมธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ
ชั้นทั้งหลาย อาศัยททยวัตถุ

[๒๒๒] สัปปิภิมธรรม อาศัยสัปปิภิมธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย ฟิงวัน
ปฏิสนธิ และกฏัตตารูป

๑๗๑ เพราะอนันตรปัจจย

๑๗๑ เพราะสมนันตรปัจจย

๑๗๑ เพราะสหชาติปัจจย พิงกระทำมหากุตรูปทั้งหมด

[๒๒๓] ๑๗๑ เพราะอัญญมัญญปัจจย

คือ มหากุตรูป ๒ อาศัสมหากุตรูป ๑ ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม มหากุตรูป ๒ ๑๗๑

อัปปฏิฆธรรม อาศัสมหากุตรูป เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจย

คือ อาโปธาตุ อาศัสมหากุตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม

สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม อาศัสมหากุตรูป เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจย

คือ มหากุตรูป ๒ และอาโปธาตุ อาศัสมหากุตรูป ๑ ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม มหากุตรูป ๒ ๑๗๑

อัปปฏิฆธรรม อาศัสมหากุตรูป เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจย

คือ จันท์ ๓ อาศัสมหากุตรูป ๑ ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม จันท์ ๒ ๑๗๑ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัสมหากุตรูปทั้งหลาย จันท์ทั้งหลาย อาศัสมหากุตรูป

สัปปฏิฆธรรม อาศัสมหากุตรูป เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจย

คือ มหากุตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม อาศัสมหากุตรูป พิงกระทำอชฌัตติกพาหิรมหากุตรูปเหล่านี้

สัปปฏิฆธรรม อาศัสมหากุตรูป และอัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจย

คือ มหากุตรูป ๒ อาศัสมหากุตรูป ๑ ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอาโปธาตุ

๑๗๑ เพราะนิสสยปัจจย

๑๗๑ เพราะอวิคตปัจจย

[๒๒๔] ในเหตุปัจจย

มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจย

มี " ๑

ในอธิปัตติปัจจย

มี " ๕

ในอนันตรปัจจย

มี " ๑

ในสมนันตรปัจจย

มี " ๑

ในสหชาติปัจจย

มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสปัจจัย	มี " ๑
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๑
ในอาสวณปัจจัย	มีวาระ ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๕
ในฌานปัจจัย	มี " ๕
ในมัคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๑
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอตถปัจจัย	มี " ๕
ในนัตถปัจจัย	มี " ๑
ในวิคตปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

อนุโลม จบ

[๒๒๕] สัมปฏิมุขธรรม อาศัยสัมปฏิมุขธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย
 อัมปฏิมุขธรรม อาศัยอัมปฏิมุขธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
 คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอัมปฏิมุขธรรม อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอัมปฏิมุข-
 ธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ
 จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอัมปฏิมุขธรรม อาศัยอาโปธาตุ อิตถินทริย
 กวฬิงการาหาร อาศัยอาโปธาตุ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุดสมุฏฐานรูป ฯลฯ
 ส่วนพวกอสังขยัตว์ทั้งหลาย กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอัมปฏิมุขธรรม อาศัย

อาโปธาตุ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทฺธังจะ อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคด้วย
วิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทฺธังจะ

อัปปฏิมมูลกะนัย พิงกระทำวาระ ๒ แม้นอกนี้ แม้นปัจจัยสงเคราะห์ ก็พิง
กระทำวาระ ๓ อัชฌัตตคิกและพาหิรมหาภูตรูปทั้งหมด ผู้มีปัญญารู้แล้ว พิงกระทำ

[๒๒๖] สัปปฏิมธรรม อาศัยสัปปฏิมธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจัย

[๒๒๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่หนัตถิปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๕

ปัจจนียะ จบ

[๒๒๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

อนุโลมปัจจัยนี้ะ จบ

[๒๒๕] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในสหชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอุปนนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปุเรชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕ ฯลฯ

ในมคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในสัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๑

ในวิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอตฺธิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในนตฺธิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ปัจจัยยานุโลม จบ

แม้สหชาตวาร ก็เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ปัจจัยวาร

[๒๓๐] สัปปฏิฆกรรม อาศัยสัปปฏิฆกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย
อับปฏิฆกรรม อาศัยอับปฏิฆกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอับปฏิฆกรรม อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอับปฏิฆกรรม
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จิตตสมุฏฐานรูป กฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอับปฏิฆกรรม
อาศัยอาโปธาตุ อิตถินทรีย์ กวพิงการาหาร อาศัยอาโปธาตุ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอับปฏิฆกรรม อาศัย-
หทัยวัตถุ

วาระ ๕ ที่เหลือ เหมือนกับปัจจัยวาร

[๒๓๑] อับปฏิฆกรรม อาศัยสัปปฏิฆกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย
คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายตนะ
อับปฏิฆกรรม อาศัยอับปฏิฆกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอับปฏิฆกรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอับปฏิฆกรรม อาศัยหทัยวัตถุ
อับปฏิฆกรรม อาศัยสัปปฏิฆกรรม และอับปฏิฆกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ชั้นที่ ๓
อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหระคด้วยกายวิญญาณ และกายตนะ

ฯลฯ เพราะอธิปัตติปัจจัย

ฯลฯ เพราะอวิกตปัจจัย

[๒๓๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖

ในนิสสยปัจจย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจย	มี " ๓
ในปุเรชาตปัจจย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจย	มี " ๑
ในกัมมปัจจย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจย	มี " ๕

แม้การนับปัจจนียะ ก็พึงกระทำอย่างนี้

แม้นิสสยวารก็เหมือนกับปัจจยวาร

แม้ในสังสัฏฐวารทั้งหมด ก็มีวาระ ๑

ฯลฯ เพราะอวิคตปัจจย ก็มีวาระ ๑ เท่านั้น

แม้วาระทั้งสอง ก็พึงกระทำ

ปัญหาวาร

[๒๓๓] อปัฏฐมธรรม เป็นปัจจยแก่อปัฏฐมธรรม โดยเหตุปัจจย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอปัฏฐมธรรม เป็นปัจจยแก่สัมปยุตตจันท์ และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย ที่เป็นอปัฏฐมธรรม โดยเหตุปัจจย ปฏิสนธิ

อปัฏฐมธรรม เป็นปัจจยแก่สัปปฏฐมธรรม โดยเหตุปัจจย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอปัฏฐมธรรม เป็นปัจจยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็น
สัปปฏฐมธรรม โดยเหตุปัจจย ปฏิสนธิ

อปัฏฐมธรรม เป็นปัจจยแก่สัปปฏฐมธรรม และอปัฏฐมธรรม โดยเหตุปัจจย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอปัฏฐมธรรม เป็นปัจจยแก่สัมปยุตตจันท์ และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏฐมธรรม และอปัฏฐมธรรม โดยเหตุปัจจย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๓๔] สัปปฏฐมธรรม เป็นปัจจยแก่อปัฏฐมธรรม โดยอารัมมณปัจจย

คือ จักขุ ฯลฯ โสภณัพพะทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

บุคคฺลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ
จันทร์ทั้งหลายที่เป็นสัปปฏิภมธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติ-
ญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

อัปปฏิภมธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิภมธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาซึ่ง
กุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณาซึ่งกุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌาน แล้วพิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารนามรรค พิจารณาผล

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ โดย
อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสทีละแล้ว กิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิด
ขึ้นแล้วในกาลก่อน

หทัยวัตถุ ฯลฯ อิตถินทรีย์ ปริสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ อาโปธาตุ ฯลฯ กวฬิงการาหาร
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลรู้จักตนของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอัปปฏิภมธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสาณัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่
เนวสัญญาตนะ สัญญาตนะ จันทร์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิภมธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโต-
ปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย

[๒๓๕] สัปปฏิภมธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิภมธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณาธิปัตติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคล กระทำโผฏฐัพพะทั้งหลาย
ให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ เพราะกระทำความยินดีนั้นให้หนักแน่น ราคะ
เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

อัปปฏิภมธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิภมธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปัตติ สหชาตาธิปัตติ

ที่เป็นอรัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กระทำกุศลกรรม
นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออก
จากฉานแล้ว กระทำฉานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ
กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

หทัยวัตถุ ฯลฯ อิตถินทรีย์ ปุริสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ อาโปธาตุ ฯลฯ บุคคลกระทำ-
กวจิงการาหารให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความ
ยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม โดยอธิปติปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปปฏิฆธรรม โดยอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็น
สัปปปฏิฆธรรม โดยอธิปติปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็น อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดย
อธิปติปัจจัย

[๒๓๖] อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดย
อนันตรปัจจัย

[๒๓๗] อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

[๒๓๘] สัปปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปปฏิฆธรรม โดยสหชาตปัจจัย มี ๕ นัย

๑. เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

๑. เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย

สัปปิฏฐิกรรม และอัปปิฏฐิกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปิฏฐิกรรม โดยปุเรชาติปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายคณะ และหทัยวัตถุ
โผฏฐัพพายคณะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอัปปิฏฐิกรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

[๒๔๑] อัปปิฏฐิกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปิฏฐิกรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย
คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปิฏฐิกรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่ กายที่เป็นอัปปิฏฐิ-
กรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาติปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปิฏฐิกรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสัปปิฏฐิกรรมนี้
ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาติปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปิฏฐิกรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสัปปิฏฐิกรรม
และอัปปิฏฐิกรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาติปัจจัย

พึงกระทำมูลแห่งวาระทั้ง ๒

[๒๔๒] อัปปิฏฐิกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปิฏฐิกรรม โดยอาเสวนปัจจัย
คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปิฏฐิกรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค
โดยอาเสวนปัจจัย

[๒๔๓] อัปปิฏฐิกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปิฏฐิกรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นอัปปิฏฐิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอัปปิฏฐิกรรม โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอัปปิฏฐิกรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ์ และ
กภูตคารูปทั้งหลาย ที่เป็นอัปปิฏฐิกรรม โดยกัมมปัจจัย

อัปปิฏฐิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปิฏฐิกรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นอัปปิฏฐิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปิฏฐิกรรม โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอัปปิฏฐิกรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ์ และ
กภูตคารูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปิฏฐิกรรม โดยกัมมปัจจัย

อปัฏฐมธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัฏฐมธรรม และอปัฏฐมธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด ฯลฯ

[๒๔๔] อปัฏฐมธรรม เป็นปัจจัยแก่อปัฏฐมธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ อปัฏฐมธรรมที่เป็นวิปาก ฯลฯ มี ๓ นัย

[๒๔๕] อปัฏฐมธรรม เป็นปัจจัยแก่อปัฏฐมธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอปัฏฐมธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย ที่เป็นอปัฏฐมธรรม โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอปัฏฐมธรรมนี้ โดย
อาหารปัจจัย

วาระทั้ง ๒ ที่เหลือนอกนั้นพึงกระทำ ปฏิสนธิ กวฬิงการาหาร พึงกระทำแม้
ในวาระทั้ง ๒ ในบทเบื้องปลาย

[๒๔๖] สัปปัฏฐมธรรม เป็นปัจจัยแก่อปัฏฐมธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทริย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทริย์ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ
โดยอินทริยปัจจัย

อปัฏฐมธรรม เป็นปัจจัยแก่อปัฏฐมธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

พึงกระทำชีวิตินทริย์ แม้ในวาระ ๓ ในบทเบื้องปลาย

สัปปัฏฐมธรรมและอปัฏฐมธรรม เป็นปัจจัยแก่อปัฏฐมธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทริย์และจักขุวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่จันท์ทั้งหลาย ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ
โดยอินทริยปัจจัย กายินทริย์ และกายวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่จันท์ทั้งหลายที่สหคตด้วยกายวิญญาณ
โดยอินทริยปัจจัย

[๒๔๗] ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยฉานปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยมคคปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ นัย

[๒๔๘] สัปปัฏฐมธรรม เป็นปัจจัยแก่อปัฏฐมธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะเป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ
เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ โดยวิปยุตตปัจฉัย

อัปปฏิขกรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปปฏิขกรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปปฏิขกรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย ที่เป็นอุปปฏิขกรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายเป็นปัจฉัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปยุตตปัจฉัย หทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจฉัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุเป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นอุปปฏิขกรรม โดย
วิปยุตตปัจฉัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปปฏิขกรรม เป็นปัจฉัยแก่กายที่เป็น
อุปปฏิขกรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจฉัย

อัปปฏิขกรรม เป็นปัจฉัยแก่สัปปฏิขกรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปปฏิขกรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิขกรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปปฏิขกรรม เป็นปัจฉัยแก่กายที่เป็น
สัปปฏิขกรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจฉัย

อัปปฏิขกรรม เป็นปัจฉัยแก่สัปปฏิขกรรม และอุปปฏิขกรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปปฏิขกรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิขกรรม และอุปปฏิขกรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปปฏิขกรรม เป็นปัจฉัยแก่กายที่เป็น
สัปปฏิขกรรม และอุปปฏิขกรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจฉัย

[๒๔๕] สัปปฏิขกรรม เป็นปัจฉัยแก่สัปปฏิขกรรม โดยอตติปัจฉัย มี ๑ นัย หัวข้อ
ปัจฉัยข้อแรกเหมือนกับปฏิขจวาร

สัปปฏิภมม เป็นปัจฉัยแก่อัปปฏิภมม โดยอติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่มหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิภมม เป็นปัจฉัยแก่อาโปชาติ โดยอติปัจฉัย มหาภูตรูปทั้งหลายที่เป็นสัปปฏิภมม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมภูฐานรูป กถัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูปทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิภมม โดยอติปัจฉัย

โณฐัพพายตนะ เป็นปัจฉัยแก่อิตินทรีย์ แก่กวฬิงการาหาร โดยอติปัจฉัย พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมภูฐานรูป อุดสมภูฐานรูป ส่วนพวกอสังขยัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่จักษุ ฯลฯ โณฐัพพะทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักษุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตราตุ

รูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก่อัจขุวิญญาณ โณฐัพพายตนะ เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่อัจขุวิญญาณ กายายตนะเป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ โดยอติปัจฉัย

สัปปฏิภมม เป็นปัจฉัยแก่อัปปฏิภมม และอัปปฏิภมม โดยอติปัจฉัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ที่เป็นสัปปฏิภมม เป็นปัจฉัยแก่มหาภูตรูป ๒ และอาโปชาติ โดยอติปัจฉัย เหมือนกับปฏิจจวาร ตลอดถึงอสังขยัตว์

อัปปฏิภมม เป็นปัจฉัยแก่อัปปฏิภมม โดยอติปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ขันธ ๑ ที่เป็นอัปปฏิภมม เป็นปัจฉัยแก่ขันธ ๓ ฯลฯ ตลอดถึงอสังขยัตว์

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ ฯลฯ อิตินทรีย์ ปุริสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ อาโปชาติ ฯลฯ กวฬิงการาหาร โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิภมม โดยนัตติปัจฉัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิภมม เป็นปัจฉัยแก่กายที่เป็นอัปปฏิภมมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอติปัจฉัย กวฬิงการาหาร เป็นปัจฉัยแก่กายที่เป็นอัปปฏิภมมนี้ โดยอติปัจฉัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจฉัยแก่กถัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิภมม โดยอติปัจฉัย

อัปปฏิภมม เป็นปัจฉัยแก่อัปปฏิภมม โดยอติปัจฉัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิกรรม โดยอติปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อาโปธาตุเป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูปทั้งหลายที่เป็นสัปปฏิกรรม โดย
อติปัจจัย อาโปธาตุ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป กัตตารูปที่เป็นอุปาทารูปทั้งหลาย ที่เป็น
สัปปฏิกรรม โดยอติปัจจัย อาโปธาตุ เป็นปัจจัยแก่จักขายตนะ แก่โผฐัพพายตนะ โดย
อติปัจจัย พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป อุตสมุฏฐานรูป ส่วนพวกอสังขยัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิกรรมเป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
สัปปฏิกรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอติปัจจัย กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสัปปฏิกรรมนี้
โดยอติปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กัตตารูปทั้งหลายที่เป็นสัปปฏิกรรม โดยอติปัจจัย

อัปปฏิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิกรรม และอัปปฏิกรรม โดยอติปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นอัปปฏิกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และที่เป็น
สัปปฏิกรรม และอัปปฏิกรรม ฯลฯ เหมือนกับปฏิจวาร ตลอดถึงอสังขยัตว์

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิกรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
สัปปฏิกรรม และอัปปฏิกรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยอติปัจจัย กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่
เป็นสัปปฏิกรรม และอัปปฏิกรรมนี้ โดยอติปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กัตตารูป
ทั้งหลายที่เป็นสัปปฏิกรรม และอัปปฏิกรรม โดยอติปัจจัย

สัปปฏิกรรม และอัปปฏิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิกรรม โดยอติปัจจัย เหมือน
กับปฏิจวาร ตลอดถึงอสังขยัตว์

สัปปฏิกรรม และอัปปฏิกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิกรรม โดยอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิกรรม ฯลฯ เหมือนกับปฏิจวาร ตลอดถึง
อสังขยัตว์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัย
แก่ชั้นที่ ๓ ฯลฯ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ และกายายตนะ เป็นปัจจัย
แก่ชั้นที่ ๓ โดยอตติปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

สัปภูมิจรรณ และอัปภูมิจรรณ เป็นปัจจัยแก่สัปภูมิจรรณ และอัปภูมิจรรณ
โดยอตติปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร

[๒๕๐] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๔
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสมนันตรปัจจัย	มีวาระ ๑
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนินิสสยปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๕
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๑
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในอตติปัจจัย	มี " ๕
ในนตติปัจจัย	มี " ๑

ในวิคตปัจจย มี " ๑

ในอวิคตปัจจย มี " ๘

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๒๕๑] สัปปฏิฆกรรม เป็นปัจจยแก่สัปปฏิฆกรรม โดยสหชาติปัจจย

สัปปฏิฆกรรม เป็นปัจจยแก่อัปปฏิฆกรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติ-
ปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย

สัปปฏิฆกรรม เป็นปัจจยแก่สัปปฏิฆกรรม และอัปปฏิฆกรรม โดยสหชาติปัจจย

อัปปฏิฆกรรม เป็นปัจจยแก่อัปปฏิฆกรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติ-
ปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย
เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย เป็นปัจจยโดยอินทริยปัจจย

อัปปฏิฆกรรม เป็นปัจจยแก่สัปปฏิฆกรรม โดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติ-
ปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย เป็นปัจจยโดยอินทริยปัจจย

สัปปฏิฆกรรม เป็นปัจจยแก่สัปปฏิฆกรรม และอัปปฏิฆกรรม โดยสหชาติปัจจย เป็น
ปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย เป็นปัจจยโดย
อินทริยปัจจย

สัปปฏิฆกรรม และอัปปฏิฆกรรม เป็นปัจจยแก่สัปปฏิฆกรรม โดยสหชาติปัจจย

สัปปฏิฆกรรม และอัปปฏิฆกรรม เป็นปัจจยแก่อัปปฏิฆกรรม โดยสหชาติปัจจย เป็น
ปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย

สัปปฏิฆกรรม และอัปปฏิฆกรรม เป็นปัจจยแก่สัปปฏิฆกรรม และอัปปฏิฆกรรม
โดยสหชาติปัจจย

[๒๕๒] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย มีวาระ ๘ ๗๑

ในปัจจยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจย มี " ๘

ในปัจจยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจย มี " ๘

ในปัจจยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจย มี " ๔

ในปัจจยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจย มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ขันธ์ปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่รูปขันธ์ปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่รูปธาตุปัจจัย	มีวาระ ๕ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๔

ปัจจนียะ จบ

[๒๕๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่รูปขันธ์ปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ

มีวาระ ๓

อนุโลมปัจจัยนี้ะ จบ

[๒๕๔] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย

มีวาระ ๒

ในอธิปัตปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๔

พึงนับอนุโลมมาติกา

ในวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่

เหตุปัจจัย

มีวาระ ๕

ปัจจัยยานุโลม จบ

สัพปฏิฆทุกะ จบ

รูปีทุกะ

ปฏิฆจวาร

[๒๕๕] รูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ มหาภูตรูป ๓ อาศัย

มหาภูตรูป ๑ มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

อรูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

รูปีธรรม และอรูปีธรรม อาศัยรูปีธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กัญฐิตารูป อาศัย-

มหาภูตรูปทั้งหลาย

อรูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ

รูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปีธรรม ปฏิสนธิ
รูปีธรรม และอรุปีธรรม อาศัยอรุปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอรุปีธรรม ขั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ
รูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม และอรุปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปีธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อรุปีธรรม อาศัยรูปีธรรม และอรุปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอรุปีธรรม และหทัยวัตถุ ขั้น

๒ ฯลฯ

รูปีธรรม และอรุปีธรรม อาศัยรูปีธรรม และอรุปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอรุปีธรรม และหทัยวัตถุ ขั้น ๒

ฯลฯ กัญฐาคารูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปีธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ

[๒๕๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอุปนีสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๕

ในอาหารปัจฉัย	มี " ๕
ในอินทริยปัจฉัย	มี " ๕
ในฌานปัจฉัย	มี " ๕
ในมัคคปัจฉัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๓
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี " ๕
ในอรรถปัจฉัย	มี " ๕
ในนัตถิปัจฉัย	มี " ๓
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๓
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๕

อนุโลม จบ

[๒๕๑] รูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย มี ๓ นัย
 อรูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
 คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ
 ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัย
 ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ
 ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย พึงกำหนด วาระ ๕ ว่าเป็นเหตุกะ

[๒๕๒] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ธปติปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจฉัย	มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๘
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย	มี " ๘
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่หนัตถปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓

ปัจจัยนี้ยะ จบ

[๒๕๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กัมเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	
กัม ฯลฯ	มี " ๘
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	
กัม ฯลฯ	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	
กัม ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	
กัม ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	
กัม ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	
กัม ฯลฯ	มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุโลมปัจจัยนี้จะ จบ

[๒๖๐] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย

มีวาระ ๓

ในอนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ

มี " ๓

ในสมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ

มี " ๓

ในสหชาติปัจจัย

กับ ฯลฯ

มี " ๘

ในอัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ

มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ

มี " ๘

ในอุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ

มี " ๓

ในปุเรชาติปัจจัย

กับ ฯลฯ

มี " ๑

ในอาเสวนปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕
ในอินทริยปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕
ในฌานปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕
ในมคคปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๑
ในสัมปยุตตปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๓
ในวิปยุตตปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕
ในอติปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๓
ในวิคตปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๓
ในอวิคตปัจจัย	กับ ๑๗๑	มี " ๕

ปัจจนียานุโลม จบ

แม่สหชาตวาร ก็เหมือนกับปฏิจจวาร

ปัจจยวาร

[๒๖๑] รูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ๑๗๑ เหมือนกับปฏิจจวาร

อรูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ

รูปีธรรม และอรูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย ปฏิสนธิ

วาระที่เหลือนอกนั้น พึงจำแนกเป็น ปวัตติ ปฏิสนธิ อย่างนี้

[๒๖๒] อรูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายตนะ ชั้นทั้งหลายที่
เป็นอรุปีธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ
อรุปีธรรม อาศัยอรุปีธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย
คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอรุปีธรรม ฯลฯ ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ
อรุปีธรรม อาศัยอรุปีธรรม และอรุปีธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณและจักขายตนะ ชั้น ๒ ฯลฯ
ที่สหระคด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรุปีธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ฯลฯ

[๒๖๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มีวาระ ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๓
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕ ฯลฯ
ในมคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอตติปัจจัย	มี " ๕
ในนตติปัจจัย	มี " ๓

ในวิคตปัจจย มี " ๓

ในอวิคตปัจจย มี " ๕

อนุโลม จบ

[๒๖๔] รูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ส่วนพวกอสังขยัตถ์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

อรูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายตนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ

รูปีธรรม และอรูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย ฟังกระทำ ปวัตติ ปฏิสนธิ

อรูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ

รูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม ปฏิสนธิ

รูปีธรรม และอรูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ปฏิสนธิ

รูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม และอรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรมและมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ

รูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม และอรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุ ปัจจย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณและจักขายตนะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ที่สหระคด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้น
ทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

รูปีธรรม และอรูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม และอรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ ที่เป็นเหตุกะ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ

[๒๖๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฆานปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคปัจจัย มี " ๓

ปัจจนียะ จบ

[๒๖๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓ ฯลฯ

พึงกระทำให้หมด

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๒๖๗] ในอาร์มณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

พึงกระทำให้หมด

ในฉานปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ปัจจนียานุโลม จบ

แม้นิสสยวาร ก็เหมือนกับ ปัจจยวาร

สังสังกฐาว

[๒๖๘] อรูปีธรรม คลุกเคล้ากับอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ

[๒๖๙] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอภิปัจจัย มี " ๑

ปัจจนียะกัถิ การนับทั้ง ๓ กัถิ สัมปยุตตวาทกัถิ ทั้งหมดพึงกระทำอย่างทีกล่ามาแล้ว
มีวาระ ๑ เท่านั้น

ปัญหาวาร

[๒๗๐] อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย
ปฏิสนธิ

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุ-
ปัจจัย ปฏิสนธิ

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม และอรูปีธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

[๒๗๑] รุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ อิตถินทริยฺ ปุริสินทริยฺ ชีวิตินทริยฺ อาโปธาตุ ฯลฯ
กวพิงการาหาร โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตราตุ

รูปายคณะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอาร์มมณปัจจัย โสภณัฐพพายคณะ เป็น
ปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอาร์มมณปัจจัย

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ
แก่นาคังสญาณ แก่อวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

อรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปีธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ คีต ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณาซึ่งกุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อนจากฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ แล้วพิจารณาผล

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดย

อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลาย
ที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปีธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอรุปีธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสนัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาตนะ อากิญจัญญาตนะเป็นปัจจัยแก่
เนวสัญญานาสัญญาตนะ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพ-
นิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

[๒๗๒] รุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปีธรรม โดยอริบัติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณาริบัติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลกระทำกวางฬิงการาหารให้
เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมผลิตเพลินยัง เพราะกระทำคามยินดีนั้นให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

อรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปีธรรม โดยอริบัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาริบัติ สหชาตาริบัติ

ที่เป็นอาร์มมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล โดยอริบัติปัจจัย

บุคคลกระทำชั้นทั้งหลาย ที่เป็นอรุปีธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อม
ยินดี ฯลฯ รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริบัติธรรมที่เป็นอรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
ทั้งหลาย โดยอริบัติปัจจัย

อรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปีธรรม โดยอริบัติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติอธิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตต-
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม และอรูปีธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติอธิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตฉันท์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

[๒๑๓] อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ฉันท์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ฉันท์ทั้งหลายที่เป็น
อรูปีธรรม ที่เกิดหลังๆ และแก่ผลสมวัตติ โดยอนันตรปัจจัย

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๗ นัย

ในที่นี้ปัจจัยสงเคราะห์ไม่มี

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย

ในที่นี้ปัจจัยสงเคราะห์ไม่มี

[๒๑๔] รุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๑ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยกตฺตฺ ๑๗๑ โภชนะ ๑๗๑

เสนาสนะ แล้วให้ทาน ๑๗๑ ทำลายสงฆ์

กตฺตฺ โภชนะ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ๑๗๑ แก่ผลสมวัตติ โดยอุปนิสสย-
ปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๑ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ๑๗๑ ศีล ๑๗๑

บุคคลเข้าไปอาศัยทุกข์ทางกายแล้ว ให้ทาน ๑๗๑ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ ทุกข์ทางกาย เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดย
อุปนิสัยปัจจัย

[๒๗๕] รൂปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ กวฬิงการาหาร โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียง ด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็น
ปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

[๒๗๖] อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน

โดยปัจฉาชาติปัจจัย

[๒๗๗] อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอาเสวนปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น อรูปีธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ

[๒๗๘] อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย โดย

กัมมปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย

โดยกัมมปัจจัย

อรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปีธรรม และอรุปีธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นอรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตฉันท์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นอรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากฉันท์ และกมฺมัตตา-
รูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๒๗๕] อรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปีธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๓ นัย

[๒๗๖] รุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปีธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ กวพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย

อรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปีธรรม โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

[๒๗๗] รุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปีธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ รูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจจัยแก่กมฺมัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

รุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปีธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทริย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทริย์ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดย

อินทริยปัจจัย

อรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปีธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

รุปีธรรมและอรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปีธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทริย์ และจักขุวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ฉันท์ทั้งหลาย ที่สหคตด้วยจักขุ-

วิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย กายินทริย์ ฯลฯ

[๒๗๘] อรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปีธรรม โดยฉานปัจจัย มี ๓ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยมคคปัจจัย มี ๓ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ นัย

[๒๗๙] รุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปีธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ฉันท์ทั้งหลายที่เป็น

อรุปีธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขยตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ภายตนะ เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาณ หทัยตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย
อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปังจชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัย แก่จิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตา-
รูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปังจชาติ ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน
โดยวิปยุตตปัจจัย

[๒๘๔] รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยอตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ตลอดถึงอสังขยสัตถ์ กวฬิงการาหาร เป็น
ปัจจัยแก่กายนี้ โดยอตถิปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยอตถิปัจจัย
รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยอตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น
อรูปีธรรม โดยอตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ กวฬิงการาหาร โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ ด้วยทิพพโสตราตุ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ
จักขยตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ภายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยตถุ เป็น
ปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม โดยอตถิปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยอตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน
โดยอัติปัจจัย

อรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม และอรุปีธรรม โดยอัติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

โดยอัติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

รูปีธรรม และอรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปีธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัย
แก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปีธรรม และกวางฬิงการอาหาร เป็นปัจจัย
แก่กายนี้ โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปีธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัย
แก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

รูปีธรรม และอรุปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปีธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๓ โดยอัติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๑ ที่เป็นอรุปีธรรม ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ
และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ โดยอัติปัจจัย ชั้น ๒ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่เป็น
อรุปีธรรม และ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ชั้น ๒ ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิกตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิกตปัจจัย

[๒๘๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๔
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสหชาติปัจจัย	มีวาระ ๗
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๗
ในอุปนีสสยปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๑
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๖
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๑
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในอัติปัจจัย	มี " ๗
ในนัตติปัจจัย	มี " ๑
ในวิคตปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๗
พึงนับอย่างนี้	

อนุโลม จบ

[๒๘๖] รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหาร-
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
กัมมปัจจัย

รูปีธรรม และอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
ปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

รูปีธรรม และอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
ปุเรชาติปัจจัย

[๒๘๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๓ ๑๓๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคคปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๔

พียงนับอย่างนี้

ปัจจนียะ จบ

[๒๘๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

พียงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๒๘๙] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

พึงกระทำอนุโลมมาติกา

ในวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ปัจจนียานุโลม จบ

รูปทุกะ จบ

โลกียทุกะ

ปฏิบัติจวาร

[๒๕๐] โลกียธรรม อาศัยโลกียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
 คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นโลกียธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
 ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูต-
 รูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐิตารูปที่เป็นอุปาทารูปอาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย
 โลกุตตรธรรม อาศัยโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
 คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
 โลกียธรรม อาศัยโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
 คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม
 โลกียธรรม และโลกุตตรธรรม อาศัยโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
 คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
 โลกียธรรม อาศัยโลกียธรรม และโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
 คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
 ฯลฯ

[๒๕๑] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปัตปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๕
ในฌานปัจจัย	มี " ๕
ในมคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอติปัจจัย	มี " ๒
ในนัตติปัจจัย	มี " ๒
ในวิคตปัจจัย	มี " ๒
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

อนุโลม จบ

[๒๕๒] โลกิยธรรม อาศัยโลกิยธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นโลกิยธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ เหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขญสัตว์ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระค
ด้วยอุทัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ

ฯลฯ

[๒๕๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในอาเสวนมุลกนัย ในโลกุตตระ ในสุทธกอรูปภูมิ พึงกำหนดคำว่า วิบาก ส่วนที่
เคลื่อนออกนั้น พึงกระทำตามปรกติ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฆานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย มี " ๓

ปัจจนียะ จบ

[๒๕๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

บทที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย เป็นต้น เหมือนกับปัจจนียะ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุ โลมปัจจนียะ จบ

[๒๕๕] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ปัจจนียานุโลม จบ

สหชาตวาระ เหมือนกับปฏิจจวาร

ปัจจยวาร

[๒๕๖] โลภยธรรม อาศัยโลภยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น โลภยธรรม ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป
กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย ที่เป็น โลภยธรรม อาศัย-
หทัยวัตถุ

โลกุตตรธรรม อาศัยโลภยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้นทั้งหลาย ที่
เป็นโลกุตตรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

โลภยธรรม และโลกุตตรธรรม อาศัยโลภยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูต-
รูปทั้งหลาย

โลกุตตรธรรม อาศัยโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย
โลภยธรรม อาศัยโลภยธรรม และโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
โลกุตตรธรรม อาศัยโลภยธรรม และโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ
โลภยธรรม และโลกุตตรธรรม อาศัยโลภยธรรม และโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏ-
ฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ

[๒๕๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มีวาระ ๔
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๔
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนีสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๔
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๔
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๕ ฯลฯ
ในมัคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

อนุโลม จบ

[๒๕๔] โลกียธรรม อาศัยโลกียธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นโลกียธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ฯลฯ ตลอดถึงอสังขยัตถ์ จักขุ-
วิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นโลกียธรรม ซึ่งเป็น
อเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่ สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทธังจะ อาศัยชั้น
ทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทธังจะ และหทัยวัตถุ

[๒๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕

ในโลกุตตระ ในอรุณภูมิ พึงกำหนดว่าวิบาก

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ันตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย	มี " ๓

 ปัจจนียะ จบ

[๓๐๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

 ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

บทที่ว่าไม่ใช่อนันตรปัจจัย เป็นต้น เหมือนกับปัจจนียะ

 ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

 ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุโลมปัจจัยนี้ะ จบ

[๓๐๑] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ปัจจัยยานุโลม จบ

สังสัฏฐวาร

[๓๐๒] โลภยธรรม คลุกเคล้ากับโลภยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็น โลภยธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิ

ขณะ ฯลฯ

โลกุตตรธรรม คลุกเคล้ากับโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

สังสัฏฐวารพึงให้พิสดารอย่างนี้ พร้อมด้วยการนับ มีวาระ ๒

สัมปยุตตวาร เหมือนกับสังสัฏฐวาร

ปัญหาวาร

[๓๐๓] โลภยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลภยธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นโลภยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยเหตุปัจจัย มี ๓ นัย
[๑๐๔] โลกียธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกียธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม ฯลฯ แล้ว พิจารณาซึ่ง
กุศลกรรมนั้น
บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน
จากฌาน ฯลฯ
พระอริยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู พิจารณาโวทาน พิจารณากิเลสที่ละแล้ว พิจารณา
กิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน
จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นโลกียธรรม โดยความเป็นของไม่
เที่ยง ฯลฯ โทมัส เกิดขึ้น
บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ
บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นโลกียธรรม โดยเจโตปริยญาณ
อากาสาณัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่
เนวสัญญานาสัญญาตนะ รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่
กายวิญญาณ
ชั้นทั้งหลายที่เป็นโลกียธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ธากัมมุปคตญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย
โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ นิพพานเป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล โดยอาร์มมณปัจจัย
โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกียธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค พิจารณาผลพิจารณานิพพาน
นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย
พระอริยะทั้งหลายรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นโลกุตตรธรรม โดย
เจโตปริยญาณ
ชั้นทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติ-
ญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

[๓๐๕] โลกียธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกียธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโปสถกรรม ฯลฯ

ในกาลก่อน ฯลฯ จากมาน ฯลฯ

พระเสกขบุคคลทั้งหลาย กระทำโคตรภูให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ กระทำ

โวทานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็น โลกียธรรมให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่นแล้ว ข้อมยินดี ข้อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำคามยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็น โลกียธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็น โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกียธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน โดยอธิปัตติปัจจัย

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็น โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกียธรรม และโลกุตตรธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติอธิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

[๓๐๖] โลกียธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกียธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกียธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกียธรรม ที่เกิดหลังๆ ฯลฯ อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน โดยอนันตรปัจจัย

โลกียธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธเป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ โดยอนันตรปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย มรรค เป็นปัจจัยแก่ผล ผลเป็นปัจจัยแก่ผล โดยอนันตรปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกียธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ผล เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

โลกียธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกียธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มีวาระ ๕

ปัจจัยสงเคราะห์ ไม่มี

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๑ นัย

[๓๐๗] โลกียธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกียธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นโลกียธรรมแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังวิปัสสนาให้เกิดขึ้น ยังอภิญญาให้เกิดขึ้น ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นโลกียธรรม ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสังขันธ์

ศรัทธาที่เป็นโลกิยธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นโลกิยธรรม ฯลฯ
แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย
ธรรมที่เป็นกุศลและอกุศล เป็นปัจจัยแก่วิบาก โดยอุปนิสสยปัจจัย
โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บริกรรมแห่งปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ปฐมมรรค
โดยอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ บริกรรมแห่งจตุตถมรรค เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย
โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ปฐมมรรคเป็นปัจจัยแก่ทุติยมรรค โดยอุปนิสสย-
ปัจจัย ตติยมรรคเป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย
โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายเข้าไปอาศัยมรรค แล้วยังสมาบัติ
ที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เข้าสมาบัติที่เกิดขึ้นแล้วพิจารณาเห็นสังขาร โดยความเป็นของไม่เที่ยง
โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา
มรรคของพระอริยะเหล่านั้น ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ความฉลาดในฐานะและอฐานะ โดย
อุปนิสสยปัจจัย ผลสมาบัติ เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย
[๓๐๘] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ
ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง
โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น
บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ
ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็น
ปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็นโลกิยธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย
โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ วัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
โลกุตตรธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

[๓๐๕] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย
คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่ขั้นนี้ ที่เกิดก่อน
โดยปัจฉาชาติปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย
คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่ขั้นนี้ ที่เกิดก่อน
โดยปัจฉาชาติปัจจัย

[๓๐๖] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอาเสวนปัจจัย
คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
โลกิยธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอาเสวนปัจจัย อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัย
แก่โวทาน โดยอาเสวนปัจจัย

โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอาเสวนปัจจัย
คือ โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอาเสวนปัจจัย

[๓๐๗] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขั้น และกฐัตตา-
รูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขั้นทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย
โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม โดยกัมมปัจจัย
คือ เจตนาที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ จิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๓๑๒] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกิยธรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย โดยวิปากปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๓ นัย

[๓๑๓] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐาน
รูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ กพพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๓ นัย

[๓๑๔] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอินทริยปัจจัย พึงกระทำปฏิสนธิ

จักขุนทริยเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทริยเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย รูป
ชีวิตินทริยเป็นปัจจัย แก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

[๓๑๕] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยฌานปัจจัย มี ๑ นัย

โลกุตตรธรรม ฯลฯ มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมคคปัจจัย ในโลกิยธรรม มี ๑ นัย ในโลกุตตรธรรม มี ๓ นัย

โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ นัย

โลกุตตรธรรม ฯลฯ มี ๑ นัย

[๓๑๖] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น โลภยธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย
ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น โลภยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน
โดยวิปยุตตปัจจัย

โลภยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น โลภุตตร-
ธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น โลภุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน
รูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น โลภุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน
โดยวิปยุตตปัจจัย

[๓๑๑] โลภยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลภยธรรม โดยอตติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทริย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็น โลภยธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตต-
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย ฯลฯ ตลอดถึงอสังขญัตตวิ

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาตปัจจัย หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น โลภยธรรม โดยอตติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น โลภยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน
โดยอตติปัจจัย กพพิงการอาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอตติปัจจัย รูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจจัยแก่
กภูตตารูปทั้งหลาย โดยอตติปัจจัย

โลภยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น โลภุตตร-
ธรรม โดยอตติปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอตติปัจจัย

พระอภิธรรมปิฎก เล่ม ๕ มหาปัฏฐานปกรณ์ ภาค ๓ - หน้าที่ 191

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ โดยอติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอติปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม โดยอติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ

โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม และกพพิงการอาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐิตารูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ โดยอติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย

[๓๑๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๓

ในอธิปัตปัจจัย	มี " ๔
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในอุปนิสสยปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๒
ในอาสวณปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๔
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอตฺถิปัจจัย	มี " ๓
ในนตฺถิปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๓

อนุโลม จบ

[๓๑๕] โลกียธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกียธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย โดยปุเรชาติ-
ปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติ-
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติ-
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม โดยสหชาติปัจจัย

โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

[๓๒๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๗

ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๔

ปัจจัยยะ จบ

[๓๒๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ปัจจัยยานุโลม จบ

[๓๒๒] ในอาร์มณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

พึงกระทำอนุโลมมาติกา

ในอภิปัจจย

กับปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย มี " ๓

ปัจจนียานุโลม จบ

โลกียทุกะ จบ

เกณจิวัญญะยทุกะ

ปฏิจจวาร

[๓๒๓] เกณจิวัญญะยธรรม อาศัยเกณจิวัญญะยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเกณจิวัญญะยธรรม ชั้น

๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ มหา
ภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐัตถารูป ที่เป็นอุปาหารูป อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย

เกณจิวัญญะยธรรม อาศัยเกณจิวัญญะยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ ที่เป็นเกณจิวัญญะยธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่
เป็นเกณจิวัญญะยธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ มหา
ภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐัตถารูป ที่เป็นอุปาหารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

เกณจิวัญญะยธรรม และเกณจิวัญญะยธรรม อาศัยเกณจิวัญญะยธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ ที่เป็นเกณจิวัญญะยธรรม และเกณจิวัญญะยธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเกณจิวัญญะยธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ มหาภูต-
รูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐัตถารูป ที่เป็นอุปาหารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ
มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กภูตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย
เกินจิวัญญูยธรรม และเกินจินวิญญูยธรรม อาศัยเกินจิวัญญูยธรรม และ
เกินจินวิญญูยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ ที่เป็นเกินจิวัญญูยธรรม และเกินจินวิญญูยธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเกินจิวัญญูยธรรม และเกินจินวิญญูยธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กภูตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย
ฯลฯ

[๑๒๔] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕
 ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๕
 ในอวิคตปัจจัย มี " ๕

อนุ โลม จบ

[๑๒๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕
 การนับทั้งสี่พึงกระทำให้บริบูรณ์อย่างนี้

สหชาตวารกัฏฐิ ปัจจยวารกัฏฐิ นิสสยวารกัฏฐิ สังกัฏฐวารกัฏฐิ สัมปยุตตวารกัฏฐิ
พึงให้พิสดารอย่างนี้

ปัจจยวาร พึงแสดง หทัยัตถุ และอายตนะห้า พึงกระทำตามสมควร

ปัญหาวาร

[๑๒๖] เกณจิวัญญูยธรรม เป็นปัจจัยแก่เกินจิวัญญูยธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นเกินจิวัญญูยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตต-
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

ฯลฯ

[๑๒๓] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕

อนุโลม จบ

[๑๒๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕

ปัจจนียะ จบ

การนับทั้งสี่พึงกระทำให้บริบูรณ์อย่างนี้

เกณจิณฺเญยฺยทุกะ จบ

อาสวทุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๒๕] อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยกามาสวะ กามาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยทิฏฐาสวะ

กามาสวะ ทิฏฐาสวะ อาศัยอวิชชาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยภวาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยทิฏฐาสวะ

พึงผูกจักรนัย แม้อย่างหนึ่งๆ

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาสวสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอาสวธรรม

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกามาสวะ

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรมขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ

มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐคารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

อาสวกรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อาสวกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาสวะ ๔ อาศัยขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวกรรม

อาสวกรรม และกรรมที่ไม่ใช่อาสวกรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อาสวกรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ ที่เป็นอาสวกรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่อาสวกรรม
ขั้น ๒ ฯลฯ

อาสวกรรม อาศัยอาสวกรรม และกรรมที่ไม่ใช่อาสวกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิชาสวะ อาศัยกามาสวะ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

กรรมที่ไม่ใช่อาสวกรรม อาศัยอาสวกรรม และกรรมที่ไม่ใช่อาสวกรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่อาสวกรรม และอาสวกรรม
ทั้งหลาย ขั้น ๒ ฯลฯ

อาสวกรรม และกรรมที่ไม่ใช่อาสวกรรม อาศัยอาสวกรรม และกรรมที่ไม่ใช่อาสวกรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ ทิฏฐาสวะ อวิชาสวะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่
อาสวกรรม และกามาสวะ ขั้น ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๓๓๐] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๕

ในอวิกตปัจจัย มี " ๕

อนุโลม จบ

[๓๓๑] ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ตลอดถึงอสังขยัตถุ

อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจจา ที่สหระคด้วยอุททังจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจจา ที่สหระคด้วยอุททังจะ

[๓๓๒] ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอาสวธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มณ-

ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ตลอดถึงอสังขยัตถุ

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอาสวธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

ฯลฯ

[๓๓๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๕

- ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย มี " ๓

ปัจจัยนียะ จบ

[๓๓๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย

- กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย
- กับ ฯลฯ มี " ๕
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย
- กับ ฯลฯ มี " ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย
- กับ ฯลฯ มี " ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย
- กับ ฯลฯ มีวาระ ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย
- กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หนดถปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๓๓๕] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๒

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๒

ในวิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในมัคคปัจจัย มี " ๑

ในอวิคคปัจจัย มี " ๒

ปัจจนียานุโลม จบ

สหชาตวาร เหมือนกับ ปฏิจวาร

ปัจฉิมวาร

[๓๓๖] อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย อาสวมูลกนัย มี ๓ นัย เหมือนกับ ปฏิจวาร

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป กัญชคารูป ที่เป็นอุปาทารูปอาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ อาสวธรรมทั้งหลาย อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาสวธรรมทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ ที่เป็นอาสวธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ อาสวธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยกามาสวะ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

ฟังสุกัจจกรณัย

ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยกามาสวะ และหทัยวัตถุ

ฟังสุกัจจกรณัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม และอาสวธรรมทั้งหลาย ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม และหทัยวัตถุ

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ ทุฏฐาสวะ อวิชชาสวะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่
อสาวจรรม และกามาสวะ ชั้น ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ทุฏฐาสวะ อวิชชาสวะ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยกามาสวะ และหทัยวัตถุ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๑๓๓] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในวิคตปัจจัย มี " ๕

อนุโลม จบ

[๑๓๔] ธรรมที่ไม่ใช่อสาวจรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อสาวจรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อสาวจรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญีสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ
อาศัยกายตนะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อสาวจรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ

อสาวจรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อสาวจรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระค
ด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

[๑๓๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจฉยที่ไม่ใช่ชนิดปัจฉย มี " ๓

ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉย มี " ๓

การนับทั้งปวง ฟังนับอย่างนี้

นิสสยวาร เหมือนกับ ปัจฉยวาร

สังสัฏฐวาร

[๓๔๐] อาสวธรรม คลุกเคล้ากับอาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉย คือ ทิฏฐา-
สวะ อวิชชาสวะ คลุกเคล้ากับกามาสวะ

ฟังผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๓๔๑] ในเหตุปัจฉย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจฉย มี " ๕

ในปัจฉยทั้งปวง มี " ๕

ในวิปากปัจฉย มี " ๑

ในอวิคตปัจฉย มี " ๕

[๓๔๒] ในปัจฉยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉย มีวาระ ๒

ในปัจฉยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉย มี " ๕

ในปัจฉยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจฉย มี " ๕

ในปัจฉยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจฉย มี " ๕

ในปัจฉยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉย มี " ๕

ในปัจฉยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉย มี " ๓

ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉย มี " ๕

ในปัจฉยที่ไม่ใช่ฉานปัจฉย มี " ๑

ในปัจฉยที่ไม่ใช่มคคปัจฉย มี " ๑

ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจฉย มี " ๕

การนับก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี เหมือนกับ สังสัฏฐวาร

ปัญหาวาร

[๓๔๓] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ กามาสวะ เป็นปัจจัยแก่ทัญญาสวะ อวิชชาสวะ โดยเหตุปัจจัย กวาสวะ เป็น
ปัจจัยแก่ อวิชชาสวะ โดยเหตุปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ กามาสวะ เป็นปัจจัยแก่ทัญญาสวะ อวิชชาสวะ สัมปยุตตขันธและจิตตสมุฏฐาน
รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐาน
รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลายและอาสวธรรม
โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยเหตุ
ปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาสวธรรม
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดย
เหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรมเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๓๔๔] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารถนาอาสวธรรมทั้งหลาย อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารถนาอาสวธรรมทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรมเกิดขึ้น

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารถนาอาสวธรรมทั้งหลาย อาสวธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ โดย

อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่อาสวธรรม ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่

ข้ามแล้ว ฯลฯ รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยความเป็นของไม่

เที่ยง ฯลฯ โทมัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตราตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสาณัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัย

แก่นวสัญญานาสัญญาตนะ รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัญญาตนะ เป็นปัจจัย

แก่กายวิญญาณ

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ธากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณ-

ปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย คือ บุคคลให้

ทานแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่งซึ่งทานนั้น เพราะปรารถนาความยินดีนั้น อาสวธรรมทั้ง

หลาย เกิดขึ้น

ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ ฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธุ์ทั้งหลาย
ที่ไม่ใช่อาสวธรรม ให้นึกแน่นแล้ว เพราะปรารถนาคมนั้น อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น
ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดย
อาร์มณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ มีอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีตอนที่สอง บุคคลย่อมยินดี
ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนาคมนั้น อาสวธรรม และสัมปยุตตขันธุ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น
อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอาร์มณปัจจัย
คือ เพราะปรารถนาอาสวธรรม และสัมปยุตตขันธุ์ทั้งหลาย อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น
อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย
คือ เพราะปรารถนาอาสวธรรม และสัมปยุตตขันธุ์ ขันธุ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม
เกิดขึ้น

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
อาสวธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ เพราะปรารถนาอาสวธรรม และสัมปยุตตขันธุ์ อาสวธรรม และสัมปยุตตขันธุ์
ทั้งหลาย เกิดขึ้น

[๓๔๕] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มณอธิปัตติ ได้แก่ เพราะกระทำอาสวธรรมทั้งหลายให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น มี ๓ นัย

พึงกระทำให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหมือนกับอาร์มณปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ

ที่เป็นอาร์มณอธิปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

ในกาลก่อน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่น ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก้วทาน แก้วมรรค แก้วผล โดยอธิปัตติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรมให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ข่อมยินดี ข่อมเพติดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำคามยินดีนั้นให้หนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาริปี ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริปี สหชาตาริปี

ที่เป็นอารัมมณาริปี ได้แก่ ทาน ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ข่อมยินดี ข่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำคามยินดีนั้นให้
เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นสหชาตาริปี ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขันธ์ อาสวธรรมทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดย
อธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริปี สหชาตาริปี

ที่เป็นอารัมมณาริปี ได้แก่ ทาน ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม
ให้หนักแน่นแล้ว ข่อมยินดี ข่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำคามยินดีนั้นให้หนักแน่น รากะ
เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาริปี ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์
อาสวธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริปี ได้แก่ บุคคลกระทำอาสวธรรมและสัมปยุตตขันธ์
ทั้งหลายให้หนักแน่นแล้ว ข่อมยินดี ฯลฯ อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น มี ๓ นัย พึงกระทำว่า
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

[๓๔๖] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อาสวธรรม
ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อาสวธรรมทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ
และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่
อาสวธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดย
อนันตรปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
อาสวธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดย
อนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย
ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย
มี ๓ นัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

๑) เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย

๑) เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย

๑) เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย และพึงแสดง หทัยวัตถุ

[๑๔๘] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกคฺคูปนิสสยะ ได้แก่ อาสวธรรมทั้งหลายเป็นปัจจยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจย มี ๓ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอุปนิสสยปัจจย มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคฺคูปนิสสยะ๑๗๗ ที่เป็นปกคฺคูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ๑๗๗ ยังสมบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิวฐิติ

บุคคลเข้าไปอาศัย คีล ๑๗๗ เสนาสนะแล้ว ให้ทาน ๑๗๗ ทำลายสงฆ์ ศรัทธา ๑๗๗ เสนาสนะ เป็นปัจจยแก่ ศรัทธา ๑๗๗ แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจจย ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจยแก่อาสวธรรม โดยอุปนิสสยปัจจย มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคฺคูปนิสสยะ ๑๗๗ ที่เป็นปกคฺคูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิวฐิติ คีล ๑๗๗ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ๑๗๗ เสนาสนะ เป็นปัจจยแก่ รากะ ๑๗๗ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสย-ปัจจย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอุปนิสสยปัจจย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคฺคูปนิสสยะ ๑๗๗ ที่เป็นปกคฺคูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิวฐิติ บุคคลเข้าไปอาศัย คีล ๑๗๗ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ๑๗๗ ทำลายสงฆ์ ศรัทธา ๑๗๗ เสนาสนะ เป็นปัจจยแก่ รากะ ๑๗๗ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสย-ปัจจย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจยแก่อาสวธรรม โดยอุปนิสสยปัจจย มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคฺคูปนิสสยะ มี ๓ นัย

[๑๔๘] ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยปุเรชาติปัจจย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ หทัยวัตต ๑๗๗

พึงให้พิสดารอย่างนี้

โผฏฐัพพายนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย
ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายนะ เป็น
ปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย
ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต
ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลกระทำหทัยวัตถุให้หนักแน่นแล้ว
ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่งซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารถความยินดีนั้น อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น
ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย
ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดย
ปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต
ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลกระทำจักขุให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อม
เพิลิดเพลินซึ่งจักขุ เพราะปรารถความยินดีนั้น อาสวธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น
ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และอาสวสัมปยุตตขันธ์
ทั้งหลายที่เป็นอาสวธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

[๓๔๕] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย
คือ อาสวธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย
ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย
คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน
โดยปัจฉาชาตปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย
คือ อาสวธรรม ที่เกิดภายหลัง และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่
เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๓๕๐] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย

[๓๕๑] ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนानาชนิด ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขั้น และ
กัญัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตอาสวธรรมทั้งหลาย โดย
กัมมปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดย
กัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และอาสวธรรม และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๓๕๒] ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยวิปาก-
ปัจจัย มี ๑ นัย

[๓๕๓] ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอาหาร
ปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตอาสวธรรมทั้งหลาย โดย
อาหารปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดย
อาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น อาสวธรรม และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

[๓๕๔] ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดย
อินทริยปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอินทรีย์ปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตา रूपทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย มี ๓ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยฉานปัจจัย มี ๓ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยมคคปัจจัย มี ๕ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

[๑๕๕] อาสวกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่อาสวกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ อาสวกรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ อาสวกรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

กรรมที่ไม่ใช่อาสวกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่อาสวกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวกรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

กรรมที่ไม่ใช่อาสวกรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อาสวกรรมทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดย
วิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และสัมปยุตต-
ชั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดย
วิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ อาสวธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิต-
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ อาสวธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กาย
นี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

[๓๕๖] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอตติปัจจัย

คือ กามาสวะ เป็นปัจจัยแก่ทัญญาสวะ โดยอตติปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ อาสวธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิต-
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตติปัจจัย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ อาสวธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดย
อตติปัจจัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอตติปัจจัย

คือ กามาสวะ เป็นปัจจัยแก่ทัญญาสวะ แก่วิชาสวะ แก่สัมปยุตตชั้น และจิต-
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอตติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ ตลอดถึง
อสังขญสัตว์

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตราตุ

รูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ
หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอรรถิปัจฉัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจฉัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน
โดยอรรถิปัจฉัย กวฬิงการาหาร เป็นปัจฉัยแก่กายนี้ โดยอรรถิปัจฉัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจฉัย
แก่กฐิตารูปทั้งหลาย โดยอรรถิปัจฉัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจฉัยแก่อาสวธรรม โดยอรรถิปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจฉัยแก่ อาสวธรรมทั้งหลาย
โดยอรรถิปัจฉัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลกระทำหทัยวัตถุให้หนักแน่นแล้ว ย่อม
ยินดี ย่อมเพติดเพลินยั้ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารถนาคามยินดีนั้น อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น
หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย โดยอรรถิปัจฉัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจฉัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดย
อรรถิปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจฉัยแก่ขันธ ๓ อาสวธรรม
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถิปัจฉัย ขันธ ๒ ฯลฯ

ฟังผู้จกักรณัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจฉัยแก่อาสวธรรม โดยอรรถิปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ กามาสวะ และสัมปยุตตขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็น
ปัจฉัยแก่อวิชชาสวะ โดยอรรถิปัจฉัย

ฟังผู้จกักรณัย

พระอภิธรรมปิฎก เล่ม ๕ มหาปัฏฐานปกรณ์ ภาค ๓ - หน้าที่ 217

กามาสวะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ทัญญาสวะ แก่วิชชาสวะ โดยอตฺถิปัจจย
อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดย
อตฺถิปัจจย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทรีย์
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม และอาสวธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัย
แก่ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจย

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ อาสวธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏ-
ฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจย

อาสวธรรมทั้งหลาย และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดย
อตฺถิปัจจย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ อาสวธรรมทั้งหลาย และกวมพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้
โดยอตฺถิปัจจย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ อาสวธรรมทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กตฺตต-
รูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
อาสวธรรม โดยอตฺถิปัจจย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม และกามาสวะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓
ทัญญาสวะ อวิชชาสวะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ กามาสวะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ทัญญาสวะ อวิชชาสวะ
และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจย

พึงผูกจักรนัย

[๓๕๗] ในเหตุปัจจย มีวาระ ๓

ในอาร์มมณปัจจย มี " ๕

ในอธิปัตปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาสวณปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มีวาระ ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในมคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอติปัจจัย	มี " ๕
ในวิคตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

อนุ โลม จบ

[๓๕๘] อาสวกรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดย-
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสวกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่อาสวกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย

อาสวกรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวกรรม และกรรมที่ไม่ใช่อาสวกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติ
ปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมและธรรมที่ไม่ใช่
อาสวธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัยเป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย

[๓๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย มี " ๕

ปัจจนียะ จบ

[๓๖๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุโลมปัจจัยนิยะ จบ

[๓๖๑] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงกระทำบาทที่เป็นอนุโลมให้บริบูรณ์

ในวิคคปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ปัจจัยนิยานุโลม จบ

อาสาทุกะ จบ

สาสวทุกะ

ปฎิจจวาร

[๓๖๒] สาสวธรรม อาศัยสาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสาสวธรรมชั้น ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูต-
รูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย
อนาสวธรรม อาศัยอนาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนาสวธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
สาสวธรรม อาศัยอนาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนาสวธรรม
สาสวธรรม และอนาสวธรรม อาศัยอนาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนาสวธรรมชั้น ๒ ฯลฯ
สาสวธรรม อาศัยสาสวธรรม และอนาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนาสวธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
โลกียทุกะ ในจุฬันตรทุกะฉันได พิงกระทำฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

สาสวทุกะ จบ

อาสวสัมปยุตตทุกะ

ปฎิจจวาร

[๓๖๓] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม โมหะ และ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหรัคด้วยโทมนัส
อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยโทมนัส ชั้น ๒ ฯลฯ

อัสววิปยุตตธรรม อาศัยอัสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอัสววิปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะที่สหระคด้วยโทมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ มหาภูตรูป ๑ อาศัยมหาภูตรูป ๓ มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

อัสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอัสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้น อาศัยโมหะ ที่สหระคด้วยโทมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ

อัสวสัมปยุตตธรรม และอัสววิปยุตตธรรม อาศัยอัสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหระคด้วยโทมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ

อัสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอัสวสัมปยุตตธรรม และอัสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยโทมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ และ โมหะ ชั้น ๒ ฯลฯ

อัสววิปยุตตธรรม อาศัยอัสวสัมปยุตตธรรม และอัสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่สหระคด้วยโทมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ และ โมหะ

อัสวสัมปยุตตธรรม และอัสววิปยุตตธรรม อาศัยอัสวสัมปยุตตธรรม และอัสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

[๓๖๔] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย คือ โมหะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และโมหะ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

[๓๖๕] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย มี ๓ นัย

อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหคด้วยโทมนัสสมาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยสมาภูตรูปทั้งหลาย

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปตัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหระคด้วยโทมนัส

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะอธิปตัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหระคด้วยโทมนัส

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น

เพราะอธิปตัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยโทมนัส และโมหะ ชั้น ๒ ฯลฯ

อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น

เพราะอธิปตัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยโทมนัส และโมหะ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสว-
วิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปตัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยโทมนัส และโมหะ

ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปัจจัยทั้งปวง พึงให้พิศดารอย่างทีกล่าวมาแล้ว

ฯลฯ

[๓๖๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๖
ในอธิปตัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๖
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๖
ในอัญญมัญญปัจจัย	มีวาระ ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๖
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๕

ในปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๖
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๕
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๖
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๕
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๕
ในอินทริยปัจฉัย	มี " ๖
ในฌานปัจฉัย	มี " ๕
ในมัคคปัจฉัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี " ๕
ในอัติปัจฉัย	มี " ๕
ในนัตติปัจฉัย	มี " ๖
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๖
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๕

อนุ โลม จบ

[๑๖๑] อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม ซึ่งเป็น อเหตุกะ ขันธ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอตัณญัตตว์

[๑๖๒] อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ อารัมมณปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรถด้วยโทมนัส ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขั้นทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ตลอดถึง อสังขณีสัตว์

อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยโทมนัส ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ และโมหะ

[๓๖๕] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ อธิปติปัจจัย

ฯลฯ

[๓๗๐] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ ปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุပ္ภุมิ ชั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุပ္ภุมิ โมหะ ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็น อาสวสัมปยุตตธรรม

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุပ္ภุมิ ชั้น ๓ และโมหะ อาศัยขั้น ๑ ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ ชั้น ๒ ฯลฯ

อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุပ္ภุมิ ชั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรถด้วยโทมนัส ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขณีสัตว์

พระอภิธรรมปิฎก เล่ม ๕ มหาปัฏฐานปกรณ์ ภาค ๓ - หน้าที่ 227

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจฉัย
คือ ในอรุปภูมิ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระค
ด้วยอุทัจจะ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจฉัย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ
และโมหะ ชั้น ๒ ฯลฯ

อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยโทมนัส ที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่
สหระคด้วยอุทัจจะ และโมหะ มี ๒ นัย

๑. ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาติปัจฉัย มี ๕ นัย

๑. ไม่ใช่เพราะอาสเวนปัจฉัย มี ๕ นัย

[๓๗๑] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมม-
ปัจฉัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม

อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจฉัย

คือ วิปยุตตเจตนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจฉัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยโมหะ ที่สหระคด้วยโทมนัส ที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่
สหระคด้วยอุทัจจะ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกัมมปัจฉัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยโทมนัส ที่สหระคด้วยวิจิจจนา
ที่สหระคด้วยอุทัจจะ และ โมหะ

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะมัลลปัจจัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะวิปยุตตปัจจัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะนัตถปัจจัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจัย

[๓๗๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาสาเวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัลลปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

ปัจจัยยะ จบ

[๓๗๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุโลมปัจจัยยา จบ

[๓๗๔] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในวิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอาหารปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในสัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในวิปยุตตปัจจย กับ ๗๗ มี " ๒

ในวิคตปัจจย กับ ๗๗ มีวาระ ๒

ในอวิคตปัจจย กับ ๗๗ มี " ๒

ปัจจนียานุโลม จบ

สหชาตวาร เหมือนกับ ปฏิจวาร

ปัจจวาร

[๓๗๕] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย
มี ๓ นัย เหมือนกับ ปฏิจวาร

อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม ชั้น ๒

๗๗

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคต
ด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ
มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม อาศัยหทัยัตถุ โมหะที่สหคตด้วยโทมนัส ที่
สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยัตถุ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยัตถุ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
อาศัยโมหะที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย
มหาภูตรูปทั้งหลาย สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยโมหะที่สหคตด้วยโทมนัส ที่
สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส และ โมหะ อาศัย
หทัยัตถุ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ
ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ
และโมหะ ชั้น ๒ ฯลฯ

อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยโทมนัส ที่
สหคด้วยวิจิกิจฉา และโมหะที่สหคด้วยโทมนัส อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคด้วย
โทมนัส และหทัยวัตถุ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และ
อาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้น ๓
และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วย
อุทธัจจะ และโมหะ ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ และโมหะ อาศัยชั้น ๑ ที่สหคด้วยโทมนัส
และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

[๓๗๖] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณ-
ปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจิวาร

อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ
อาศัยกายตนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหคด้วย
โทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
อาศัยโมหะที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์म्मณปัจจัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยโหมนัส ที่สหรถด้วยวิจิกิจณา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ
และโมหะ อาศัยหทัยวัตถุ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์म्मณปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ
อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น

เพราะอาร์म्मณปัจจัย
คือ โมหะที่สหรถด้วยโหมนัส ที่สหรถด้วยวิจิกิจณา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยโหมนัส ที่สหรถด้วยวิจิกิจณา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ และ
หทัยวัตถุ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และ
อาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์म्मณปัจจัย
คือ ชั้น ๓ และโมหะ อาศัยชั้น ๑ ที่สหรถด้วยโหมนัส ที่สหรถด้วย
วิจิกิจณา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

ฯลฯ เพราะอธิปติปัจจัย

ฯลฯ เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เพราะอวิกตปัจจัย

[๓๗๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์म्मณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในกัมมปัจจัย มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิกตปัจจัย มี " ๕

อนุโลม จบ

[๓๗๘] อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่
สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม ซึ่งเป็น
อเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขยัตถ์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ
กายวิญญาณ อาศัยกายตนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัย
หทัยวัตถุ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ

อาสววิปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลาย
ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

ฯลฯ

- [๓๗๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย มี " ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย มี " ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๗
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจฉิมที่ไม่ใช่ฉานปัจฉิม มี " ๑

ในปัจฉิมที่ไม่ใช่หมักคปัจฉิม มี " ๑

ในปัจฉิมที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉิม มีวาระ ๓

ในปัจฉิมที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจฉิม มี " ๖

ในปัจฉิมที่ไม่ใช่ชนิดปัจฉิม มี " ๓

ในปัจฉิมที่ไม่ใช่วิคตปัจฉิม มี " ๓

การนับทั้งสองนี้ แม้นอกนี้ พึงกระทำอย่างนี้

เมื่อนิสสยวาร ก็เหมือนกับ ปัจฉยวาร

สังสัทฐวาร

[๓๘๐] อาสวสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุ-
ปัจฉิม

[๓๘๑] ในเหตุปัจฉิม มีวาระ ๖

ในอารัมมณปัจฉิม มี " ๖

ในอธิปติปัจฉิม มี " ๖

ในปัจฉิมทั้งปวง มี " ๖

ในวิปากปัจฉิม มี " ๑

ในอวิคตปัจฉิม มี " ๖

อนุโลม จบ

[๓๘๒] อาสววิปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
เหตุปัจฉิม

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับขั้นทั้งหลาย
ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

อาสววิปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉิม
ฯลฯ

[๓๘๓] ในปัจฉิมที่ไม่ใช่เหตุปัจฉิม มีวาระ ๒

ในปัจฉิมที่ไม่ใช่อธิปติปัจฉิม มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๖

การนับทั้งสองนี้ แม้นอกนี้ พึงกระทำอย่างทีกล่ามาแล้ว

แม้สัมปยุตตวาร ก็เหมือนกับ สังสัจจวาร

ปัญหาวาร

[๓๘๔] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย โทสะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย โทสะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย โมหะ ที่สหระคด้วยโทมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือ โมหะ ที่สหระคด้วยโทมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย
อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม
โดยเหตุปัจจัย
คือ โมหะ ที่สหระคด้วยโทมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย
อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม
โดยเหตุปัจจัย
คือ โทสะ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม โดย
เหตุปัจจัย
อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม
โดยเหตุปัจจัย
คือ โทสะ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย
อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และ
อาสววิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือ โทสะ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย
[๓๘๕] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ เพราะปรารภชั้นทั้งหลาย ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ชั้นทั้งหลายที่เป็น
อาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ เพราะปรารภชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ชั้นทั้งหลายที่เป็น
อาสววิปยุตตธรรม และ โมหะ เกิดขึ้น
อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารถนาซึ่งทั้งหลายที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วย โทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิจจา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ และ โมหะ เกิดขึ้น

อัสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อัสววิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้ว พิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อนจากมาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารนามรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัจชนะ โดย

อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาภิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอัสววิปยุตตธรรม พิจารณาภิเลส
ทั้งหลายที่ข่มแล้ว ในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ พิจารณาเห็นชั้นทั้งหลายที่เป็นอัสววิปยุตตธรรม โดย
ความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา ในที่นี้ ความยินดีไม่มี

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอัสววิปยุตตธรรม โดย

เจโตปริยญาณ

อากาสาัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณ์ญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัย
แก่นวสัญญานาสัญญาตนะ รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐพายตนะ เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาณ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอัสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ อธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ
แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคังสญาณ แก่อาวัจชนะ แก่โมหะ
โดยอาร์มมณปัจจัย

อัสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อัสวสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่
ซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารถนาความยินดีนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น วิจิจจา ฯลฯ
อุทัจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฉานแล้ว พิจารณาฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งขั้นทั้งหลาย
ที่เป็นอัสววิปยุตตธรรม เพราะปรารถนาคมนั้น รากะ ฯลฯ ทิฏฐิ โทมนัส วิจิกิจฉา ฯลฯ
อุทัจจะ เกิดขึ้น

อัสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อัสวสัมปยุตตธรรม และอัสววิปยุตตธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะปรารถนาคมนั้นทั้งหลายที่เป็นอัสววิปยุตตธรรม
ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ และ โมหะ
เกิดขึ้น

อัสวสัมปยุตตธรรม และ อัสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อัสวสัมปยุตตธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารถนาคมนั้นทั้งหลาย ที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่
สหคตด้วยอุทัจจะ และ โมหะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

อัสวสัมปยุตตธรรม และ อัสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อัสววิปยุตตธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารถนาคมนั้นทั้งหลาย ที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่
สหคตด้วยอุทัจจะ และ โมหะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอัสววิปยุตตธรรม และ โมหะ เกิดขึ้น

อัสวสัมปยุตตธรรม และ อัสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อัสวสัมปยุตตธรรม
และอัสววิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารถนาคมนั้นทั้งหลาย ที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่
สหคตด้วยอุทัจจะ และ โมหะ ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหคตด้วยอุทัจจะ และ โมหะ เกิดขึ้น

[๓๘๖] อัสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อัสวสัมปยุตตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปัตติ สหชาตาธิปัตติ

ที่เป็นอาร์มมณาธิปัตติ ได้แก่ เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรมให้
เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขั้นทั้งหลายที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาติรูปได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรมทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ สหชาติรูปได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย อธิปติธรรมที่สหกตด้วยโทมนัส เป็นปัจจัย
แก่โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และ อาสววิปยุตตธรรม
โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติรูปได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็น
ปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย อธิปติธรรมที่สหกตด้วย
โทมนัส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาติรูป
ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรมให้เป็นอารมณ
อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ
ออกจากฉาน ฯลฯ
พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค มรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ
อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย
ที่เป็นสหชาติรูปได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย
อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม
กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณอย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยิ่ง เพราะกระทำ
ความยินดีนั้นให้เป็นอารมณอย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น
กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้ในกาลก่อน ฯลฯ
จากฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ กระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอัสววิปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

[๑๘๘] อัสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อัสวสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อน เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย
ที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม ที่เกิดขึ้นหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อัสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อัสววิปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ขั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยโหมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ
ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ที่สหระคด้วยโหมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วย
อุทฺธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย
อัสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อัสวสัมปยุตตธรรม และ อัสววิปยุตตธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยโหมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ
ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยโหมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระค
ด้วยอุทฺธัจจะ ที่เกิดหลังๆ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย

อัสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อัสววิปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ โมหะ ที่สหระคด้วยโหมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ
ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ที่สหระคด้วยโหมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วย
อุทฺธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอัสววิปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
อัสววิปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

อัสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อัสวสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ โมหะ ที่สหระคด้วยโหมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ
ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยโหมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระค

ด้วยอุทฺธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปิจจย อวิชชนะ เป็นปิจจยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็น
อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปิจจย

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปิจจยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และ อาสววิปยุตตธรรม โดย
อนันตรปิจจย

คือ โมหะ ที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทฺธัจจะ
ที่เกิดก่อนๆ เป็นปิจจยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหค-
ด้วยอุทฺธัจจะ ที่เกิดหลังๆ และ โมหะ โดยอนันตรปิจจย อวิชชนะ เป็นปิจจยแก่ขันธทั้งหลาย
ที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทฺธัจจะ และ โมหะ โดยอนันตรปิจจย

อาสวสัมปยุตตธรรม และ อาสววิปยุตตธรรม เป็นปิจจยแก่ อาสวสัมปยุตตธรรม
โดยอนันตรปิจจย

คือ ขันธทั้งหลายที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทฺธัจจะ
ที่เกิดก่อนๆ และ โมหะ เป็นปิจจยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหคด้วยอุทฺธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปิจจย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เป็นปิจจยแก่อาสววิปยุตตธรรม
โดยอนันตรปิจจย

คือ ขันธทั้งหลายที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทฺธัจจะ
ที่เกิดก่อนๆ และ โมหะ เป็นปิจจยแก่ โมหะ ที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหคด้วยอุทฺธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปิจจย ขันธทั้งหลายที่สหคด้วยโทมนัส ที่
สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทฺธัจจะ และ โมหะ เป็นปิจจยแก่ภูฏานะ โดยอนันตรปิจจย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เป็นปิจจยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และ
อาสววิปยุตตธรรม โดยอนันตรปิจจย

คือ ขันธทั้งหลายที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทฺธัจจะ
ที่เกิดก่อนๆ และ โมหะ เป็นปิจจยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหคด้วยอุทฺธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปิจจย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปิจจยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยสมนันตรปิจจย

๑๗๗ เป็นปัจจย โดยสหชาติปัจจย มี ๕ นัย

๑๗๘ เป็นปัจจย โดยอัญญมัญญปัจจย มี ๖ นัย

๑๗๙ เป็นปัจจย โดยนิสสยปัจจย มี ๕ นัย

[๑๘๘] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจย
แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๘ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจย
แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๙ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจย
แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยโทมนัส ที่สหคด้วยวิจิกิจจา ที่สหคด้วยอุทธังคะ และโมหะ
โดยอุปนิสสยปัจจย

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่ อาสววิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน บุคคลเข้าไป
อาศัยศีล ๑๗๗ ปัญญา สุขทางกาย เสนาสนะ ๑๗๗ โมหะแล้ว ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธา ๑๗๗ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย โมหะ เป็นปัจจยแก่ศรัทธา แก่
โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจย

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๘ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทัญญู

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ เสนาสนะ ฯลฯ
โมหะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ รากะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย
อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ศรัทธา ฯลฯ ศีล ฯลฯ โมหะ เป็นปัจจัยแก่
ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ
โดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วย
วิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

พึงถามถึงมูล

ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ
และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ อาสวสัมปยุตตธรรม
และอาสววิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วย
วิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ ขันธทั้งหลาย ที่สหคตด้วยโทมนัส
ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๓๕๕] อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ

ที่เป็นอาร์มมณปุรachat ได้แก่ จักขุ ฯลฯ พิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตถุปุรachat ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็นปัจจัย
แก่ กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม และโมหะ โดย
ปุรachatปัจจัย

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรมโดยปุรachatปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณปุรachat วัตถุปุรachat

ที่เป็นอาร์มมณปุรachat ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่ง
หทัยวัตถุ เพราะปรารถนาคามยินดีนั้น รากะ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุรachat ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม
โดยปุรachatปัจจัย

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม โดย
ปุรachatปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณปุรachat วัตถุปุรachat

ที่เป็นอาร์มมณปุรachat ได้แก่ จักขุ ฯลฯ เพราะปรารถนหทัยวัตถุ ขันธทั้งหลายที่สหระค
ด้วยโทมนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจจา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุรachat ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหระคด้วยโทมนัส ที่
สหระคด้วยวิจิกิจจา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยปุรachatปัจจัย

[๓๕๐] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิด
ก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม ที่เกิดภายหลัง และโมหะ เป็นปัจจัย
แก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม
โดยสหชาติปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ
ที่เกิดภายหลัง และโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาติปัจจัย

[๑๕๑] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอาเสวนปัจจัย
มี ๕ นัย อาวัชชนะ ก็ดี ฐฎฐานะ ก็ดี ไม่มี

[๑๕๒] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย
คือ เจตนาที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดย
กัมมปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่เจตนาที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่เจตนาที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากชั้น
และกัมมัตถารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา
ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่ โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม
โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วย
อุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และโมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดย
กัมมปัจจัย

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่เจตนาที่เป็นอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนानาชนิด ได้แก่เจตนาที่เป็นอัสววิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก้วิปากชั้น
และกฏัตตรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย

[๓๕๓] อัสววิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก้อัสววิปยุตตธรรม โดยวิปากปัจฉัย
มี ๑ นัย

[๓๕๔] อัสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก้อัสวสัมปยุตตธรรม โดยอาหารปัจฉัย
คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก้สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยอาหารปัจฉัย

อัสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก้อัสววิปยุตตธรรม โดยอาหารปัจฉัย
คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก้จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยอาหารปัจฉัย อาหารทั้งหลาย ที่สหระคด้วยโตนนัส ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วย
อุทฺทจจะ เป็นปัจฉัยแก้โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจฉัย

อัสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก้อัสวสัมปยุตตธรรม และอัสววิปยุตตธรรม
โดยอาหารปัจฉัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก้สัมปยุตตชั้น และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจฉัย อาหารทั้งหลายที่สหระคด้วยโตนนัส ที่สหระคด้วย
วิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทฺทจจะ เป็นปัจฉัยแก้สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และโมหะ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจฉัย

อัสววิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก้อัสววิปยุตตธรรม โดยอาหารปัจฉัย
คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัสววิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก้สัมปยุตตชั้น และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจฉัย

ในปฏิสนธิขณะ กวฬิงการาหาร เป็นปัจฉัยแก้กายนี้ โดยอาหารปัจฉัย

[๓๕๕] อัสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก้อัสวสัมปยุตตธรรม โดยอินทริยปัจฉัย
มี ๔ นัย

๑๗๗ เป็นปัจฉัย โดยฌานปัจฉัย มี ๔ นัย

๑๗๗ เป็นปัจฉัย โดยมรรคปัจฉัย มี ๔ นัย

๑๗๗ เป็นปัจฉัย โดยสัมปยุตตปัจฉัย มี ๖ นัย

[๑๕๖] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตต-
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย
ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้
ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ ฟังให้พิสดาร
อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ทั้งหลาย ที่เป็น
อาสวสัมปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย
อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม โดย
วิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ทั้งหลายที่สหคต
ด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยวิปยุตตปัจจัย
อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ขันธุ์ทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่
สหคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย
ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ขันธุ์ทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่
สหคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

[๑๕๗] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอัติปัจจัย
มี ๑ นัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปังณาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิจจนา ที่สหคตด้วยอุทฺธจจะ เป็นปัจจัยแก่ โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปังณาชาติ ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอติปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม โดยอติปัจจัย เหมือนกับ สหชาติปัจจัย

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปังณาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ พึงให้พิสดาร

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ โมหะ ที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิจจนา ที่สหคตด้วยอุทฺธจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยี่ ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารถนาคามยินดีนั้น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น วิจิจจนา ฯลฯ อุทฺธจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม โดยอติปัจจัย

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ โมหะ ที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิจจนา ที่สหคตด้วยอุทฺธจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ เพราะปรารถนาคามยินดี ชั้นทั้งหลาย ที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิจจนา ที่สหคตด้วยอุทฺธจจะ และ โมหะ เกิดขึ้น

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัย
แก่ชั้นที่ ๓ โดยอติปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจจา
ที่สหคตด้วยอุทฺธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ โดยอติปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดย
อติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปังณาชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส
ที่สหคตด้วยวิจิกิจจา ที่สหคตด้วยอุทฺธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยอติปัจจัย ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจจา ที่สหคตด้วยอุทฺธัจจะ
และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่โมหะ โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปังณาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และกพพิงการาหาร
เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปังณาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และรูปชีวิตินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่กฐิตารูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม
และอาสววิปยุตตธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยโทมนัส ที่สหคตด้วยวิจิกิจจา ที่สหคต-
ด้วยอุทฺธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

[๑๕๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๘

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๘

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๘

ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาสวณปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอตฺถิปัจจัย	มี " ๕
ในนตฺถิปัจจัย	มี " ๕
ในวิคตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

อนุโลม จบ

[๓๕๕] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดย-
กัมมปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
ปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

อาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติ-
ปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปยุตตธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดย-
ปัจฉาชาติปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม
และอาสววิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสย-
ปัจจัย

[๔๐๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕

ปัจฉินิยะ จบ

[๔๐๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กัมมเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๘ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๘ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่คคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๘

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๔๐๒] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๘

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕ ฯลฯ

พึงกระทำการนับจำนวนอนุโลม

ในวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๘

ปัจจนียานุโลม จบ

อาสวสัมปยุตตทุกะ จบ

อาสวสาสวทกะ

ปฏิจจวาร

[๔๐๓] ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและ
สาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิขาสวะ อาศัยกามาสวะ

ฟังผูกจักรนัย

อวิขาสวะ อาศัยภวาสวะ

ฟังผูกจักรนัย

อวิขาสวะ อาศัยทิฏฐาสวะ

ธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและ
อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยอาสวธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม
อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิขาสวะ สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัย
กามาสวะ ภวาสวะ ฯลฯ

ฟังผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่
อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม
ขันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยขันธทั้งหลาย ขันธทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่
อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม

ธรรมที่เป็นทั้งอสาवธรรมและสาवธรรม และธรรมที่เป็นสาवธรรม แต่ไม่ใช่
อสาवธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสาवธรรมแต่ไม่ใช่อสาवธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ และอสาवธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็น
สาवธรรมแต่ไม่ใช่อสาवธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งอสาवธรรมและสาवธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอสาवธรรม และสาवธรรม
และธรรมที่เป็นสาवธรรมแต่ไม่ใช่อสาवธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยกามาสวะ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัยอย่างนี้

ธรรมที่เป็นสาवธรรมแต่ไม่ใช่อสาवธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอสาवธรรมและ
สาवธรรม และธรรมที่เป็นสาवธรรมแต่ไม่ใช่อสาवธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสาवธรรม แต่ไม่ใช่อสาवธรรม
และอสาवธรรมทั้งหลาย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งอสาवธรรมและสาवธรรม และธรรมที่เป็นสาवธรรม แต่ไม่ใช่
อสาवธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอสาवธรรมและสาवธรรม และธรรมที่เป็นสาवธรรม แต่ไม่ใช่
อสาवธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็น
สาवธรรม แต่ไม่ใช่อสาवธรรม และกามาสวะชั้นที่ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

ปฏิจจวารก็ดี สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวาร
ก็ดี พึงกระทำอย่างทีกล่ามาแล้ว

อสาवทุกะ ฉันได พึงกระทำฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

ปัญหาวาร

ในปัญหาวาร ในเหตุปัจจัยก็ดี ในอาร์มมณปัจจัยก็ดี ไม่พึงกระทำโลกุตตระ ควร
กระทำว่า "พระเสกขะทั้งหลาย" ย่อมพิจารณาโคตรภู ย่อมพิจารณาโวทาน แม้ในอธิปติปัจจัย ผู้
ที่รู้ปัจจัยทุกอย่างแล้ว พึงกระทำ

[๔๐๔] ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้ง

อาสวธรรม และสาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่
อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็นสาสวธรรม
แต่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาสวธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและ
สาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ
และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่
ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่
ขันธทั้งหลายที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน อาวัชชนะ เป็นปัจจัย
แก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและ
สาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่
อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรม
และสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรมที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่
อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย
ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่
อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่
อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่
อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ชั้น
ทั้งหลายที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาสวธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย
ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรม
แต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่
อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

พึงให้พิสดารอย่างนี้ทั้งหมด

อนันตรปัจจัย แม้ในอาสวทุกะ ก็พึงให้พิสดาร เหมือนกับทุกะนี้

อาวัชชนะก็ดี ภูฐานะก็ดี ท่านแสดงไว้เหมือนกันอย่างนี้ ข้อที่ย่อไว้ทั้งหมด พึง
กระทำให้พิสดาร เหมือนกับอาสวทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

อาสวสาสวทุกะ จบ

อาสวอาสวสัมปยุตตทุกะ

ปฎิจจวาร

[๔๐๕] ธรรมที่เป็นทั้งอัสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอัสว-
ธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิขาสวะ อาศัยกามาสวะ

ฟังผูกจักรนัย

อวิขาสวะ อาศัยกามาสวะ

ฟังผูกจักรนัย

อวิขาสวะ อาศัยทิฏฐาสวะ

ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อัสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอัสวธรรมและ
อาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยอัสวธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นทั้งอัสวธรรม และอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตต-
ธรรม แต่ไม่ใช่อัสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอัสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิขาสวะ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยอาสวสัมปยุตตกามา-
สวธรรมทั้งหลาย

ฟังผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อัสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตต-
ธรรมแต่ไม่ใช่อัสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๑ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อัสวธรรม ขันธ ๒

ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งอัสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตต-
ธรรม แต่ไม่ใช่อัสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลาย อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่
อัสวธรรม

ธรรมที่เป็นทั้งอัสวธรรมและอัสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม
แต่ไม่ใช่อัสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อัสวธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และอัสวธรรมทั้งหลาย อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม
แต่ไม่ใช่อัสวธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นอัสวธรรมและอัสวสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอัสวธรรมและ
อัสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อัสวธรรม เกิดขึ้น เพราะ-
เหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิชาสวะ อาศัยกามาสวะ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
พึงผูกจักรนัยทั้งหมด

ธรรมที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อัสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอัสวธรรม
และอัสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อัสวธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อัสวธรรม และ
อัสวธรรมทั้งหลาย ชั้น ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งอัสวธรรม และอัสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอัสวสัมปยุต-
ตธรรม แต่ไม่ใช่อัสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอัสวธรรมและอัสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็น
อัสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อัสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ ทิฏฐาสวะ อวิชาสวะ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอัสวสัมปยุตตธรรม
แต่ไม่ใช่อัสวธรรม และกามาสวะ ชั้น ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ทุกปัจจัยพึงกระทำอย่างนี้

[๔๐๖] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕ ๑๗๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	ไม่มี
ในอาหารปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

[๔๐๗] ธรรมที่เป็นทั้งอสาขธรรมและอสาขสัมปยุตตธรรม อสัจธรรมที่เป็นทั้งอสาขธรรมและอสาขสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย เหตุมูลกะ ไม่มี

๑๗๑ ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

๑๗๑ ไม่ใช่เพราะปัจฉิมชาตปัจจัย

๑๗๑

[๔๐๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉิมชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕

แม้การนับทั้งสองอย่างนอกนี้ก็ดี สหชาตวารกัณฐิ ปัจจยวารกัณฐิ นิสสยวารกัณฐิ สังสัทฐวารกัณฐิ สัมปยุตตวารกัณฐิ พึงกระทำให้บริบูรณ์อย่างนี้ เหมือนกับปฏิจจวาร

ปัญหาวาร

[๔๐๙] ธรรมที่เป็นทั้งอสาขธรรม และอสาขสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอสาขธรรม และอสาขสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

ธรรมที่เป็นอสาขสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อสาขธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอสาขสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อสาขธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๔๑๐] ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย

ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาสวธรรมและขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย

อธิปัตติปัจจัย มีการกระทำให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหมือนกับอาร์มมณปัจจัย อนันตรปัจจัย ฟังกระทำว่า ที่เกิดก่อนๆ เหมือนกับอาร์มมณปัจจัยนั้นเทียว สมันตรปัจจัย สหชาติปัจจัย อัญญมัญญปัจจัยนิสสยปัจจัย เหมือนกับอาร์มมณปัจจัยนั้นเทียว การจำแนก ไม่มี มี ๓ นัย ฟังกระทำอุปนิสสยปัจจัยทั้งหมด

[๔๑๑] ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยกัมมปัจจัย มี ๓ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๕ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอตฺถิปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยนตฺถิปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยวิกคปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอวิกคปัจจัย มี ๕ นัย

[๔๑๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๕

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๕

ในสหชาติปัจจัย มีวาระ ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในกัมมปัจจัย มี " ๕

ในอาหารปัจจัย มี " ๓

ในอินทริยปัจจัย มี " ๓

ในฌานปัจจัย มี " ๓

ในมัคคปัจจัย มี " ๕

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในอตฺถิปัจจัย มี " ๕

ธรรมที่เป็นทั้งอสาวจรรมและอสาवสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอสาवสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อสาวจรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอสาวจรรมและอสาवสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอสาवสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อสาวจรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสยปัจจัย

[๔๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕

[๔๑๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

[๔๑๖] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

พิจนันทที่เป็นอนุโลม

ในวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่

เหตุปัจจัย มี " ๕

อสาवอสาवสัมปยุตตทุกะ จบ

อัสววิปปยุตตสวาสวทูกะ

ปฎิจจวาร

[๔๑๗] ธรรมที่เป็นอัสววิปปยุตตสวาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอัสววิปปยุตตสวาสวธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอัสววิปปยุตตสวาสวธรรม
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นอัสววิปปยุตตอนาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอัสววิปปยุตตอนาสวธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

โลกียทูกะ ในจุฬันตรทูกะ พิศดารจันใด พึงให้พิศดารจันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน ฯลฯ

อัสววิปปยุตตสวาสวทูกะ จบ

สัณฺฑิโยชนทูกะ

ปฎิจจวาร

[๔๑๘] สัณฺฑิโยชนธรรม อาศัยสัณฺฑิโยชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัณฺฑิโยชน อวิชชาสัณฺฑิโยชน อาศัยกามราคสัณฺฑิโยชน สิลพตปรามาสสัณฺฑิโยชน
อวิชชาสัณฺฑิโยชน อาศัยกามราคสัณฺฑิโยชน มานสัณฺฑิโยชน อวิชชาสัณฺฑิโยชน อาศัยกามราคสัณฺฑิโยชน
อวิชชาสัณฺฑิโยชน อาศัยกามราคสัณฺฑิโยชน อิศาสสัณฺฑิโยชน อวิชชาสัณฺฑิโยชน อาศัยปฎิฆสัณฺฑิโยชน
มัจฉริยสัณฺฑิโยชน อวิชชาสัณฺฑิโยชน อาศัยปฎิฆสัณฺฑิโยชน อวิชชาสัณฺฑิโยชน อาศัยปฎิฆสัณฺฑิโยชน
ภวราคสัณฺฑิโยชน อวิชชาสัณฺฑิโยชน อาศัยมานสัณฺฑิโยชน อวิชชาสัณฺฑิโยชน อาศัยภวราคสัณฺฑิโยชน
อวิชชาสัณฺฑิโยชน อาศัยวิจิกิจจาสัณฺฑิโยชน

ธรรมที่ไม่ใช่สัณฺฑิโยชนธรรม อาศัยสัณฺฑิโยชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยสัณฺฑิโยชนธรรมทั้งหลาย

สัณฺฑิโยชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัณฺฑิโยชนธรรม อาศัยสัณฺฑิโยชนธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญโญชน อวิชาสัญโญชน สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยกามราคสัญโญชน

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจฉัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ขันธ ๒
ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธทั้งหลาย ขันธทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป
๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฐิตคารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย
คือ สัญโญชนธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม
สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ขันธ ๓ และสัญโญชนธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่
สัญโญชนธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ

สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ทิฏฐิสัญโญชน อวิชาสัญโญชน อาศัยกามราคสัญโญชน และสัมปยุตตขันธ
ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม และสัญโญชน-
ธรรมทั้งหลาย ขันธ ๒ ฯลฯ

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรม และธรรมที่
ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ ทิณฺณิสฺสญฺญโณชนํ อวิชาสฺสญฺญโณชนํ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศฺยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่สฺสญฺญโณชนธรรม และกามราคสฺสญฺญโณชนํ

พึงผูกจักรนัย

ในอาร์มมณปัจจย รูปไม่มี

อธิปติปัจจย เหมือนกับ เหตุปัจจย วิจิกิจฉาสฺสญฺญโณชนํไม่มี

เพราะอนันตรปัจจย เพราะอวิคตปัจจย

[๔๑๕] ในเหตุปัจจย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจย	มี " ๕
ในอธิปติปัจจย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยทั้งปวง	มี " ๕
ในวิปากปัจจย	มี " ๑
ในอาหารปัจจย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจย	มี " ๕

[๔๒๐] สฺสญฺญโณชนธรรม อาศฺยสฺสญฺญโณชนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ อวิชาสฺสญฺญโณชนํ อาศฺยวิจิกิจฉาสฺสญฺญโณชนํ

ธรรมที่ไม่ใช่สฺสญฺญโณชนธรรม อาศฺยธรรมที่ไม่ใช่สฺสญฺญโณชนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
เหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศฺยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่สฺสญฺญโณชนธรรม ซึ่งเป็น
อเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ ตลอดถึงอสนฺยญฺญสํคตํ

สฺสญฺญโณชนธรรม อาศฺยธรรมที่ไม่ใช่สฺสญฺญโณชนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ อวิชาสฺสญฺญโณชนํ อาศฺยชั้นทั้งหลายที่สหคคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคคด้วยอุทฺธจจะ

สฺสญฺญโณชนธรรม อาศฺยสฺสญฺญโณชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สฺสญฺญโณชนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจจย

คือ อวิชาสฺสญฺญโณชนํ อาศฺยวิจิกิจฉาสฺสญฺญโณชนํ และสํปยุตตชั้นทั้งหลาย ฯลฯ

เหมือนกับ อาสวโคจฉกะ

แม้ที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจยทั้งหมด ก็พึงยกขึ้น

[๔๒๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฆานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย มี " ๓

[๔๒๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงนับอย่างนี้ทั้งหมด

[๔๒๓] ในอาร์มณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจฉยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๔

ในวิปากปัจฉย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอาหารปัจฉย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในมคคปัจฉย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในสัมปยุตตปัจฉย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในอวิกตปัจฉย กับ ฯลฯ มี " ๔

สัญญาชนธรรม เกิดร่วมกับสัญญาชนธรรม ฯลฯ

ปัจฉยวาร

[๔๒๔] สัญญาชนธรรม อาศัยสัญญาชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉย มี ๓ นัย

เหมือนกับ ปฏิจวาร

ธรรมที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ มหา-

ภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย

ที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม อาศัยหทัยัตถุ

สัญญาชนธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉย

คือ สัญญาชนธรรมทั้งหลาย อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม

สัญญาชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม

เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉย

คือ ชั้น ๓ สัญญาชนธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่สัญญาชน-

ธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ สัญญาชนธรรมทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัย

มหาภูตรูปทั้งหลาย สัญญาชนธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ

สัญญาชนธรรม อาศัยสัญญาชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉย

คือ ทิณฺณิสัญญโยชนํ อวิชชาสัญญโยชนํ อาศัยคามราคสัญญโยชนํ และสัมปยุตตขันธ
ทั้งหลาย ทิณฺณิสัญญโยชนํ อวิชชาสัญญโยชนํ อาศัยคามราคสัญญโยชนํ และหทัยวัตถุ

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญญโยชนธรรม อาศัยสัญญโยชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญญโยชนธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่สัญญโยชนธรรม และ
สัญญโยชนธรรมทั้งหลาย ขันธ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญญโยชนธรรม อาศัยสัญญโยชนธรรมทั้งหลาย และหทัยวัตถุ
สัญญโยชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญญโยชนธรรม อาศัยสัญญโยชนธรรม และธรรมที่
ไม่ใช่สัญญโยชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ ทิณฺณิสัญญโยชนํ อวิชชาสัญญโยชนํ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑
ที่ไม่ใช่สัญญโยชนธรรม และคามราคสัญญโยชนํ ขันธ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ทิณฺณิสัญญโยชนํ อวิชชาสัญญโยชนํ และสัมปยุตตขันธ อาศัยคามราคสัญญโยชนํ และ
หทัยวัตถุ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๔๒๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕

[๔๒๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในที่ใดๆ ได้ หทัยวัตถุ ในที่นั้น พึงกระทำให้มีหทัยวัตถุ เช่นเดียวกัน

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

การนับทั้งสองเมื่อนอกนี้ก็คือ นิสยวารก็ดี พิงกระทำอย่างนี้

สังสัฏฐวาร

[๔๒๓] สัตถุโณชนธรรม คลุกเคล้ากับสัตถุโณชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัตถุโณชน อวิชาสัตถุโณชน คลุกเคล้ากับกามราคสัตถุโณชน

พิงกระทำวาระ ๕ อย่างนี้ เฉพาะอรูปภูมิเท่านั้น

สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พิงกระทำอย่างนี้

ปัญหาวาร

[๔๒๔] สัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตสัตถุโณชนธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

สัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

สัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ สัตถุโณชนธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๔๒๕] สัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ เพราะปรารภสัญญาชนธรรมทั้งหลาย สัญญาชนธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภสัญญาชนธรรมทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภสัญญาชนธรรมทั้งหลาย สัญญาชนธรรมและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
เกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม โดยอาร์มมณ-
ปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค ผล ฯลฯ พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ

ในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสทรธาตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาसानัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัย

แก่นวสัญญาณาสัญญายตนะ รูปลายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐพายตนะ เป็นปัจจัยแก่
กายวิญญาณ

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิชญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณ-
ปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

ในกาลก่อน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่งซึ่ง จันท์ทั้งหลายที่
ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เพราะปรารภความยินดีนั้น รากะ ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชน-
ธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

ในกาลก่อน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง ซึ่งจันท์ทั้งหลายที่
ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เพราะปรารภความยินดีนั้น สัญญาโยชนธรรม และจันท์ทั้งหลายที่เป็น
สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

สัญญาโยชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย พึงกระทำว่า เพราะปรารภนั้นเทียว

[๔๓๐] สัญญาโยชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณาธิปัตติ ได้แก่ กระทำสัญญาโยชนธรรมทั้งหลายให้หนักแน่น ฯลฯ
มีการกระทำให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นทั้ง ๓ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปัตติ สหชาตาธิปัตติ

ที่เป็นอาร์มมณาธิปัตติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ มี ๓ นัย

อาร์มมณาธิปัตติ สหชาตาธิปัตติ แม้แห่งวาระทั้ง ๓ ก็ควรกระทำ พึงจำแนก

ทั้ง ๓ นัยอีก

สัญญาโยชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนธรรม โดย
อธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณาธิปัตติ ได้แก่ กระทำสัญญาโยชนธรรม และสัมปยุตตจันท์
ทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ มี ๓ นัย

[๔๑๑] สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ สัญโญชนธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรมทั้งหลาย ที่
เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย
ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่
ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ที่เกิดหลังๆ ฯลฯ แก่ผลสมาบัตติ โดยอนันตรปัจจัย
ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม
ทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ ฯลฯ แม้ทั้ง ๒ อย่าง ก็พึงกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้ว
สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดย
อนันตรปัจจัย มี ๓ นัย
สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยสมนันตรปัจจัย มี ๕ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย
[๔๑๒] ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่ สัญโญชนธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม
ทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย แม้ทั้ง ๓ อย่าง ก็เหมือนอย่างนี้
ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดย
อุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยัง
สมาบัตติให้เกิดขึ้น ก่อนมานะ ถือทิฏฐิ
บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา รากะ ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ เสนาสนะแล้ว
ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์
ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัตติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ
บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์
ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ รากะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย
ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัตถุโณชน-
ธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ
บุคคลเข้าไปอาศัย ศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์
ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนธรรม และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย
โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัตถุโณชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนธรรม โดย
อุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย

[๔๑๓] ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม โดย
ปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ
ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
รูปลายตนะ เป็นปัจจัยแก่ จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ
โดยอารัมมณปัจจัย

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ
เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย
ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง
ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น รากะ ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนธรรมทั้งหลาย โดย
ปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชน-
ธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง ซึ่ง
หทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น สัญญาโยชนธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนธรรมและสัมปยุตตขันธ์-
ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย

[๔๓๔] สัญญาโยชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย
มี ๑ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม โดยปัจฉาชาต-
ปัจจัย

สัญญาโยชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชน-
ธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๔๓๕] สัญญาโยชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนธรรม โดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย

[๔๓๖] ธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม โดย
กัมมปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

[๔๓๑] สัตถุญจนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุญจนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ

พึงจำแนก

ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุญจนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุญจนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ

พึงจำแนก

ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุญจนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุญจนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติปัจจัย ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่สัตถุญจนธรรมทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุญจนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุญจนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัตถุญจนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ สัตถุญจนธรรม และสัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

สัตถุญจนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัตถุญจนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุญจนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ

พึงจำแนก

[๔๓๒] สัตถุญจนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุญจนธรรม โดยอตฺถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

สัตถุญจนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุญจนธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ

สัตถุญจนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุญจนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัตถุญจนธรรม โดยอตฺถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร

ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุญจนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุญจนธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทรีฯ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
สัญโญชนธรรมทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ
เพราะปรารถนาคามยินดีนั้น ราคะ เกิดขึ้น โทมนัส เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม
ทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชน-
ธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรมทั้งหลาย ฯลฯ เหมือนกับ อาสวทุกะ
สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดย
อัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ เหมือนกับอาสวทุกะ

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชน-
ธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปังลาชาติ อาหาร อินทรีย์ พึงจำแนก เหมือน
กับอาสวทุกะ

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม และ
ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ พึงจำแนกเหมือนกับอาสวทุกะ

[๔๓๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๕

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๕

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๓
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัคติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๕
ในวิคตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

[๔๔๐] สัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

สัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย

สัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนธรรม และ ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัตถุโณชนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัย-
โดยอินทริยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัจจัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัจจัญโญชนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัจจัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัจจัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัจจัญโญชน-
ธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยปุเรชาติปัจจัย

สัจจัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัจจัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัจจัญโญชนธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

สัจจัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัจจัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัจจัญโญชน-
ธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยปัจฉาชาติปัจจัย

สัจจัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัจจัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัจจัญโญชนธรรม และ
ธรรมที่ไม่ใช่สัจจัญโญชนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
อุปนิสสยปัจจัย

[๔๔๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย มี " ๕

[๔๔๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔ ๗๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ๗๗ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ๗๗ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ๗๗ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

[๔๔๓] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๕

พึงกระทำอนุโลมมาตिका

ในอวิคปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๕

สัจญ์โชนนุททะ จบ

สัจญ์โชนนียุททะ

ปฎิจจวาร

[๔๔๔] สัจญ์โชนนียุททะ อาศัยสัจญ์โชนนียุททะ เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัจญ์โชนนียุททะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ มหาภูต-
รูป ๑ ฯลฯ

เหมือนกับโลกียุททะ ในจูพันตรุททะ ไม่มีแตกต่างกัน

สัจญ์โชนนียุททะ จบ

สัญญาโยชนสัมปยุตตทูกะ

ปฏิจจวาร

[๔๔๕] สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุ-
ปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม

ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม

ชั้นที่ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ ปฏิสันธิ

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรมและสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และมหาภูต-
รูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหคคด้วยอุทธัจจะ และโมหะ

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม
และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่สหคคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ
ขั้น ๒ ฯลฯ

[๔๔๖] สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะ
อาร์มมณปัจจัย

คือ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม ฯลฯ ขั้น ๒

สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหคคด้วยอุทธัจจะ อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหคคด้วยอุทธัจจะ

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนสัมปยุตต-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และ โมหะ อาศัยขั้น ๑ ที่สหคคด้วยอุทธัจจะ ขั้น ๒ ฯลฯ

สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม ขั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ
ขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหคคด้วยอุทธัจจะ

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่สหคคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขั้น ๒ ฯลฯ

[๔๔๗] สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะ
อธิปัตติปัจจัย มี ๓ นัย

สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย
มี ๑ นัย

สัญญาชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชนวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม และมหาภูต-
รูปทั้งหลาย

๑๓๑

[๔๔๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๖
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๖
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๖
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๖
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๖
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๕
ในฉานปัจจัย	มี " ๕
ในมคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอัคติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๖
ในวิคตปัจจัย	มี " ๖
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

[๔๔๕] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
 เพราะเหตุปัจจัย
 คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจจา อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจจา
 สัญโญชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
 คือ โมหะ ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ
 สัญโญชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
 คือ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัญโญชนวิปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ ตลอดถึง
 อสังญัตตว์

- [๔๕๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มีวาระ ๕
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย มี " ๑
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๔๕๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๔๕๒] ในอาร์มณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในวิปากปัจจัย กับ ๑๗ มี " ๑

ในอาหารปัจจัย กับ ๑๗ มี " ๑

ในมคคปัจจัย กับ ๑๗ มี " ๒

ในอวิคตปัจจัย กับ ๑๗ มี " ๑

แม้สหชาตวาระ ก็เหมือนกับ ปฏิจจวาระ

ปัจจจวาระ

[๔๕๓] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาระ

สัญโญชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ตลอดถึงปฏิสนธิ มหาภูตรูป ๑ ๑๗ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ๑๗ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ชั้น ๒ ๑๗

สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหรัคด้วยอุทัจจะ และ โมหะ

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม
และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๑ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขั้น ๒
ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ขั้น ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่สหรัคด้วยอุทัจจะ และ โมหะ ขั้น ๒ ฯลฯ

[๔๕๔] สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะ
อาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจวาร

สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย
คือ ตลอดถึงปฏิสนธิ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายตนะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาโยชน-
วิปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรัคด้วยอุทัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย
คือ ขั้นทั้งหลายที่สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย
อาศัยโหมะ ที่สหรัคด้วยอุทัจจะ

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่สหรัคด้วยอุทัจจะ และ โหมะ อาศัยหทัยวัตถุ

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้น ๑ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขั้น ๒
ฯลฯ ขั้น ๑ อาศัยขั้น ๑ ที่สหรัคด้วยอุทัจจะ และ โหมะ ขั้น ๒ ฯลฯ

สัญญาชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชนวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และ
หทัยวัตถุ

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาชนสัมปยุตตธรรม
และสัญญาชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และ โมหะ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ

[๔๕๕] สัญญาชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญญาชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะ
อธิปัตติปัจจัย

ฯลฯ เพราะอวิกตปัจจัย

[๔๕๖] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๕

ในอวิกตปัจจัย มี " ๕

[๔๕๗] สัญญาชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญญาชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิจจณา อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิจจณา

สัญญาชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

สัญญาชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัญญาชนวิปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุทุกะ ฯลฯ ตลอดถึง

อสัญญาสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็น
สัญญาชนวิปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุทุกะ และโมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญญาชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจณา อาศัยหทัยวัตถุ

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชนวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจณา อาศัยขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจณา และ
หทัยวัตถุ

สัญญาชนวิปยุตตธรรม อาศัยสัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชนวิปยุตต-
ธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และ
หทัยวัตถุ

๑๗๗

[๔๕๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌกปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๓

[๔๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงกระทำอย่างนี้

[๔๖๐] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๖

ในวิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอาหารปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในฌกปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

เมื่อนิสยวาร ก็เหมือนกับ ปัจจยวาร

สังสัณฐวาร

[๔๖๑] สัญโญชนสัมปยุตธรรม คลุกเคล้ากับสัญโญชนสัมปยุตธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

สัญโญชนวิปยุตธรรม คลุกเคล้ากับสัญโญชนวิปยุตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นสัญโญชนวิปยุตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ใน

ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับสัญญาชนวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย คลุกเคล้ากับโมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับสัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชน-วิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ คลุกเคล้ากับขั้น ๑ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขั้น ๒ ฯลฯ

ฯลฯ

[๔๖๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๖

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๒

ในอนันตรปัจจัย มี " ๖

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๖

ในอวิคตปัจจัย มี " ๖

[๔๖๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๖

การนับทั้งสองนอกนี้ก็คือ สัมปยุตตวารก็ดี พิงกระทำอย่างนี้

ปัญหาวาร

[๔๖๔] สัตถุโณชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัตถุโณชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

สัตถุโณชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนวิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัตถุโณชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

สัตถุโณชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนสัมปยุตตธรรม และสัตถุโณชน-วิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัตถุโณชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัตถุโณชนสัมปยุตตธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

สัตถุโณชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนวิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัตถุโณชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย โมหะที่สหระคด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

สัตถุโณชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

สัตถุโณชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนสัมปยุตตธรรม และสัตถุโณชน-วิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๔๖๕] สัตถุโณชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัตถุโณชนสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นสัตถุโณชนสัมปยุตตธรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัตถุโณชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นสัณฺเฑาะฐนสัมปยุตตธรรม ขันธทั้งหลายที่เป็นสัณฺเฑาะฐน-
วิปยุตตธรรม และโมหะ เกิดขึ้น

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลาย ที่เป็นสัณฺเฑาะฐนสัมปยุตตธรรม ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วย
อุทฺธัจจะ และโมหะ เกิดขึ้น

สัณฺเฑาะฐนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัณฺเฑาะฐนวิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารนามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณ-

ปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นสัณฺเฑาะฐนวิปยุตตธรรม พิจารณา
กิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธทั้งหลายที่เป็นสัณฺเฑาะฐนวิปยุตต-
ธรรม และโมหะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นสัณฺเฑาะฐนวิปยุตตธรรม โดย

เจโตปริยญาณ

อากาसानัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญูณัญจายตนะ รูปายตนะ ฯลฯ โสภณัญจายตนะ
 ฯลฯ

ขันธทั้งหลายที่เป็นสัณฺเฑาะฐนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิชญาณ แก่เจโตปริย-
ญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดย
อาร์มมณปัจจัย

สัณฺเฑาะฐนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัณฺเฑาะฐนสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฉาน ฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเปลื้องเพลา ยิ่ง ซึ่งขันธทั้งหลายที่เป็น
สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม และโมหะ เพราะปรารภความยินดีนั้น รากะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น
สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชน-
วิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม
และโมหะ ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ เกิดขึ้น

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชน-
สัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขันธทั้งหลายที่เป็น
สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขันธทั้งหลายที่เป็น
สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม และโมหะ เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วย
อุทธัจจะ และโมหะ เกิดขึ้น

[๔๖๖] สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติ-
ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอาร์มมณาธิปติ ได้แก่ รากะ ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ กระทำให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
แล้ว ย่อมยินดี ย่อมเปลื้องเพลา ยิ่ง เพราะกระทำคามยินดีนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาติรูปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนวิปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย มีอย่างเดียว คือ สหชาติรูปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชนวิปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติรูปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

สัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนวิปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาติรูปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วกระทำกุศลกรรมนั้นให้หนักแน่นแล้ว พิจารณา

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

ที่เป็นสหชาติรูปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

สัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำ ความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาชนวิปยุตตธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี เพราะกระทำคามยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

[๔๖๓] สัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนสัมปยุตตธรรม โดยอนันตร-
ปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้น
ทั้งหลายที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนวิปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ที่สหคต
ด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็น
ปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชน-
วิปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่
สหคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย

สัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนวิปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ โมหะ ที่สหคต
ด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาชนวิปยุตตธรรม ที่
เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ ฯลฯ ที่เกิดหลังๆ ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

สัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหคต
ด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อวิชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
สัญญาชนสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

สัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชน-
วิปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ และ โมหะ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ โดยอนันตรปัจจัย

สัญญา โสณสัมปยุตตธรรม และสัญญา โสณวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญา-สัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

สัญญา โสณสัมปยุตตธรรม และสัญญา โสณวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญา-วิปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่ โมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

สัญญา โสณสัมปยุตตธรรม และสัญญา โสณวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญา-สัมปยุตตธรรม และสัญญา โสณวิปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ และ โมหะ โดยอนันตรปัจจัย

สัญญา โสณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญา โสณสัมปยุตตธรรม โดยสมนันตรปัจจัย มี ๕ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย

[๔๖๘] สัญญา โสณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญา โสณสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑. ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นสัญญา โสณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสัญญา โสณสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชน-วิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยอุทฺทังคะ และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมابัตติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย เสนาสนะ ฯลฯ

โมหะแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมابัตติให้เกิดขึ้น

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมابัตติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ โมหะ

แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ รากะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชน-วิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ศรัทธา ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะและโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชน-สัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะและโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชน-วิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะและโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปยุตตธรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชน-สัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะและโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๔๖๕] สัญโญชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปยุตตธรรม โดยปุเรชาต-ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

บุคลลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็น

ปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปยุตตธรรม และโมหะ โดยปุเรชาตปัจจัย

สัญญาโทษนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโทษนสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง ซึ่ง
หทัยวัตถุ เพราะปรารถนาคความยินดีนั้น รากะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญญาโทษน-
สัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

สัญญาโทษนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโทษนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโทษน-
วิปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ เพราะปรารถนหทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่
สหระคด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหระคด้วย
อุทธัจจะ และโมหะ โดยปุเรชาตปัจจัย

[๔๗๐] สัญญาโทษนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโทษนวิปยุตตธรรม โดย
ปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญญาโทษนสัมปยุตตธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้
ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

สัญญาโทษนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโทษนวิปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย
คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญญาโทษนวิปยุตตธรรม ที่เกิดภายหลัง และโมหะ เป็นปัจจัย
แก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

สัญญาโทษนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโทษนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโทษน-
วิปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดภายหลังและ โมหะ เป็นปัจจัยแก่กาย
นี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๔๗๑] สัญญาโทษนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโทษนสัมปยุตตธรรม โดย
อาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย อาวัชชนะก็ดี ภูฏานะก็ดี ไม่มี

[๔๗๒] สัญญาโทษนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโทษนสัมปยุตตธรรม โดย
กัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตต-
ธรรม โดยกัมมปัจจัย

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนวิปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่างคือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหคตด้วยอุทัจจะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ และจิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
ขั้น และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชน-
วิปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตต-
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหคตด้วยอุทัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
ทั้งหลายและโมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

สัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนวิปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นสัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นสัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปาก-
ขั้น และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๔๗๓] สัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนวิปยุตตธรรม โดยวิปาก-
ปัจจัย มี ๑ นัย

[๔๗๔] สัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนสัมปยุตตธรรม โดยอาหาร-
ปัจจัย มี ๔ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยมีคคปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย

[๔๗๕] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัญโญชนวิปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ๑๗๑

สัญโญชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ ๑๗๑

สัญโญชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็น

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

สัญโญชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชน-
วิปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหระค
ด้วยอุทฺทังคะ และโมหะ โดยวิปยุตตปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชน-
วิปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ๑๗๑

[๔๗๖] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอตฺถิ
ปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทฺทังคะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอตฺถิปัจจัย

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชน-
วิปยุตตธรรม โดยอรรถปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๑ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
โมหะและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ

สัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนวิปยุตตธรรม โดยอรรถปัจจัย
มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปังลาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ พึงให้พิสดาร
สัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนสัมปยุตตธรรม โดยอรรถปัจจัย มี
๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ โมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยอรรถปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ ซึ่งหทัยวัตถุ
เพราะปรารถนาคามยินดีนั้น รากะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม โดยอรรถปัจจัย

สัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชน-
วิปยุตตธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ โมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ เพราะปรารถนาคามยินดี ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วย
อุทธัจจะ และโมหะ เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และ
โมหะ โดยอรรถปัจจัย

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชน-
สัมปยุตตธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ โดยอรรถปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ชั้นที่ ๑ ที่สหคคด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ โดยอรรถปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชน-วิปยุตตธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปิจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรมโมหะ และมหาภูต-รูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย ชั้นทั้งหลายที่สหคคด้วยอุทธัจจะและโมหะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย ชั้นทั้งหลายที่สหคคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่โมหะ โดยอรรถปัจจัย

ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคคด้วยอุทธัจจะและโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอรรถปัจจัย

ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และกาวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอรรถปัจจัย

ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐิตตารูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย

สัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาโยชน-สัมปยุตตธรรม และสัญญาโยชนวิปยุตตธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหคคด้วยอุทธัจจะและโมหะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหคคด้วยอุทธัจจะและหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ และโมหะ โดยอรรถปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย

[๔๗๗] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปัตปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนีสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มีวาระ ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๕
วิคตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

[๔๗๘] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนีสสยปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนีสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชน-
วิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย
สัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนวิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
อินทริยปัจจัย

สัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

สัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชน-
วิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชน-
สัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชน-
วิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย

สัญญาชนสัมปยุตตธรรม และสัญญาชนวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญญาชน-
สัมปยุตตธรรม และสัญญาชนวิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๔๗๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕

[๔๘๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๖ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่คคปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉัตถปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

[๔๘๑] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

 พืงนับบทที่เป็นอนุโลม

ในวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

 สัญโญชนสัมปยุตตทุกะ จบ

สัญญาโยชนสัญญาโยชนียทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๘๒] ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรม และสัญญาโยชนียธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรมและสัญญาโยชนียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญญาโยชน์ อวิชชาสัญญาโยชน์ อาศัยกามราคสัญญาโยชน์

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นสัญญาโยชนียธรรมแต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญญาโยชนธรรม และสัญญาโยชนียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยสัญญาโยชนธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรมและสัญญาโยชนียธรรม และธรรมที่เป็นสัญญาโยชนียธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรมและสัญญาโยชนียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญญาโยชน์ อวิชชาสัญญาโยชน์ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกามราคสัญญาโยชน์

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นสัญญาโยชนียธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญญาโยชนียธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นสัญญาโยชนียธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงมหาภูตรูป

ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรม และสัญญาโยชนียธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญญาโยชนียธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัญญาโยชนธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นสัญญาโยชนียธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม

ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรมและสัญญาโยชนียธรรม และธรรมที่เป็นสัญญาโยชนียธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญญาโยชนียธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ สัญโญชนธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็น
สัญโญชนนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนนิยธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญโญชนธรรม
และ สัญโญชนนิยธรรม และ ธรรมที่เป็นสัญโญชนนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยกามราคสัญโญชน์ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นสัญโญชนนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชน-
ธรรมและสัญโญชนนิยธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสัญโญชนนิยธรรม แต่ไม่ใช่
สัญโญชนธรรม และสัญโญชนธรรมทั้งหลาย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นสัญโญชนธรรมและสัญโญชนนิยธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนนิยธรรม แต่
ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนนิยธรรม และธรรมที่เป็น
สัญโญชนนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ และจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยชั้นที่ ๑ ที่
เป็นสัญโญชนนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม และกามราคสัญโญชน์ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

เหมือนปฐมทุกะในสัญโญชนโคจลกะ ทุกะเมื่อนี้พึงให้พิสดารอย่างนั้น ไม่มีแตกต่างกัน
เว้นโลกุตตระ

สัญโญชนสัญโญชนนิยทุกะ จบ

สัญโญชนสัญโญชนสัมปยุตตทุกะ

ปฎิจจวาร

[๔๘๓] ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่
เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยกามราคสัญโญชน์

ธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรม และสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยสัญญาโยชนธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรมและสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรม และสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญญาโยชน อวิชาสัญญาโยชน และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัย
กามราคสัญญาโยชน

ธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม
ขั้น ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรมและสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัญญาโยชนธรรมทั้งหลาย อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม

ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรม และสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และสัญญาโยชนธรรมทั้งหลาย อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตต-
ธรรมแต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม ขั้น ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรมและสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรมและสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญญาโยชน อวิชาสัญญาโยชน อาศัยกามราคสัญญาโยชน และสัมปยุตตขั้น
ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรม และสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม และสัญญาโยชนธรรมทั้งหลาย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรมและสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรม และสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรมและธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ ทิณฺฐิสัญญาโยชน อวิชาตสัญญาโยชน อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม และกามราคสัญญาโยชน ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

[๔๘๔] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอรัมมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มีวาระ ๕

[๔๘๕] ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรม และสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรม และสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชาตสัญญาโยชน อาศัยวิจิกิจลาตสัญญาโยชน

ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรมและสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหคคด้วยวิจิกิจลา อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคคด้วยวิจิกิจลา

ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรมและสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรมและสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชาสัญโญชน อาศยวิจิกิจฉาสัญโญชน และสัมปยุตตฉันททั้งหลาย

[๔๘๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕

การนับทั้งสอง นอกนั้นก็ดี สหชาตวารก็ดี พิงกระทำอย่างทีกล่ามาแล้ว ปัจจัยวารก็ดี
นิสสวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี เหมือนกับปฏิจวาร

ปัญหาวาร

[๔๘๗] ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ กามราคสัญโญชน เป็นปัจจัยแก่ทณฺฐิสัญโญชน อวิชชาสัญโญชน โดยเหตุปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็น
สัญโญชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตฉันททั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็น
ทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่
สัญโญชนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ กามราคสัญโญชน เป็นปัจจัยแก่ทณฺฐิสัญโญชน อวิชชาสัญโญชน และ
สัมปยุตตฉันททั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๔๘๘] ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาชนธรรม และสัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาชนธรรม และสัญญาชนสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ เพราะปรารภสัญญาชนธรรมทั้งหลาย สัญญาชนธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภสัญญาชนธรรมทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม
แต่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภสัญญาชนธรรมทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่เป็นทั้งสัญญาชนธรรม และ
สัญญาชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็น
สัญญาชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาชน-
ธรรม ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่
เป็นทั้งสัญญาชนธรรมและสัญญาชนสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม
สัญญาชนธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่
เป็นทั้งสัญญาชนธรรมและสัญญาชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม แต่
ไม่ใช่สัญญาชนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม
สัญญาชนธรรมทั้งหลาย และชั้นทั้งหลายที่เป็นสัญญาชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาชนธรรม และสัญญาชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็น
สัญญาชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญญาชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาชนธรรม และ
สัญญาชนสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย

[๔๘๕] ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรม และสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรมและสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปัตติ มี ๓ นัย

ธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปัตติ สหชาติธิปัตติ มี ๓ นัย

อารัมมณาธิปัตติกัถิ สหชาติธิปัตติกัถิ พึงกระทำในข้อปัจจัย แม้ทั้ง ๓ เหล่านี้

ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรม และสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรม และสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปัตติ มี ๓ นัย

[๔๘๖] ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรม และสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาโยชนธรรมและสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๕ นัย การจำแนก ไม่มี เหมือนกับอารัมมณปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย มี ๕ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย

พึงกระทำโดยนัยแห่งอารัมมณปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย

[๔๘๗] ธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่เป็นสัญญาโยชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญญาโยชนธรรม โดยกัมมปัจจัย มี ๓ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย	มี ๓ นัย
๑๗๘ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย	มี ๕ นัย
๑๗๙ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย	มี ๕ นัย
๑๘๐ เป็นปัจจัย โดยวิปยุตตปัจจัย	มี ๕ นัย
๑๘๑ เป็นปัจจัย โดยอตฺถิปัจจัย	มี ๕ นัย
๑๘๒ เป็นปัจจัย โดยนตฺถิปัจจัย	มี ๕ นัย
๑๘๓ เป็นปัจจัย โดยวิกคปัจจัย	มี ๕ นัย
๑๘๔ เป็นปัจจัย โดยอวิกคปัจจัย	มี ๕ นัย

[๔๕๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนีสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๓
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มีวาระ ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอตฺถิปัจจัย	มี " ๕
ในนตฺถิปัจจัย	มี " ๕
ในวิกคปัจจัย	มี " ๕
ในอวิกคปัจจัย	มี " ๕

[๔๕๓] ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาชนธรรม และสัญญาชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
ธรรมที่เป็นทั้งสัญญาชนธรรมและสัญญาชนสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มณปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ

วาระ ๕ พึงกระทำอย่างทีกล่าวนมาแล้ว พึงเปลี่ยนแปลง ในบททั้ง ๓ นั้นเทียบ
นानาขณิก ไม่มี

[๔๕๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕

[๔๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๔๕๖] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงกระทำทที่เป็นอนุโลม

ในอวิกตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

สัจญ์ โยชนสัจญ์ โยชนสัมปยุตตทุกะ จบ

สัจญ์ โยชนวิปยุตตสัจญ์ โยชนียทุกะ

ปฏิบัติจวาร

[๔๕๗] ธรรมที่เป็นสัจญ์ โยชนวิปยุตตสัจญ์ โยชนียธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัจญ์ โยชนวิปยุตตสัจญ์ โยชนียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัจญ์ โยชนวิปยุตตสัจญ์ โยชนียธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญัตตวั มหาภูตรูปทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นสัจญ์ โยชนวิปยุตตอสังญ์ โยชนียธรรม อาศัยธรรมที่เป็นโยสัจญ์ โยชนวิปยุตตอสังญ์ โยชนียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัจญ์ โยชนวิปยุตตอสังญ์ โยชนียธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นสัจญ์ โยชนวิปยุตตอสังญ์ โยชนียธรรม ฯลฯ พึงกระทำวาระ ๒

ทุกะนี้เหมือนกับโลกียทุกะ ในจุฬันตรทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

สัจญ์ โยชนวิปยุตตอสังญ์ โยชนียทุกะ จบ

คันถทุกะ

ปฏิบัติจวาร

[๔๕๘] คันถธรรม อาศัยคันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อภิขฌากายคันถะ อาศัยสีลัปปตปรามาสกายคันถะ สีลัปปตปรามาสกายคันถะ อาศัยอภิขฌากายคันถะ อภิขฌากายคันถะ อาศัยอิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะ อิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะ อาศัยอภิขฌากายคันถะ

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยคันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยคันถธรรมทั้งหลาย
คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยคันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ อภิขฌากายคันถะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยสัลล์พต-
ปรามาสกายคันถธรรม

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรมขันธ ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธทั้งหลาย ขันธทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ
คันถธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ คันถธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม
คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรม
ขันธ ๒ ฯลฯ

คันถธรรม อาศัยคันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย
คือ อภิขฌากายคันถะ อาศัยสัลล์พตปรามาสกายคันถะ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยคันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรม และคันถธรรม
ทั้งหลาย ขันธ ๒ ฯลฯ

คันถธรรมและธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยคันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ อภิขฌากายคันถะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรม
และสัลล์พตปรามาสกายคันถะ ขันธ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

๑๗๙ เพราะอาร์มมณปัจจัย เพราะอวิคตปัจจัย

[๔๕๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มีวาระ ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

[๕๐๐] ธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่คันถกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะชั้นที่ ๒ ๑๗๙ เหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขญสัตว์ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ

[๕๐๑] ธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม อาศัยคันถกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยคันถกรรมทั้งหลาย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถกรรม ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขญสัตว์

ธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม อาศัยคันถกรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยคันถกรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย ๑๗๙

- ๑๗๙ ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย มี ๕ นัย
- ๑๗๙ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย
- ๑๗๙ ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย มี ๓ นัย
- ๑๗๙ ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญปัจจัย มี ๓ นัย
- ๑๗๙ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย

[๕๐๒] คันถกรรม อาศัยคันถกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ อภิขฌากายคันถะ อาศัยอิทังสัจจนิกิเวสกายคันถะ อิทังสัจจาภินิเวส-
กายคันถะ อาศัยอภิขฌากายคันถะ ในอรุปภูมิ สิล্পพตปรามาสไม่มี พิงกระทำวาระ ๘ อย่างนี้

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาติปัจจัย มี ๘ นัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย มี ๘ นัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย มี ๓ นัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย มี ๘ นัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย มี ๑๑ นัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย มี ๑๑ นัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย มี ๑๑ นัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะมัคคปัจจัย มี ๑๑ นัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจัย มี ๓ นัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะวิปยุตตปัจจัย มี ๘ นัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะนัตถิปัจจัย มี ๓ นัย

๑๗๙ ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจัย มี ๓ นัย

[๕๐๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย มี " ๓

[๕๐๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงนับอย่างทีกล่าวมาแล้ว

[๕๐๕] ในอาร์มมปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอนันตรปัจจัย ฯลฯ มี " ๑

ในวิคคปัจจัย ฯลฯ มี " ๑

สหชาตวาร เหมือนกับ ปฏิจวาร

ปัจจัยวาร

[๕๐๖] คันถกรรม อาศัยคันถกรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับ ปฏิจวาร

กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่คันถกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถกรรม อาศัยหทัยวัตถุ

คันถกรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ คันถกรรมทั้งหลาย อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถกรรม คันถกรรมทั้งหลาย

อาศัยหทัยวัตถุ

คันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คันถกรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่คันถกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ คันถกรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

คันถกรรม อาศัยคันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อภิขฌากายคันถะ อาศัยสีลัพพตปรามาสกายคันถะ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

ฟังผูกจักรนัย

อภิขฌากายคันถะ อาศัยสีลัพพตปรามาสกายคันถะ และหทัยวัตถุ

ฟังผูกจักรนัย

กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม อาศัยคันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่คันถกรรม และคันถกรรมทั้งหลาย ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถกรรม อาศัยคันถกรรมและหทัยวัตถุ

คันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม อาศัยคันถกรรมและกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อภิขฌากายคันถะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่คันถกรรม และสีลัพพตปรามาสกายคันถะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ฟังผูกจักรนัย

อภิขฌากายคันถะ และสัมปยุตตชั้น อาศัยสีลัพพตปรามาสกายคันถะ และหทัยวัตถุ เกิดขึ้น

ฟังผูกจักรนัย

[๕๐๓] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในอวิกตปัจจัย มี " ๕

[๕๐๔] กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่คันถกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขยัตถ์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ
อาศัยกายตนะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหระค
ด้วยวิจิจจา ที่สหระคด้วยอุทฺธจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิจจา ที่สหระคด้วย
อุทฺธจจะ และหทัยวัตถุ ฯลฯ

[๕๐๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มีวาระ ๕

พึงนับอย่างนี้

[๕๐๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๕๐๗] ในอาร์มณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

แม้นิสสยวาร ก็เหมือนกับ ปัจจยวาร นั้นเอง

สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำเป็นวาระ ๕ รูปไม่มี

ปัญหาวาร

[๕๐๘] คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตคันถกรรมทั้งหลาย โดย
เหตุปัจจัย

คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดยเหตุปัจจัย

[๕๑๓] คันถรรรม เป็นปัจจัยแก่คันถรรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ เพราะปรารภคันถรรรมทั้งหลาย คันถรรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภคันถรรรมทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถรรรม เกิดขึ้น

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภคันถรรรมทั้งหลาย คันถรรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น
ธรรมที่ไม่ใช่คันถรรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถรรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาคุณกรรมนั้น

บุคคลพิจารณาคุณกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารนามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน
นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่วัชชนะ โดย

อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่คันถรรรม ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว
กิเลสที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถรรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง
ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสทรธาตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่คันถรรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสาัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัย
แก่เนวสัญญาตนะ สัญญาตนะ รูปลายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โภกัญญาตนะ เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาณ

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถรรรม เป็นปัจจัย แก่อธิวิริยญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ธากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย
ธรรมที่ไม่ใช่คันถรรรม เป็นปัจจัยแก่คันถรรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำ อุโบสถกรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง
ซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารถความยินดีนั้น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

กุศลกรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฉาน ฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธทั้งหลายที่
ไม่ใช่คันถกรรม เพราะปรารถความยินดีนั้น รากะ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อม
เพิลิดเพลินยิ่งซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารถความยินดีนั้น คันถกรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย
เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฉาน ฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธทั้งหลายที่
ไม่ใช่คันถกรรม เพราะปรารถความยินดีนั้น คันถกรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย เกิดขึ้น

คันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

มี ๓ นัย พึงกระทำคำว่าความปรารถ

[๕๑๔] คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม โดยอธิปติปัจจัย มี ๓ นัย พึงกระทำว่า
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหมือนกับ อาร์มมณปัจจัย

กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอาร์มมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายจากมรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่ โคตรภู แก่โวกาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถกรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำคามยินตินั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้ในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถกรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง ซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะกระทำซึ่งกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรมทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถกรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำคามยินตินั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น คันถกรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และคันถกรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

คันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริบัติ มี ๑ นัย

[๕๑๕] คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ คันถกรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่คันถกรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจจัย

คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ คันถกรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถกรรม
ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย คันถกรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ภูฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ คันถกรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่คันถกรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ
และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๓
นัย ๒ นัย พึงกระทำอาวัชชนะ นัยที่ ๑ ไม่มี

คันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม โดยอนันตรปัจจัย
มี ๓ นัย ภูฏฐานะแม้หนึ่ง พึงกระทำในท่ามกลาง

คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม โดยสมนันตรปัจจัย มี ๕ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสปัจจัย มี ๕ นัย

[๕๑๖] คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม โดยอุปนิสสปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑. ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ คันถกรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่คันถกรรมทั้งหลาย
๑. มี ๓ นัย

กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดยอุปนิสสปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑. ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ๑. ก่อ
มานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ๑. เสนาสนะแล้ว ให้ทาน ๑. ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ๑. เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ๑. แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสย-
ปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอุปนิสขปัจจัย
มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสขะ อนันตรูปนิสขะ ปกตูปนิสขะ
 ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสขะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิวฐิ
 บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์
 ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสข-
 ปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดย
อุปนิสขปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสขะ อนันตรูปนิสขะ ปกตูปนิสขะ
 ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสขะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิวฐิ
 บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์
 ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย

โดยอุปนิสขปัจจัย

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอุปนิสขปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสขะ อนันตรูปนิสขะ ปกตูปนิสขะ
 ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสขะ มี ๑ นัย พึงกระทำ โดยนัยแห่งอารัมมณปัจจัย

[๕๑๗] ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

โหมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็น

ปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยี่ง ซึ่ง
หทัยวัตถุ เพราะปรารถนาคมนินดีนั้น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น
ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่คันถธรรมทั้งหลายโดยปุเรชาตปัจจัย
ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดย
ปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยี่ง ซึ่ง
หทัยวัตถุ เพราะปรารถนาคมนินดีนั้น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น คันถธรรม
และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และสัมปยุตตขันธ์
ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย

[๕๑๘] ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ์ และ
กภูตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดย
กัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายและคันถธรรม และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๑ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๑ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๑ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยมัลลปัจจัย มี ๕ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

[๕๑๕] คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ๑.๑

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ ๑.๑

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่คันถธรรมทั้งหลาย โดย

วิปยุตตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และ ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดย

วิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่คันถธรรมและสัมปยุตตขั้น
ทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดย

วิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ๑.๑

[๕๒๐] คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอัติปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับ

ปฏิจจวาร

คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ คันถธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตต-
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ คันถกรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดย
อตฺถิปัจจย คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดยอตฺถิปัจจย มี ๑
นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดยอตฺถิปัจจย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ

กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม โดยอตฺถิปัจจย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรมทั้งหลาย

โดยอตฺถิปัจจย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง ซึ่งหทัยวัตถุ

เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม
ทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจย

กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดย
อตฺถิปัจจย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และคันถกรรม

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง ซึ่งหทัยวัตถุ

เพราะปรารภความยินดีนั้น คันถกรรม และ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัย
แก่คันถกรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจย

คันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม โดยอตฺถิปัจจย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ สิลฺลพตปรามาสกายคันถะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็น

ปัจจัยแก่อภิขฌากายคันถะ โดยอตฺถิปัจจย

พึงผูกจักรนัย

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ สีสัพพตปรามาสกายคันถะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่
อภิขฌากายคันถะ โดยอัติปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

คันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดย
อัติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปิจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่คันถกรรม และคันถกรรมทั้งหลาย เป็น
ปัจจัยแก่ชั้นที่ ๑ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่ไม่ใช่คันถกรรม โดยอัติปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ คันถกรรมทั้งหลาย และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย
ที่ไม่ใช่คันถกรรม โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ คันถกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏ-
ฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ คันถกรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้
ที่เกิดก่อน โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ คันถกรรมทั้งหลาย และกวพิงการอาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้
โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ คันถกรรมทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่
กภูตคารูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

คันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม และกรรมที่ไม่ใช่
คันถกรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่คันถกรรม และสีสัพพตปรามาสกายคันถะ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๑ และอภิขฌากายคันถะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ สีสัพพตปรามาสกายคันถะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อภิขฌา-
กายคันถะ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

[๕๒๑] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๓
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๕
ในวิคตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

[๕๒๒] คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

 คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย

 คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรมและธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

 ธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัย

โดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริย-
ปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
ปุเรชาติปัจจัย

คันถกรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

คันถกรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉา-
ชาติปัจจัย

คันถกรรม และ ธรรมที่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถกรรม และธรรมที่ไม่ใช่
คันถกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๕๒๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๕

[๕๒๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๕ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมักปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

[๕๒๕] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงกระทำบทที่เป็นอนุโลมให้บริบูรณ์

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

คันถทุกะ จบ

คันถนียทุกะ

ปฎิจจวาร

[๕๒๖] คันถนียธรรม อาศัยคันถนียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นคันถนียธรรม ฯลฯ

โลกียทุกะ ในจุฬันตรทุกะ ฉันใด พึงแจกฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

คันถนียทุกะ จบ

คันถสัมปยุตตทูกะ

ปฏิจจวาร

[๕๒๗] คันถสัมปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

คันถวิปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม โลกะ และ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทัญญิกควิปยุตตธรรม ปฏิจะ และ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโหมนัส

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ชั้น

๒ ฯลฯ ชั้น ๓ และ โลกะ และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่สหคตด้วยโลกะที่เป็น

ทัญญิกควิปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ และ ปฏิจะ และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑

ที่สหคตด้วยโหมนัส ชั้น ๒ ฯลฯ

คันถวิปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นคันถวิปยุตตธรรม ชั้น ๒

ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลกะที่เป็นทัญญิกควิปยุตตธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปฏิจะ

ในปฏิสนธิขณะ อาศัยชั้นทั้งหลาย ฯลฯ

คันถสัมปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโลกะที่เป็นทัญญิกควิปยุตตธรรม สัมปยุตตชั้น

ทั้งหลาย อาศัยปฏิจะ

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตต-
กรรม สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปฏิมะ

คันถสัมปยุตตกรรม อาศัยคันถสัมปยุตตกรรม และคันถวิปปยุตตกรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรถด้วยโลภะที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตตกรรม และ โลภะ
ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรถด้วยโทมนัส และปฏิมะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

คันถวิปปยุตตกรรม อาศัยคันถสัมปยุตตกรรม และคันถวิปปยุตตกรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตกรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรถด้วยโลภะที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตตกรรม
และโลภะ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรถด้วยโทมนัส และปฏิมะ

คันถสัมปยุตตกรรม และ คันถวิปปยุตตกรรม อาศัยคันถสัมปยุตตกรรม และ
คันถวิปปยุตตกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรถด้วยโลภะที่เป็นทัญญุคต-
วิปปยุตตกรรม และ โลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรถ
ด้วยโทมนัส และปฏิมะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๕๒๘] คันถสัมปยุตตกรรม อาศัยคันถสัมปยุตตกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตกรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

คันถวิปปยุตตกรรม อาศัยคันถสัมปยุตตกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ โลภะอาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรถด้วยโลภะที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตตกรรม ปฏิมะ
อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรถด้วยโทมนัส

คันถสัมปยุตตกรรม และ คันถวิปปยุตตกรรม อาศัยคันถสัมปยุตตกรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และ โลภะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรถด้วยโลภะที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตตกรรม
ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ และปฏิมะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรถด้วยโทมนัส ขันธ์ ๒ ฯลฯ

คันถวิปปยุตตกรรม อาศัยคันถวิปปยุตตกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นคณวิปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ
ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

คณตัมปยุตตธรรม อาศัยคณวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ ตัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม ตัมปยุตตชั้น
ทั้งหลาย อาศัยปฏิฆะ

คณตัมปยุตตธรรม อาศัยคณตัมปยุตตธรรม และคณวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม และ
โลกะ ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยโทมนัส และ ปฏิฆะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ฯลฯ

[๕๒๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มณปัจจัย มี " ๖

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๖

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๖

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญุปัจจัย มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในอุปนนิสสยปัจจัย มี " ๖

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๖

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในกัมมปัจจัย มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๕

ในอินทริยปัจจัย มี " ๕

ในฉานปัจจัย มี " ๕

ในมคคปัจฉัย	มีวาระ ๕
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี " ๕
ในอตฺถิปัจฉัย	มี " ๕
ในนตฺถิปัจฉัย	มี " ๖
ในวิกตปัจฉัย	มี " ๖
ในอวิกตปัจฉัย	มี " ๕

[๕๓๐] คันถวิปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นคันถวิปยุตตธรรม ซึ่งเป็น อเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญญัตตว์ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิจจนา ที่สหระคตด้วยอุทฺธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิจจนา ที่สหระคตด้วยอุทฺธัจจะ

[๕๓๑] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๑

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญุปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๓

อรุปรภูมิเมื่อจะแจกในที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัยพึงกระทำก่อน ปรภูมิย่อมได้ในที่ใด พึงกระทำภายหลัง และปฏิฆะ ไม่มีในอรุปรภูมิ

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มีวาระ ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาหารปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจฉัย	มี " ๑

- ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย มี " ๑
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมักปัจจัย มี " ๑
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๖
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๓
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๕๓๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

พียงนับอย่างนี้ ๆ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๕๓๓] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

แม้สหชาตวาร ก็พึงกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้ว

ปัจจัยวาร

[๕๓๔] คันถสัมปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

มี ๓ นัย เหมือนกับ ปฏิกิจวาร

คันถวิปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นคันถวิปยุตตธรรม ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ มหา-
ภูตรูป ๑ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นคันถวิปยุตตธรรม อาศัยหทัยัตถุ

คันถสัมปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคณธัมมปุคตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปุคตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโลภะที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตตธรรม สัมปุคตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยปฏิมะ

คณธัมมปุคตธรรม และคณธวิปปยุตตธรรม อาศัยคณธวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคณธัมมปุคตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย สัมปุคตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตตธรรม สัมปุคตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปฏิมะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ อาศัยหทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคด้วยโทมนัส และปฏิมะ อาศัยหทัยวัตถุ

คณธัมมปุคตธรรม อาศัยคณธัมมปุคตธรรม และคณธวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคณธัมมปุคตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๑ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคด้วยโลภะ ที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ และโลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๑ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคด้วยโทมนัส และหทัยวัตถุ และ ปฏิมะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

คณธวิปปยุตตธรรม อาศัยคณธัมมปุคตธรรม และคณธวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคณธัมมปุคตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคด้วยโลภะที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคด้วยโทมนัส และปฏิมะ โลภะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคด้วยโลภะที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ปฏิมะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคด้วยโทมนัส และหทัยวัตถุ

คณธัมมปุคตธรรม และคณธวิปปยุตตธรรม อาศัยคณธัมมปุคตธรรม และคณธวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคณธัมมปุคตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคณธัมมปุคตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ ๑

และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วย โลกะที่เป็นทัญญิตวิปยุตตธรรม และ โลกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วย โทมนัส และ ปฏิมะ
ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ และ โลกะ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วย โลกะที่เป็นทัญญิตวิปยุตตธรรม
และ หทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ และ ปฏิมะ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วย โทมนัส และ
หทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

ฯลฯ

[๕๑๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปัตปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มีวาระ ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอวิกตปัจจัย	มี " ๕

[๕๑๖] คันถวิปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ อาศัยคันถวิปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญูสัตว์
จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายตนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นคันถวิปยุตต-
ธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และ หทัยวัตถุ

ฯลฯ

[๕๑๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสยปัจจัย	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หนดติปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย มี " ๓

[๕๓๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงนับอย่างที่ได้กล่าวมาแล้ว

[๕๓๙] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในวิคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

แม้นิสสยวาร ก็เหมือนกับ ปัจฉยวาร

ตั้งสังขาร

[๕๔๐] คันถสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นคณตสัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
คณตวิปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับคณตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ โลกะ คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลาย ที่สหระคด้วยโลกะที่เป็นทัญญิตวิปยุตตธรรม
ปฏิมะ คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยโทมนัส
คณตสัมปยุตตธรรม และคณตวิปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับคณตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ และโลกะ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่สหระคด้วยโลกะ ที่เป็นทัญญิต-
วิปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ และปฏิมะ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่สหระคด้วยโทมนัส
ชั้น ๒ ฯลฯ
คณตวิปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับคณตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นคณตวิปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ
คณตสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับคณตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย คลุกเคล้ากับโลกะที่เป็นทัญญิตวิปยุตตธรรม สัมปยุตต-
ชั้นทั้งหลาย คลุกเคล้ากับปฏิมะ
คณตสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับคณตสัมปยุตตธรรม และคณตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่สหระคด้วยโลกะที่เป็นทัญญิตวิปยุตตธรรม
และโลกะ ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่สหระคด้วยโทมนัส และปฏิมะ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ฯลฯ

[๕๔๑] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๖
ในอธิปตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๖
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๖
ในอวิกตปัจจัย	มี " ๖

[๕๔๒] คันถวิปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับคันถวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยคันถวิปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับขันธทั้งหลาย ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

ฯลฯ

[๕๔๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๖

[๕๔๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

[๕๔๕] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ปัญหาวาร

[๕๔๖] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุที่สหครตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่โลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุที่สหครตด้วยโทมนัส เป็นปัจจัยแก่ปฏิมะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลาย ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุที่สหครตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นและโลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุที่สหครตด้วยโทมนัส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และปฏิมะและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดยเหตุปัจจัย

คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย โลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิมะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โลกะ ที่เป็นทฤษฎีคตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โลกะที่เป็นทฤษฎีคตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทฤษฎีคตวิปยุตตธรรม และโลกะเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลายโดยเหตุปัจจัย เหตุที่สหคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และ คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทฤษฎีคตวิปยุตตธรรมและโลกะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุที่สหคตด้วยโทมนัส และ ปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และ คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทฤษฎีคตวิปยุตตธรรมและโลกะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุที่สหคตด้วยโทมนัส และ ปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๕๔๗] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภชั้นทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ชั้นทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ฟังถามถึงมูลในวาระ แม่ทั้ง ๓

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นคณตสัมปยุตตธรรม ขันธทั้งหลายที่เป็นคณตวิปยุตต-
ธรรม เกิดขึ้น

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นคณตสัมปยุตตธรรม ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยโลภะ
ที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยโทมนัส และปฏิฆะ
เกิดขึ้น

คณตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คณตวิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้ว พิจารณากุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌาน แล้วพิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารนามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดย

อาร์มมณปัจจัย พระอริยะทั้งหลาย พิจารณาภิเลสที่ละได้แล้ว ที่เป็นคณตวิปยุตตธรรม พิจารณา
ภิเลสที่ข่มแล้ว รู้ภิเลสที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธทั้งหลายที่เป็นคณตวิปยุตตธรรม

โลภะ และปฏิฆะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยิ่ง เพราะปรารถ

ความยินดีนั้น รากะ ที่เป็นคณตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น วิจิกิจจา ฯลฯ อุทัจจะ ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสทรธาตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นคณตวิปยุตตธรรม โดยเจโต-
ปริยญาณ

อากาสาัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณ์ญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัย

แก่นิวสัญญานาสัญญาตนะ รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัย

แก่กายวิญญาณ โดยอาร์มมณปัจจัย

ขันธทั้งหลายที่เป็นคณตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่เจโตปริยญาณ

แก่นุพเพนิวาसानุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดย

อาร์มมณปัจจัย

คณตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คณตสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
ซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารถนาความยินดีนั้น ราคะที่เป็นคณตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น

คณตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คณตสัมปยุตตธรรม และคณตวิปยุตตธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะปรารถนาขั้นทั้งหลายที่เป็นคณตวิปยุตตธรรม
และโลภะ และปฏิฆะ ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วย โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปยุตตธรรม และโลภะ
ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เกิดขึ้น

คณตสัมปยุตตธรรม และคณตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คณตสัมปยุตตธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารถนาขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วย โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปยุตตธรรม และ
โลภะ ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัสและปฏิฆะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นคณตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารถนาขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วย โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปยุตตธรรม และโลภะ
ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัสและปฏิฆะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นคณตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารถนาขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วย โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปยุตตธรรม และโลภะ
ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วย โลภะที่เป็นทิฏฐิคต-
วิปยุตตธรรม และโลภะ ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เกิดขึ้น

[๕๔๘] คณตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คณตสัมปยุตตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปัตติ สหชาตาธิปัตติ

ที่เป็นอาร์มมณาธิปัตติ ได้แก่ เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นคณตสัมปยุตตธรรมให้
เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขั้นทั้งหลายที่เป็นคณตสัมปยุตตธรรมเกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นคณตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

คณตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คณตวิปยุตตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นคณตสัมปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น โลกะที่เป็นทัญญูจิตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นคณตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อธิปติธรรมที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทัญญูจิตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อธิปติธรรมที่สหคตด้วยโทมนัส เป็นปัจจัยแก่ปฏิฆะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

คณตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คณตสัมปยุตตธรรม และคณตวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นคณตสัมปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยโลกะ ที่เป็นทัญญูจิตวิปปยุตตธรรม และโลกะ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทัญญูจิตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลายและโลกะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อธิปติธรรมที่สหคตด้วยโทมนัส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และปฏิฆะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

คณตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คณตวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

บุคคลกระทำกุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อนให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

บุคคลออกจากฉาน กระทำฉานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา
พระอริยะทั้งหลาย ออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
แล้วพิจารณา กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปยุตตธรรม และ
โลกะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยี่ เพราะกระทำความยินดีนั้น
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นคันถวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตธิปัตติ ได้แก่อธิปัตติธรรมที่เป็นคันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปัตติ ได้แก่ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฉาน พิจารณาฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปยุตตธรรม และ
โลกะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยี่ เพราะกระทำความยินดีนั้น
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปยุตตธรรม โดย
อธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปัตติ ได้แก่จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะกระทำ
ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปยุตตธรรม และโลกะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่
สหรัคด้วยโลกะที่เป็นทิฏฐิวิปยุตตธรรมและโลกะ เกิดขึ้น

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดย
อธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปัตติ ได้แก่ เพราะกระทำขั้นทั้งหลาย ที่สหรถด้วย โมหะที่เป็นทวิภูตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขั้นทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ฟังถามถึงมูล

เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยโลภะ ที่เป็นทวิภูตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น โลภะที่เป็นทวิภูตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ฟังถามถึงมูล

เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยโลภะ ที่เป็นทวิภูตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยโลภะ ที่เป็นทวิภูตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น

[๕๔๕] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ฟังถามถึงมูล

ขั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยโลภะ ที่เป็นทวิภูตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัย แก่โลภะที่เป็นทวิภูตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขั้นทั้งหลายที่สหรถด้วย โทมนัส ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ปฏิฆะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขั้นทั้งหลายที่เป็น คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

ฟังถามถึงมูล

ขั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยโลภะ ที่เป็นทวิภูตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัย แก่ขั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยโลภะ ที่เป็นทวิภูตวิปปยุตตธรรมที่เกิดหลังๆ และโลภะ โดย อนันตรปัจจัย ขั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยโทมนัสที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหรถ ด้วยโทมนัส ที่เกิดหลังๆและปฏิฆะ โดยอนันตรปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ปฏิฆะที่สหคตด้วยโทมนัส ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ปฏิฆะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ชั้นทั้งหลายที่เป็นคันถวิปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นคันถวิปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ปฏิฆะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ และโลกะ โดยอนันตรปัจจัย ปฏิฆะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส ที่เกิดหลังๆ และปฏิฆะ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลกะ ที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรมและโลกะ และชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ โดยอนันตรปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และโลกะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลกะ ที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส ที่เกิดก่อนๆ และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

พึงถามถึงมูล

ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลกะ ที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และโลกะ เป็นปัจจัยแก่โลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ชั้นทั้งหลายที่

สหรรคด้วยโทมนัส ที่เกิดก่อนๆ และปฏิมะ เป็นปัจจัยแก่ปฏิมะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตร-
ปัจจัย ชั้นทั้งหลายที่สหรรคด้วยโลภะที่เป็นทวิภูคตวิปปยุตตธรรม และ โลภะ และชั้นทั้งหลาย
ที่สหรรคด้วยโทมนัส และปฏิมะ เป็นปัจจัยแก่ภูฏานะ โดยอนันตรปัจจัย

ฟังถามถึงมูล

ชั้นทั้งหลายที่สหรรคด้วยโลภะ ที่เป็นทวิภูคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และ โลภะ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหรรคด้วยโลภะ ที่เป็นทวิภูคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ และ
โลภะ โดยอนันตรปัจจัย ชั้นทั้งหลายที่สหรรคด้วยโทมนัส ที่เกิดก่อนๆ และปฏิมะ เป็นปัจจัย
แก่ชั้นทั้งหลายที่สหรรคด้วยโทมนัส ที่เกิดหลังๆ และปฏิมะ โดยอนันตรปัจจัย

กัณธสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กัณธสัมปยุตตธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย

[๕๕๐] กัณธสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กัณธสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นกัณธสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัย
แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นกัณธสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

ฟังถามถึงมูล

ฟังกระทำอุปนิสสยปัจจัย ทั้ง ๑ นัย

กัณธสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กัณธวิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

ฟังถามถึงมูล

ฟังกระทำอุปนิสสยปัจจัย ทั้ง ๑ นัย

ชั้นทั้งหลายที่เป็นกัณธสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหรรคด้วยโลภะ
ที่เป็นทวิภูคตวิปปยุตตธรรม และ โลภะ โดยอุปนิสสยปัจจัยเป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหรรค
ด้วยโทมนัส และปฏิมะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

กัณธวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กัณธวิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
๑ลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ๑ลฯ ยัง
สมابัตติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ๑ลฯ รากะ โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา
สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ๑ลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ๑ลฯ ยังสมابัตติให้เกิด
ขึ้น ฆ่าสัตว์ ๑ลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ๑ลฯ ปัญญา รากะ ๑ลฯ ความปรารถนา เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา
๑ลฯ แก่ปัญญา แก่รากะ แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

กัณถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กัณถสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
๑ลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิกฺขุ
บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ๑ลฯ ปัญญา รากะ ๑ลฯ มานะ ความปรารถนา ๑ลฯ เสนาสนะ
แล้ว ฆ่าสัตว์ ๑ลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ๑ลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ รากะ แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ทิกฺขุ
แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

กัณถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กัณถสัมปยุตตธรรม และกัณถวิปยุตตธรรม โดย
อุปนิสสยปัจจัย มี ๑ นัย

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วก่อมานะ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ๑ลฯ ปัญญา รากะ โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย
๑ลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ๑ลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ๑ลฯ ปัญญา รากะ โทสะ โมหะ ความปรารถนา เสนาสนะ เป็น
ปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยโลภะที่เป็นทิกฺขุคตวิปยุตตธรรม และโลภะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ
ทั้งหลายที่สหระคด้วยโทมนัส และปฏิฆะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

กัณถสัมปยุตตธรรม และกัณถวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กัณถสัมปยุตตธรรม โดย
อุปนิสสยปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะ ที่เป็นทัญญิตต-
วิปยุตตธรรม และโลภะ และขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัสและปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ
ทั้งหลายที่เป็นคณตสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

ฟังถามถึงมูล

ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะ ที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และโลภะ และขันธ
ทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็นคณตวิปยุตตธรรม
แก่โลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และปฏิฆะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ฟังถามถึงมูล

ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะ ที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรมและโลภะ และขันธ
ทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส และ
ปฏิฆะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๕๕๑] คณตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คณตวิปยุตตธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตต โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนาคามยินดีนั้น ราคะที่เป็น
คณตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสทรธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสณัฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ได้แก่จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาณ หทัยวัตต เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นคณตวิปยุตตธรรม และโลภะที่เป็น
ทัญญิตตวิปยุตตธรรม และปฏิฆะ โดยปุเรชาติปัจจัย

คณตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คณตสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง ซึ่ง
หทัยวัตต เพราะปรารถนาคามยินดีนั้น ราคะที่เป็นคณตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ทัญญิตต ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตต-
กรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

คันถวิปยุตตกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตกรรม และคันถวิปยุตตกรรม โดย
ปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ เพราะปรารภหทัยวัตถุ ขันธทั้งหลายที่
สหรถด้วยโลภะ ที่เป็นทิวฏฐิตวิปยุตตกรรม และ โลภะ และขันธทั้งหลายที่สหรถด้วยโทมนัส
และปฏิฆะ เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหรถด้วยโลภะที่
เป็นทิวฏฐิตวิปยุตตกรรม และ โลภะและขันธทั้งหลายที่สหรถด้วยโทมนัส และปฏิฆะ โดย
ปุเรชาติปัจจัย

[๕๕๒] คันถสัมปยุตตกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปยุตตกรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย
มี ๑ นัย

คันถวิปยุตตกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปยุตตกรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย มี ๑ นัย
คันถสัมปยุตตกรรม และคันถวิปยุตตกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปยุตตกรรม โดย
ปัจฉาชาติปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่สหรถด้วยโลภะที่เป็นทิวฏฐิตวิปยุตตกรรม ที่เกิดภายหลัง
และ โลภะ และขันธทั้งหลายที่สหรถด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน
โดยปัจฉาชาติปัจจัย

[๕๕๓] คันถสัมปยุตตกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตกรรม โดยอาเสวนปัจจัย
เหมือนกับอารัมมณปัจจัย อาวัชชนะก็ดี วุฏฐานะก็ดี มีไม่

[๕๕๔] คันถสัมปยุตตกรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตกรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นคันถสัมปยุตตกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหระคด้วยโลภะ ที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัย
แก่โลภะและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหระคด้วยโทมนัส เป็นปัจจัยแก่
ปฏิมะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนानาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ
และกัญฏิตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดย
กัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐาน-
รูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหระคด้วยโลภะ ที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และโลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่
สหระคด้วยโทมนัส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และปฏิมะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ
และกัญฏิตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๕๕๕] คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยวิปากปัจจัย มี
๑ นัย

[๕๕๖] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอาหารปัจจัย มี
๔ นัย

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย

[๕๕๑] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่คันถวิปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาต ฯลฯ พึงจำแนก

คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยโลภะ ที่เป็นทวิภูมิตวิปยุตตธรรม และโลภะ แก่ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยโทมนัส และปฏิฆะ โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่คันถวิปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจฉัย

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปยุตตธรรมเป็นปัจฉัยแก่คันถวิปยุตตธรรม

โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยโลภะ ที่เป็นทวิภูมิตวิปยุตตธรรม และโลภะ เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจฉัย ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจฉัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยโลภะ ที่เป็นทวิภูมิตวิปยุตตธรรม และโลภะ และขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยโทมนัส และปฏิฆะเป็นปัจฉัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจฉัย

[๕๕๒] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอัติปัจฉัย มี

๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่คันถวิปยุตตธรรม โดยอัติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาต ฯลฯ พึงจำแนก

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปยุตตธรรม โดยอัติปัจฉัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่คันถวิปยุตตธรรม โดยอรรถปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปังลาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ พึงจำแนก

คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอรรถปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ โลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอรรถปัจฉัย ปฏิฆะที่สหหคตด้วยโทมนัส เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอรรถปัจฉัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารถนาคมนั้น ราคะที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ฯลฯ ทัญญุ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้นหทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม โดยอรรถปัจฉัย

คันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปยุตตธรรม โดยอรรถปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ โลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจฉัย ปฏิฆะ เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจฉัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ เพราะปรารถนหทัยวัตถุ ขันธทั้งหลายที่สหหคตด้วยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม และโลกะ และขันธทั้งหลายที่สหหคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะเกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหหคตด้วยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม และโลกะ แก่ขันธทั้งหลายที่สหหคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ โดยอรรถปัจฉัย

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอรรถปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธ ๓ โดยอรรถปัจฉัย

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิวฏฐิตวิปปยุตตธรรม และ
โลภะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ โดยอติปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยโทมนัส และ
ปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ โดยอติปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดย
อติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปิจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิวฏฐิตวิปปยุตตธรรม
และโลภะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิวฏฐิตวิปปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัย
แก่โลภะ โดยอติปัจจัย

ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ปฏิฆะ โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิวฏฐิตวิปปยุตตธรรม
และโลภะ และชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะเป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน
โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม และกาวฬิงการาหาร
เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม และรูปชีวิตินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่ภักตารูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และ
คันถวิปปยุตตธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิวฏฐิตวิปปยุตตธรรม และ

โลกะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๑ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดยอติปัจจัย ขันธ ๒ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ ๑ ที่สหคตด้วยโทมนัส และปฏิมะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๑ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย ขันธ ๒ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ ๑ ที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทวิภูคควิปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๑ และโลกะ โดยอติปัจจัย ขันธ ๒ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ ๑ ที่สหคตด้วยโทมนัส และหทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ ๑ และปฏิมะ โดยอติปัจจัย ขันธ ๒ ฯลฯ

[๕๕๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๕

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๕

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในอุปนีสสยปัจจัย มี " ๕

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๓

ในปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๓

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย มีวาระ ๔

ในฌานปัจจัย มี " ๔

ในมัคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในวิปยุตตปัจจัย มี " ๕

คันถวิปยุตตธรรม โดยอาร์มณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสย-
ปัจฉัย

[๕๖๑] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๕

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจฉัย มี " ๕

ในปัจฉัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย มี " ๕

[๕๖๒] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจฉัย

กับเหตุปัจฉัย มีวาระ ๕

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย

กับ ฯลฯ มี " ๕ ฯลฯ

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจฉัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๕ ฯลฯ

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มคคปัจฉัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจฉัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่รัตติปัจฉัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

[๕๖๓] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงกระทำอนุโลมมาตีกาให้พิสดาร

ในอวิกตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

คันถสัมปยุตตทุกะ จบ

คันถคันถนียทุกะ

ปฎิจจวาร

[๕๖๔] ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถนียธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถนียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อภิขฌากายคันถะ อาศัยสีลัพตปรามาสกายคันถะ สีลัพตปรามาสกายคันถะ อาศัยอภิขฌากายคันถะ อภิขฌากายคันถะ อาศัยอิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะ อิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะ อาศัยอภิขฌากายคันถะ

ธรรมที่เป็นคันถนียธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถนียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยคันถธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถนียธรรม และธรรมที่เป็นคันถนียธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่เป็นคันถธรรมและคันถนียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

ปฎิจจวารก็ดี สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัจจวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี

เหมือนกับ คันถทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

ปัญหาวาร

[๕๖๕] ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถนียธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถนียธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตคันถธรรมทั้งหลาย โดย
เหตุปัจจัย

วาระ ๕ ฟังให้พิสดารอย่างทีกล่ามาแล้ว

[๕๖๖] ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถนิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้ง
คันถธรรม และคันถนิยธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภคันถธรรมทั้งหลาย คันถธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ฟังถามถึงมูล

เพราะปรารภคันถธรรมทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม
เกิดขึ้น

ฟังถามถึงมูล

เพราะปรารภคันถธรรมทั้งหลาย คันถธรรมและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น
ธรรมที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นคันถนิยธรรม
แต่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรม
นั้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณาโคตรภู พิจารณาโวทาน พิจารณากิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ
พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

ทั้งหมด ฟังให้พิสดาร

เป็นปัจจัยแก่อวิชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

ธรรมที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรม
และคันถนิยธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วย่อมยินดีย่อมเพิลิดเพิลินยิ่ง
ซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารถนาคามยินดีนั้น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิจจณา ฯลฯ
อุทัจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฉานแล้ว พิจารณาฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยิ่งซึ่งขันธทั้งหลาย ที่
เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถกรรม เพราะปรารถนาคามยินดีนั้น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถกรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งคันถกรรม
และคันถนิยธรรม และธรรมที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฉานแล้ว พิจารณาฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยิ่งซึ่งขันธทั้งหลาย ที่
เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถกรรม เพราะปรารถนาคามยินดีนั้น คันถกรรม และสัมปยุตตขันธ
ทั้งหลาย เกิดขึ้น

วาระ ๓ แม้นอกนี้ พึงให้พิสดารอย่างทีกล่าวมาแล้ว พึงกระทำเพราะปรารถ

ในทุกระนี้ โลกุตตระไม่มี เหมือนกับคันถทุกระ ไม่มีแตกต่างกัน พึงกำหนดคำว่า
คันถนิยะ

ในมคคปัจจัย พึงกระทำวาระ ๕

คันถคันถนิยทุกระ จบ

คันถคันถสัมปยุตตทุกระ

ปฎิจจวาร

[๕๖๗] ธรรมที่เป็นทั้งคันถกรรม และคันถสัมปยุตตกรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้ง
คันถกรรมและคันถสัมปยุตตกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อภิขฌาภคณณะ อาศัยสีลัพตปรามาสภคณณะ สีลัพตปรามาสภคณณะ
อาศัยอภิขฌาภคณณะ อภิขฌาภคณณะ อาศัยอิทังสัจจาภินเวสภคณณะ อิทังสัจจาภินเวสภคณณะ
คณณะ อาศัยอภิขฌาภคณณะ

ธรรมที่เป็นคณณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คณณธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคณณธรรมและ
คณณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยคณณธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นทั้งคณณธรรมและคณณสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคณณสัมปยุตตธรรม
แต่ไม่ใช่คณณธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคณณธรรมและคณณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อภิขฌาภคณณะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยสีลัพตปรามาสภคณณะ

ฟังผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นคณณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คณณธรรม อาศัยธรรม ที่เป็นคณณสัมปยุตต-
ธรรม แต่ไม่ใช่คณณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคณณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คณณธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งคณณธรรมและคณณสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นคณณสัมปยุตตธรรม
แต่ไม่ใช่คณณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ คณณธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคณณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่
คณณธรรม

ธรรมที่เป็นทั้งคณณธรรมและคณณสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคณณสัมปยุตตธรรม
แต่ไม่ใช่คณณธรรม อาศัยธรรมที่เป็นคณณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คณณธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ และคณณธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคณณสัมปยุตตธรรม แต่
ไม่ใช่คณณธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งคณณธรรมและคณณสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคณณธรรมและ
คณณสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคณณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คณณธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ คันถธรรมทั้งหลาย อาศัยคันถธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
ธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและ
คันถสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม และคันถ-
ธรรมทั้งหลาย ชั้น ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม
แต่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคันถ-
สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และอภิขฌากายคันถ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่
คันถธรรม และสัสถัพพตปรามาสกายคันถ ชั้น ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๕๖๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

[๕๖๕] ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคันถ-
ธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย ฯลฯ

ในที่นี้ ปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย ไม่มี

[๕๗๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕

การนับทั้งสองเมื่อนี้ก็ดี สหชาตวาทก็ดี ปัจจยวาทก็ดี นิสสยวาทก็ดี ตั้งสัจจวาท
ก็ดี สัมปยุตตวาทก็ดี เหมือนกับปฏิจจวาทอย่างทีกล่าวมาแล้ว

ปัญหาวาร

[๕๗๑] ธรรมที่เป็นทั้งกัณธธรรม และกัณธสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็น
ทั้งกัณธธรรมและกัณธสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งกัณธธรรม และกัณธสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
กัณธธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งกัณธธรรมและกัณธสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกัณธ-
สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่กัณธธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งกัณธธรรม และกัณธสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
กัณธทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งกัณธธรรมและกัณธสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกัณธธรรม
และกัณธสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นกัณธสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่กัณธธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งกัณธธรรม และกัณธสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
กัณธ และกัณธธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นกัณธสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่กัณธธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกัณธ-
สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่กัณธธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นกัณธสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่กัณธธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
กัณธทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นกัณธสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่กัณธธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกัณธ-
ธรรมและกัณธสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นกัณธสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่กัณธธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
กัณธธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

พระอภิธรรมปิฎก เล่ม ๕ มหาปัฏฐานปกรณ์ ภาค ๑ - หน้าที่ 373

เพราะปรารภคันธ์ธรรมทั้งหลาย คันธ์ธรรมทั้งหลาย และขันธทั้งหลายที่เป็นคันธ์สัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นคันธ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันธ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นคันธ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันธ์ธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธทั้งหลาย ที่เป็นคันธ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันธ์ธรรม ขันธทั้งหลายที่เป็นคันธ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันธ์ธรรม เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลาย ที่เป็นคันธ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันธ์ธรรม คันธ์ธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลาย ที่เป็นคันธ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันธ์ธรรม คันธ์ธรรม และขันธทั้งหลายที่เป็นคันธ์สัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

วาระ ๑ แม้นอกนี้ ก็พึงกระทำอย่างทีกล่าวมาแล้ว

ในอธิปิปัจจัยก็ดี ในอนันตรปัจจัยก็ดี ในอุปนิสสยปัจจัยก็ดี เหมือนกับอาร์มมณปัจจัย วิงศ์ไม่มี

[๕๗๑] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปิปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓

ในอาหารปัจฉัย	มี "	๓
ในอินทริยปัจฉัย	มี "	๓
ในฌานปัจฉัย	มี "	๓
ในมัคคปัจฉัย	มี "	๕
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๕
ในอติปัจฉัย	มี "	๕
ในนัตติปัจฉัย	มี "	๕
ในวิคตปัจฉัย	มี "	๕
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๕

อรุปรธรรมเท่านั้นเป็นปัจฉัยแต่ละอย่าง ฟังกระทำอย่างละ ๓ นัย อารัมมณะ สหชาติ
อุปนิสสยะ ฟังเปลี่ยนแปลงทั้ง ๕ นัย แม้ในปัญหาวาร ก็ฟังกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด

คันถคันถสัมปยุตตทุกะ จบ

คันถวิปยุตตคันถนียทุกะ

ปฏิบัติวาร

[๕๗๔] ธรรมที่เป็นคันถวิปยุตตคันถนียธรรม อาศัยธรรมที่เป็นคันถวิปยุตตคันถนีย-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นคันถวิปยุตตคันถนียธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

โลกียทุกะในจุฬันตรทุกะ ฉันทใด ฟังให้พิสดารฉันทนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

คันถวิปยุตตคันถนียทุกะ จบ

โอฆโยคโคจณกทุกะ

ปฏิบัติวาร

[๕๗๕] อาศัยโอฆธรรม ฯลฯ

โยคธรรม อาศัยโยคธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

โคจรกะทั้ง ๒ เหมือนกับ อาสวโคจรกะ ไม่มีแตกต่างกัน

โอมโยคโคจรกะ จบ

นิวรรณทุกะ

ปฏิบัติวาร

[๕๗๖] นิวรรณธรรม อาศัยนิวรรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ถีนมิทสนิวรรณ อุทัจจนิวรรณ อวิชชานิวรรณ อาศัยกามฉันทนิวรรณ อุทัจจนิวรรณ
อวิชชานิวรรณ อาศัยกามฉันทนิวรรณ ถีนมิทสนิวรรณ อุทัจจนิวรรณ อวิชชานิวรรณ อาศัยพยาบาท-
นิวรรณ อุทัจจนิวรรณ อวิชชานิวรรณ อาศัยพยาบาทนิวรรณ ถีนมิทสนิวรรณ อุทัจจนิวรรณ
กุกกุจจนิวรรณ อวิชชานิวรรณ อาศัยพยาบาทนิวรรณ อุทัจจนิวรรณ กุกกุจจนิวรรณ อวิชชานิวรรณ
อาศัยพยาบาทนิวรรณ อุทัจจนิวรรณ อาศัยวิจิกิจฉานิวรรณ อวิชชานิวรรณ อาศัยอุทัจจนิวรรณ

ธรรมที่ไม่ใช่^๑นิวรรณธรรม อาศัยนิวรรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยนิวรรณธรรมทั้งหลาย

นิวรรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่^๑นิวรรณธรรม อาศัยนิวรรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ถีนมิทสนิวรรณ อุทัจจนิวรรณ อวิชชานิวรรณ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตต-
สมุฏฐานรูป อาศัยกามฉันทนิวรรณ

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่^๑นิวรรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่^๑นิวรรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่^๑นิวรรณธรรม ปฏิสนธิ

นิวรรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่^๑นิวรรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ นิวรรณธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่^๑นิวรรณธรรม

นิวรรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่^๑นิวรรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่^๑นิวรรณธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และนิวรรณธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่^๑นิวรรณธรรม

ขันธ ๒ ฯลฯ

นิเวศธรรม อาศัสนิเวศธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นิเวศธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ถีนมิททนิเวศ อุตัจจนิเวศ อวิชชานิเวศ อาศัยกามฉันทนิเวศ และ
สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่นิเวศธรรม อาศัสนิเวศธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นิเวศธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัสนิเวศ ๑ ที่ไม่ใช่นิเวศธรรม และนิเวศธรรม
ขั้น ๒ ฯลฯ

นิเวศธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นิเวศธรรม อาศัสนิเวศธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
นิเวศธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ ถีนมิททนิเวศ อุตัจจนิเวศ อวิชชานิเวศ อาศัสนิเวศ ๑ ที่ไม่ใช่
นิเวศธรรม และกามฉันทนิเวศ ขั้น ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๕๗๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปตปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๕

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕

[๕๗๘] นิเวศธรรม อาศัสนิเวศธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชานิเวศ อาศัสนิเวศ อวิชชานิเวศ อาศัสนิเวศ

ธรรมที่ไม่ใช่นิเวศธรรม อาศัสนิเวศธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่เนียรณธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิตลอดถึงอสังขญัตต

เนียรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ อวิชชานิวรณ์ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ
เนียรณธรรม อาศัยเนียรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ อวิชชานิวรณ์ อาศัยวิจิจจยานิวรณ์ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อวิชชานิวรณ์
อาศัยอุทธัจจนิวรณ์ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

[๕๗๕] ธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม อาศัยเนียรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ-
ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยเนียรณธรรมทั้งหลาย
ธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ-
ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เนียรณธรรม ตลอดถึงอสังขญัตต
ธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม อาศัยเนียรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยเนียรณธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย ฯลฯ

- ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย
- ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย
- ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย
- ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญปัจจัย
- ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย

[๕๗๖] เนียรณธรรม อาศัยเนียรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ ถีนมิททนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยกามฉันทนิวรณ์
ในอรุปภูมิ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยกามฉันทนิวรณ์ ในอรุปภูมิ อุทธัจจนิวรณ์
อวิชชานิวรณ์ อาศัยวิจิจจยานิวรณ์ ในอรุปภูมิ อวิชชานิวรณ์ อาศัยอุทธัจจนิวรณ์

ธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม อาศัยเนียรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย
คือ ในอรุณภูมิ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยเนียรณธรรมทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยเนียรณธรรมทั้งหลาย

วาระที่เหลือทั้งหมด พึงให้พิสดาร อรุณภูมิ พึงกระทำก่อน ส่วนรูปภูมิ พึง
กระทำภายหลัง ตามที่จะพึงกระทำได้

เนียรณธรรม อาศัยเนียรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
ปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ ถินमितถนิวรรณ์ อุทัจจนิวรรณ์ อาศัยขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เนียรณธรรม
และกามฉันทนิวรรณ์

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม อาศัยเนียรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่เนียรณธรรม และเนียรณธรรมทั้งหลาย
ขั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยเนียรณธรรม และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยเนียรณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

เนียรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม อาศัยเนียรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่เนียรณ-
ธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ ขั้น ๓ ถินमितถนิวรรณ์ อุทัจจนิวรรณ์ อวิชชานิวรรณ์ อาศัยขั้น ๑
ที่ไม่ใช่เนียรณธรรม และกามฉันทนิวรรณ์

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๕๘๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฆานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๕๘๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ฯลฯ

[๕๘๓] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในมคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

แม้สหชาตวาร ก็พึงให้พิสดารอย่างนี้

ปัจฉยวาร

[๕๘๔] นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย
ธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม ตลอดถึงอัมมัตติก-
มหาภูตรูป ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ นีวรณธรรมทั้งหลาย อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม นีวรณธรรมทั้งหลาย
อาศัยหทัยวัตถุ

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และ นีวรณธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ นีวรณธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

นีวรณธรรม อาศัย นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ถีนมิททนิวรรณ์ อุทัจจนิวรรณ์ อวิชชานิวรรณ์ อาศัยกามฉันทนิวรรณ์ และสัมปยุตต-
ชั้นทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ถีนมิททนิวรรณ์ อวิชชานิวรรณ์ อาศัยกามฉันทนิวรรณ์ และหทัยวัตถุ

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม อาศัย นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม และ นีวรณ-
ธรรมทั้งหลาย ชั้น ๒ ฯลฯ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัย นีวรณธรรมทั้งหลาย และหทัยวัตถุ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย นีวรณธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย นีวรณธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม อาศัย นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณ-
ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ ถีนมิททนิวรรณ์ อุทัจจนิวรรณ์ อวิชชานิวรรณ์ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่
นิวรรณ์ธรรม และกามฉันทนิวรรณ์ ชั้น ๒ ฯลฯ

ฟังสุกัจกรณัย

ถีนมิททนิวรรณ์ อุทัจจนิวรรณ์ อวิชชานิวรรณ์ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัย
กามฉันทนิวรรณ์ และหทัยวัตถุ

ฟังสุกัจกรณัย

ฯลฯ

[๕๘๕] ในเหตุปัจจย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจย มี " ๕

ในปัจจยทั้งปวง มีวาระ ๕

ในวิปากปัจจย มี " ๑

ในอวิคตปัจจย มี " ๕

[๕๘๖] นิวรรณ์ธรรม อาศัยนิวรรณ์ธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย
คือ อวิชชานิวรรณ์ อาศัยวิจิจจณานิวรรณ์ อวิชชานิวรรณ์ อาศัยอุทัจจนิวรรณ์
ธรรมที่ไม่ใช่ นิวรรณ์ธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ นิวรรณ์ธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่ นิวรรณ์ธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ ตลอดถึงอสังญุสตัว ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ นิวรรณ์ธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัย
หทัยวัตถุ

นิวรรณ์ธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ นิวรรณ์ธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย
คือ อวิชชานิวรรณ์ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิจจณา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ
อวิชชานิวรรณ์ อาศัยหทัยวัตถุ

นิวรรณ์ธรรม อาศัยนิวรรณ์ธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ นิวรรณ์ธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
เหตุปัจจย

คือ อวิชชานิวรรณ์ อาศัยวิจิจจณานิวรรณ์ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อวิชชานิวรรณ์
อาศัยอุทัจจนิวรรณ์ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อวิชชานิวรรณ์ อาศัยวิจิจจณานิวรรณ์ และหทัยวัตถุ
อวิชชานิวรรณ์ อาศัยอุทัจจนิวรรณ์ และหทัยวัตถุ

๑๗๑

[๕๘๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมักปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๕๘๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ๑๗๑ มี " ๕

๑๗๑

[๕๘๕] ในอารมณ์ปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอนันตรปัจจัย กับ ๑๗๑ มี " ๔

ในสมนันตรปัจฉัย มีวาระ ๔
ในมัคคปัจฉัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในอวิคตปัจฉัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ตั้งสังคหวาร

[๕๕๐] นีวรณธรรม คลุกเคล้ากับนีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย
คือ ถีนมิทสนีวรณ อุตัจจนีวรณ อวิชชานีวรณ คลุกเคล้ากับกามฉันทนีวรณ

พึงผูกจักรนัย

นีวรณทั้งปวง พึงให้พิสดาร

[๕๕๑] ในเหตุปัจฉัย มีวาระ ๕
 ในอารัมมณปัจฉัย มี " ๕
 ในปัจฉัยทั้งปวง มี " ๕
 ในวิปากปัจฉัย มี " ๑
 ในอวิคตปัจฉัย มี " ๕

[๕๕๒] นีวรณธรรม คลุกเคล้ากับนีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ อวิชชานีวรณ คลุกเคล้ากับวิจิกิจฉานีวรณ อวิชชานีวรณ คลุกเคล้ากับ
อุตัจจนีวรณ

ฯลฯ

[๕๕๓] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๔
 ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย มี " ๕
 ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจฉัย มี " ๕
 ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจฉัย มี " ๕
 ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย มี " ๕
 ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย มีวาระ ๓
 ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมักปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตต์ปัจจัย มี " ๕

การนับทั้งสอง นอกนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกัฏฐิ พิงกระทำอย่างทีกล่าวมาแล้ว

ปัญหาวาร

[๕๕๔] นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นนีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต์นีวรณธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นนีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต์ขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นนีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต์ขันธทั้งหลาย และ นีวรณธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต์ขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

[๕๕๕] นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ เพราะปรารภ นีวรณธรรมทั้งหลาย นีวรณธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภ นีวรณธรรมทั้งหลาย ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภ นีวรณธรรมทั้งหลาย นีวรณธรรม และสัมปยุตต์ขันธทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ พิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น ย่อมยินดี

ย่อมเพติดเพตินยิ่งซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารภความยินดีนั้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฉาน ฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค มรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดย

อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ

กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสนัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ อากัญญาตนะ เป็นปัจจัย

แก่นวสัญญาตนะ รูปลายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภัญญาตนะ เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาณ

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณ-
ปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นิวรณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งชั้นทั้งหลายที่

ไม่ใช่เนิวรณธรรม เพราะปรารภจักขุ เป็นต้นนั้น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ

อุทธีจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นิวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม โดย

อาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่งซึ่งขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เพราะปรารถนากิจกุกุเป็นต้นนั้น เนียรณธรรม และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น

เนียรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เป็นปัจจัยแก่เนียรณธรรม โดยอาร์มมณ-
ปัจจัย มี ๓ นัย พึงกระทำว่าเพราะปรารถ

[๕๕๖] เนียรณธรรม เป็นปัจจัยแก่เนียรณธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณชาติปติ ได้แก่ เพราะกระทำเนียรณธรรมทั้งหลายให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น เนียรณธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น มี ๓ นัย เหมือนกับอาร์มมณปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณชาติปติ สหชาติปติ

ที่เป็นอาร์มมณชาติปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว
กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค มรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เนียรณธรรม ให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุกุเป็นต้นนั้นให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาติปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรมเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เป็นปัจจัยแก่เนียรณธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณชาติปติ สหชาติปติ

ที่เป็นอาร์มมณชาติปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่เนียรณธรรม ให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ข่อมยินดี ข่อมเพติดเพลินยัง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริบัติธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
เนียรณธรรมทั้งหลาย โดยอริบัติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เป็นปัจจัยแก่เนียรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม
โดยอริบัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่เนียรณธรรม ให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ข่อมยินดี ข่อมเพติดเพลินยัง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น เนียรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริบัติธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ขันธ์ทั้งหลาย และเนียรณธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริบัติปัจจัย

เนียรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เป็นปัจจัยแก่เนียรณธรรม โดยอริบัติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริบัติ มี ๑ นัย เป็นอารัมมณาริบัติเท่านั้น

[๕๕๗] เนียรณธรรม เป็นปัจจัยแก่เนียรณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เนียรณธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่เนียรณธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ

โดยอนันตรปัจจัย

พึงถามถึงมูล

เนียรณธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่เนียรณธรรม ที่
เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย เนียรณธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

พึงถามถึงมูล

นิวรณ์ธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่นิวรณ์ธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ
และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่
นิวรณ์ธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย เนวสัญญานาสัญญายคณะ ของบุคคลผู้ออกจาก
นิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

พึงถามถึงมูล

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่นิวรณ์ธรรมทั้งหลาย ที่
เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่นิวรณ์ธรรมทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย
ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่นิวรณ์ธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ
และสัมปยุตตขั้นทั้งหลายโดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่นิวรณ์ธรรม และสัมปยุตต-
ขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

นิวรณ์ธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่นิวรณ์ธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ นิวรณ์ธรรม ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่นิวรณ์ธรรม
ทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

พึงถามถึงมูล

นิวรณ์ธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขั้น
ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่ นิวรณ์ธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย นิวรณ์ธรรม และสัมปยุตตขั้น
ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย นิวรณ์ธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และ
สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่นิวรณ์ธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย
โดยอนันตรปัจจัย

นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่นิวรณ์ธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย

[๕๕๘] นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่นิวรณ์ธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ นิวรณ์ธรรมทั้งหลาย มี ๑๓ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่ นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ นิวรณ์ธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๑๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๘ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ศีล ๑๗๗

อุโบสถกรรม ๑๗๗ ยังฉนทานให้เกิดขึ้น ยังวิปัสสนา ๑๗๗ ยังมรรค ๑๗๗ ยังอภิญญา ๑๗๗ ยัง
สมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิกฺขุณี

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ๑๗๗ ปัญญา ๑๗๗ รากะ โทสะ โมหะ มานะ ทิกฺขุณี ความ
ปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ๑๗๗ เสนาสนะแล้ว ให้ทาน ๑๗๗ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ๑๗๗ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ ศรัทธา ๑๗๗ แก่ปัญญา แก่รากะ แก่

ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ นิวรณ์ธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๑๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๙ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิกฺขุณี

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ๑๗๗ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ๑๗๗ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ๑๗๗ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ รากะ ๑๗๗ แก่ความปรารถนา โดย

อุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่นิวรณ์ธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ นิวรณ์ธรรม โดย

อุปนิสสยปัจจัย

มี ๑๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๘๐ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิกฺขุณี

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ๑๗๗ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ๑๗๗ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ๑๗๗ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่นิวรณ์ธรรม และสัมปยุตคันธ์ทั้งหลาย โดย

อุปนิสสยปัจจัย

นิวรณ์ธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่นิวรณ์ธรรม โดยอุปนิสสย-
ปัจจัย

มี ๑๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ นีวรณธรรม และสัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย เป็น
ปัจจัยแก่ นีวรณธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย

[๕๕๕] ธรรมที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม โดยปุเรชาติ-
ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น มี ๓ นัย

ปุเรชาติปัจจัย เหมือนกับ อารัมมณปัจจัย

พึงจำแนก กุศล และอกุศล

[๖๐๐] นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย มี ๓ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัยโดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย

[๖๐๑] ธรรมที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม โดยกัมม
ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากจันท์ และ
กภูตคารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

พึงถามถึงมูล

เจตนาที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตเนิวรณธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

เจตนาที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย และเนิวรณธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๖๐๒] ธรรมที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เนิวรณธรรม โดยวิปาก-
ปัจจัย มี ๑ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

๑๗๙ เป็นปัจจัย โดยฉานปัจจัย

๑๗๙ เป็นปัจจัย โดยมคคปัจจัย

๑๗๙ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย

[๖๐๓] นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เนีวรณธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ

วาระ ๔ ที่เหลือ ฟังกระทำอย่างนี้

[๖๐๔] นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

คือ กามฉันทนิเวรณํ เป็นปัจจัยแก่ถีนมิทสนิเวรณํ แก่อุทฺธจฺจนิเวรณํ แก่อวิชชานิเวรณํ

โดยอตฺถิปัจจัย

ฟังผูกจักรนัย

นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เนีวรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ

ในเนีวรณมุล ก็มีวาระ ๓ อย่างนี้

ธรรมที่ไม่ใช่เนีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เนีวรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทริยํ ๑๗๙

ธรรมที่ไม่ใช่เนีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ๑๗๙

ธรรมที่ไม่ใช่เนีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่เนีวรณธรรม

โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ๑๗๙

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่เนีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ กามฉันทนิเวรณํ และสัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่

ถีนมิทสนิเวรณํ แก่อุทฺธจฺจนิเวรณํ แก่อวิชชานิเวรณํ โดยอตฺถิปัจจัย กามฉันทนิเวรณํ และหทัยวัตถุ

เป็นปัจจัยแก่ถีนมิทสนิเวรณํ แก่อวิชชานิเวรณํ โดยอตฺถิปัจจัย

นิวรรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นิวรรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นิวรรณธรรม โดย
อตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่นิวรรณธรรม และนิวรรณธรรมทั้งหลาย เป็น
ปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ นิวรรณธรรมทั้งหลาย
และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่นิวรรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย นิวรรณธรรม และ
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย นิวรรณธรรม และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ นิวรรณธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้
ที่เกิดก่อน โดยอตฺถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ นิวรรณธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และกพพิงการอาหาร
เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอตฺถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ นิวรรณธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย

นิวรรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นิวรรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นิวรรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
นิวรรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่นิวรรณธรรม และกามฉันทนิวรรณ์ เป็นปัจจัย
แก่ชั้นที่ ๓ ถินมิทฺชนิวรรณ์ อวิชชานิวรรณ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดย
อตฺถิปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ กามฉันทนิวรรณ์ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ถินมิทฺชนิวรรณ์ อุทฺธจ
นิวรรณ์ อวิชชานิวรรณ์ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

[๖๐๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มีวาระ ๕

ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสปัจจัย	มี " ๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๓
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๕
ในวิคตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

[๖๐๖] นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย

นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย

นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม โดยอาร์มมณ-ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย ธรรมที่ไม่ใช่ นีวรณธรรม เป็น

ปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
อุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมม-
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

กรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เป็นปัจจัยแก่เนียรณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

กรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เป็นปัจจัยแก่เนียรณธรรม และกรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติ-
ปัจจัย

เนียรณธรรม และกรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เป็นปัจจัยแก่เนียรณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

เนียรณธรรม และกรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
ปัจฉาชาติปัจจัย

เนียรณธรรม และกรรมที่ไม่ใช่เนียรณธรรม เป็นปัจจัยแก่เนียรณธรรม และกรรมที่ไม่ใช่
เนียรณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๖๐๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๕

[๖๐๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔ ๗๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ๗๓ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ๗๓ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมักปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

[๖๐๙] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงกระทำอนุโลมมาตีกาให้พิสดาร

ในวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

นิรณทุกะ จบ

นิรณียทุกะ

ปฎิจจวาร

[๖๑๐] นิรณียธรรม อาศัยนิรณียธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

โลกียทุกะนั้นใด นิรณียทุกะก็พึงกระทำฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน พึงประกอบนิรณีย
ด้วยนิรณีย ๘ ครั้ง คือ กามฉันทะ ๒ ครั้ง ปฎิมะ ๔ ครั้ง อุทธัจจะ และวิจิกิจฉาสองอย่างนี้
อย่างละครั้ง มาตีกาแห่งนิรณียทุกะ ได้ทำไว้แล้วในวารนี้

นิรณียทุกะ จบ

นិเวรณสัมปยุตตทุกะ

ปฎิจจวาร

[๖๑๑] นีเวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนีเวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นนีเวรณสัมปยุตตธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ
นีเวรณวิปยุตตธรรม อาศัยนีเวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนีเวรณสัมปยุตตธรรม
นีเวรณสัมปยุตตธรรม และนีเวรณวิปยุตตธรรม อาศัยนีเวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นนีเวรณสัมปยุตตธรรม ชั้นที่ ๒
ฯลฯ

นีเวรณวิปยุตตธรรม อาศัยนีเวรณวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นนีเวรณวิปยุตตธรรม ชั้นที่ ๒
ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอัมมัตติกมहाภูตรูป

นีเวรณวิปยุตตธรรม อาศัยนีเวรณสัมปยุตตธรรม และนีเวรณวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนีเวรณสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย

ฯลฯ

[๖๑๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปตปัจจัย	มี " ๕
ในนัตถปัจจัย	มี " ๒
ในวิคตปัจจัย	มี " ๒
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

[๖๑๓] นีเวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนีเวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ อวิชชานีเวรณ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิจจณา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

นิวรรณวิปยุตตธรรม อาศัยนิวรรณวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ นิวรรณวิปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ ตลอดถึงอสังขณัตว์

ฯลฯ

- [๖๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิตสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย มี " ๓

[๖๑๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

- กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๖๑๖] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒ ฯลฯ

ในมคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑ ฯลฯ

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

แม้สหชาตวาร ก็พึงกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้ว

ปัจจัยวาร

[๖๑๗] นีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนีวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

มี ๓ นัย

นีวรณวิปยุตตธรรม อาศัยนีวรณวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นนีวรณวิปยุตตธรรม ชั้นที่ ๒
ฯลฯ ปฏิสนธิ มหาภูตรูป ๑ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนีวรณวิปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

นิรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนิรณวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนิรณสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

นิรณสัมปยุตตธรรม และนิรณวิปยุตตธรรม อาศัยนิรณวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนิรณสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย
มหาภูตรูปทั้งหลาย

นิรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนิรณสัมปยุตตธรรม และนิรณวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนิรณสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

นิรณวิปยุตตธรรม อาศัยนิรณสัมปยุตตธรรม และนิรณวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนิรณสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย

นิรณสัมปยุตตธรรม และนิรณวิปยุตตธรรม อาศัยนิรณสัมปยุตตธรรม และ
นิรณวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนิรณสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนิรณสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ฯลฯ

[๖๑๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปตปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มีวาระ ๑

ในอวิกตปัจจัย มี " ๕

[๖๑๙] นิรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนิรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ อวิชชานิรณ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ
นิรณวิปยุตตธรรม อาศัยนิรณวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นนิรณวิปยุตตธรรม ซึ่งเป็น
อเหตุกะ ตลอดถึงอสังญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ
ชั้นทั้งหลายที่เป็นนิรณวิปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ

นิรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนิรณวิปยุตตธรรม เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจจา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ
นิรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนิรณสัมปยุตตธรรม และนิรณวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจจา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่
สหระคด้วยวิจิกิจจา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะและหทัยวัตถุ

- [๖๒๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๓ ๗๓๗
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มีวาระ ๕
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดิปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างทีกล่าวมาแล้ว

สังสัฏฐวาร

[๖๒๑] นิรณสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับนิรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

[๖๒๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๒

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๒

[๖๒๓] นีวรณสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับ นีวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่ เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ คลุกเคล้ากับขันธุ์ทั้งหลาย ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ

คลุกเคล้ากับ นีวรณวิปยุตตธรรม ฯลฯ

[๖๒๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒

การนับทั้งสอง นอกนั้นก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้

ปัญหาวาร

[๖๒๕] นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธุ์ทั้งหลาย

โดยเหตุปัจจัย

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นนิวณตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุทั้งหลายที่เป็นนิวณตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

นิวณตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ นิวณตวิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นนิวณตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

[๖๒๖] นิวณตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิวณตสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มณ-ปัจจัย

คือ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยั้งซึ่งราคะ เพราะปรารภราคะนั้น ราคะ ทิฏฐิวิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมณัส เกิดขึ้น

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยั้งซึ่งทิฏฐิ เพราะปรารภทิฏฐินั้น ราคะ ทิฏฐิวิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมณัส เกิดขึ้น

เพราะปรารภวิจิกิจฉา วิจิกิจฉา ทิฏฐิ อุทธัจจะ โทมณัส เพราะปรารภอุทธัจจะ อุทธัจจะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา เกิดขึ้น เพราะปรารภโทมณัส โทมณัส เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ เกิดขึ้น

นิวณตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิวณตวิปยุตตธรรม โดยอาร์มณปัจจัย คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นนิวณตสัมปยุตตธรรม พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลาย ที่เป็นนิวณตสัมปยุตตธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นนิวณตสัมปยุตตธรรม โดยเจโตปริยญาณ ขั้นทั้งหลายที่เป็นนิวณตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิริญาณ แก่เจโตปริยญาณ-แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มณ-ปัจจัย

นิวณตวิปยุตตธรรมเป็นปัจจัยแก่นิวณตวิปยุตตธรรม โดยอาร์มณปัจจัย คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้ว พิจารณากุศลกรรมนั้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌาน ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค มรรค ฯลฯ พิจารณาผล นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจฉิมแก่ โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวิษณะ

โดยอาร์มมณปัจฉิม

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นนิรวณวิปยุตต-
ธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ตลอดถึงอ่าวิษณะ

นิรวณวิปยุตตธรรมเป็นปัจฉิมแก่นิรวณสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจฉิม

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่งซึ่งขั้นทั้งหลายที่

เป็นนิรวณวิปยุตตธรรม เพราะปรารถจักขุเป็นต้นนั้น รากะ ทิฎฐิ วิจิกิจฉา อุทัจจะ โทมณัส
เกิดขึ้น

[๖๒๗] นิรวณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉิมแก่นิรวณสัมปยุตตธรรม โดยอริปติปัจฉิม

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอาร์มมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำรากะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว

ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำคามยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ
ทิฎฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อริปติธรรมที่เป็นนิรวณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉิมแก่
ขั้นทั้งหลายที่เป็นนิรวณสัมปยุตตธรรม โดยอริปติปัจฉิม

นิรวณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉิมแก่นิรวณวิปยุตตธรรม โดยอริปติปัจฉิม

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อริปติธรรมที่เป็นนิรวณสัมปยุตตธรรม เป็น
ปัจฉิมแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริปติปัจฉิม

ฟังถามถึงมูล

อธิปัตติธรรมที่เป็นนิเวศสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

นิเวศวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิเวศวิปยุตตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปัตติ สหชาตาธิปัตติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้ว

กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌาน ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ ผล
ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย

ที่เป็นสหชาตาธิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นนิเวศวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

นิเวศวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิเวศสัมปยุตตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นนิเวศวิปยุตตธรรมให้
เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินย้ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้
หนักแน่น รากะ ทิณฺฐิ เกิดขึ้น

[๖๒๘] นิเวศสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิเวศสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นนิเวศสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย
ที่เป็นนิเวศสัมปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

พึงถามถึงมูล

ขันธทั้งหลายที่เป็นนิเวศสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฏานะ โดยอนันตรปัจจัย

ในที่นี้ ขันธทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ ไม่มี

พึงถามถึงมูล

ขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นนิเวศวิปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ทั้งหลาย ที่เป็นนิเวศวิปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ โดยอนันตรปัจจัย

นิเวศวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิเวศสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นนิเวศสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย
นิเวศสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิเวศสัมปยุตตธรรม โดยสมนันตรปัจจัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย

[๖๒๕] นิเวศสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิเวศสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์
บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ฯลฯ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ
ทำลายสงฆ์

ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดย
อุปนิสสยปัจจัย

นิเวศสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิเวศวิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะแล้ว ให้นทาน ศีล ฯลฯ
อุโบสถกรรม ยังฉาน วิปีศสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ สมบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ให้นทาน ฯลฯ ยังสมบัติให้เกิดขึ้น
ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่สุขทางกาย
แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

นิเวศวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิเวศวิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้นทาน รักษาศีล
ฯลฯ ยังมรรค ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ สมบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมบัติ ให้เกิดขึ้น

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่มรรค แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

นิวรรณวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิวรรณสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทัญญี บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะ แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ทัญญี แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๖๓๐] นิวรรณวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิวรรณวิปยุตตธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ รูปลายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นนิวรรณวิปยุตตธรรม โดยปุเรชาติ-ปัจจัย

นิวรรณวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิวรรณสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้งซึ่ง หทัยวัตถุ เพราะปรารถนาคามยินดีนั้น ราคะ โทสะ โมหะ เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นนิวรรณสัมปยุตต-ธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

[๖๓๑] นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย มี ๒ นัย

๑. เป็นปัจจัยโดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย

[๖๓๒] นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่เป็นนีสวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย
พึงกระทำมูล

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นนีสวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นนีสวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ และ กุฎตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

เจตนาที่เป็นนีสวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

นีวรณวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด ๑.๗

๑.๗ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

[๖๓๓] นีสวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีสวรณสัมปยุตตธรรม โดยอาหารปัจจัย

๑.๗ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

๑.๗ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย

๑.๗ เป็นปัจจัย โดยมคคปัจจัย

๑.๗ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย

[๖๓๔] นีสวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีสวรณวิปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ๑.๗

นีวรณวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีสวรณวิปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ ๑.๗

นีวรณวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีสวรณสัมปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นนิเวศ-
สัมปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

[๖๓๕] นิเวศสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิเวศสัมปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

คือ ขันธ ๑ ที่เป็นนิเวศสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓ โดยอตฺถิปัจจัย

นิเวศสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิเวศวิปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปิจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ขันธทั้งหลายที่เป็นนิเวศสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุ-
ฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย

ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ขันธทั้งหลายที่เป็นนิเวศสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้
ที่เกิดก่อน โดยอตฺถิปัจจัย

นิเวศสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิเวศสัมปยุตตธรรม และนิเวศวิปยุตตธรรม
โดยอตฺถิปัจจัย

คือ ขันธ ๑ ที่เป็นนิเวศสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓ และจิตตสมุฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย ขันธ ๒ เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๒ โดยอตฺถิปัจจัย

นิเวศวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิเวศวิปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปิจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ

นิเวศวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิเวศสัมปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง
ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารถนจักขุเป็นต้นนั้น รากะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทัจจะ โทมณัส เกิดขึ้น
หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นนิเวศสัมปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

นิเวศสัมปยุตตธรรม และนิเวศวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิเวศสัมปยุตตธรรม
โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ ๑ ที่เป็นนิเวศสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัย
แก่ ขันธ ๓ โดยอตฺถิปัจจัย ขันธ ๒ และหทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ ๒ โดยอตฺถิปัจจัย

นิเวศสัมปยุตตธรรม และนิเวศวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นิเวศวิปยุตตธรรม
โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นนิเวศสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
เป็นปัจจยแก้จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนิเวศสัมปยุตตธรรม และกวมังการาหาร
เป็นปัจจยแก้กายนี้ โดยอติปัจจย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นนิเวศสัมปยุตตธรรม และรูปชีวิตินทรีย์
เป็นปัจจยแก้กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยอติปัจจย

[๖๓๖] ในเหตุปัจจย	มีวาระ ๔
ในอาร์มมณปัจจย	มี " ๔
ในอธิปัตติปัจจย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจย	มี " ๔
ในสหชาติปัจจย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจย	มี " ๗
ในอุปนนิสสยปัจจย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจจย	มี " ๒
ในปัจจชาติปัจจย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจย	มี " ๒
ในกัมมปัจจย	มี " ๔
ในวิปากปัจจย	มี " ๑
ในอาหารปัจจย	มีวาระ ๔
ในอินทรีย์ปัจจย	มี " ๔
ในฌานปัจจย	มี " ๔
ในมัคคปัจจย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจย	มี " ๒

ในวิปยุตตปัจจย มี " ๓

ในอติปัจจย มี " ๓

ในนัตติปัจจย มี " ๔

ในวิกตปัจจย มี " ๔

ในอวิกตปัจจย มี " ๓

[๖๓๗] นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย

นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่นีวรณวิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจย โดยปัจฉาชาติปัจจย เป็นปัจจย โดยกัมมปัจจย

นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปยุตตธรรม โดยสหชาติปัจจย

นีวรณวิปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่นีวรณวิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจยเป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย เป็นปัจจยโดยอินทริยปัจจย

นีวรณวิปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย

นีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย

นีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่นีวรณวิปยุตตธรรม โดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย เป็นปัจจยโดยอินทริยปัจจย

[๖๓๘] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย มีวาระ ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจย มี " ๓

- ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย มี " ๕
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๕
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๖
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๗
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๔
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย มี " ๔
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๗
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย มี " ๗
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคคปัจจัย มี " ๔

[๖๓๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

- กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย
- กับ ฯลฯ มี " ๔
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย
- กับ ฯลฯ มีวาระ ๔
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย
- กับ ฯลฯ มี " ๔
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย
- กับ ฯลฯ มี " ๒
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย
- กับ ฯลฯ มี " ๔
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย
- กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

[๖๔๐] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงกระทำการนับโดยอนุโลม

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๗

นิวณสัมปยุตตทุกะ จบ

นิวณนิวณียทุกะ

ปฎิจจวาร

[๖๔๑] ธรรมที่เป็นทั้งนิวณธรรมและนิวณียธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนิวณธรรม
และนิวณียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ถินมิทชนิวณ อุกทัจจนิวณ อวิชชานิวณ อาศัย กามฉันทนิวณ

การนับทั้งหมดพึงกระทำอย่างนี้ เหมือนกับ นิวณทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

ปัญหาวาร

[๖๔๒] ธรรมที่เป็นทั้งนิวณธรรมและนิวณียธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้ง
นิวณธรรมและนิวณียธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์ิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตนิวรณ์ธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์ิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นนิวรณ์ิยธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์ิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์ิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์ิยธรรม และธรรมที่เป็นนิวรณ์ิยธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์ิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย และนิวรณ์ธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นนิวรณ์ิยธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นนิวรณ์ิยธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นนิวรณ์ิยธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

[๖๔๓] ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์ิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์ิยธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภนิวรณ์ธรรมทั้งหลาย นิวรณ์ธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภนิวรณ์ธรรมทั้งหลาย จันท์ทั้งหลายที่เป็นนิวรณ์ิยธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภนิวรณ์ธรรมทั้งหลาย นิวรณ์ธรรม และสัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย เกิดขึ้น ธรรมที่เป็นนิวรณ์ิยธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นนิวรณ์ิยธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้วพิจารณากุศลกรรมนั้นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู โวทาน ฯลฯ กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลาย ที่เป็นนิรวณียธรรมแต่ไม่ใช่นิรวณธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง ฯลฯ โทมณัส ฯลฯ ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ ฟังกระทำตลอดถึงอวัชชนะ

ธรรมที่เป็นนิรวณียธรรมแต่ไม่ใช่นิรวณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนิรวณธรรม และนิรวณียธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง ซึ่งขั้นทั้งหลาย ที่เป็นนิรวณียธรรม แต่ไม่ใช่นิรวณธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ ทิฎฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมณัส เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นนิรวณียธรรมแต่ไม่ใช่นิรวณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนิรวณธรรม และนิรวณียธรรม และธรรมที่เป็นนิรวณียธรรมแต่ไม่ใช่นิรวณธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง ซึ่งขั้นทั้งหลาย ที่เป็นนิรวณียธรรมแต่ไม่ใช่นิรวณธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น นิรวณธรรมและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น

ทั้ง ๓ นัยเมื่อนอกนี้ ฟังกระทำอย่างนี้

อธิปัตติปัจจัย เหมือนกับ อาร์มณปัจจัย

แม้ปุเรชาติปัจฉัย ก็เหมือนกับ อารัมมณปัจฉัย

ส่วนในนิสสยปัจฉัย ไม่พึงกระทำ โลกุตตระ

ฯลฯ

พึงให้พิสดารอย่างนี้

นิวรรณทุกะ ฉันได พึงพิจารณา แล้วกระทำฉันนั้น

นิวรรณนิวรรณียทุกะ จบ

นิวรรณนิวรรณสัมปยุตตทุกะ

ปฏิบัติจวาร

[๖๔๔] ธรรมที่เป็นทั้งนิวรรณธรรมและนิวรรณสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้ง
นิวรรณธรรมและนิวรรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ถินमितถนิวรรณ อุทัจจนิวรรณ อวิชชานิวรรณ อาศัยกามฉันทนิวรรณ

พึงผูกจักรนัย พึงทำนิวรรณทั้งหมด

ธรรมที่เป็นนิวรรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวรรณธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนิวรรณธรรม
และนิวรรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยนิวรรณธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นทั้งนิวรรณธรรมและนิวรรณสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนิวรรณสัมปยุตต-
ธรรม แต่ไม่ใช่นิวรรณธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนิวรรณธรรมและนิวรรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ถินमितถนิวรรณ อุทัจจนิวรรณ อวิชชานิวรรณ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัย
กามฉันทนิวรรณ

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นนิวรรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นิวรรณธรรม อาศัยธรรมที่เป็นนิวรรณสัมปยุตต-
ธรรมแต่ไม่ใช่นิวรรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม ชั้น ๒

ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์สัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตต-
ธรรมแต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ นิวรณ์ธรรมทั้งหลาย อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่
นิวรณ์ธรรม

ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์สัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตต-
ธรรมแต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม อาศัยธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และนิวรณ์ธรรมทั้งหลาย อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่
ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์สัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรม
และนิวรณ์สัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ถินมัทธนิวรรณ์ อุทัจจนิวรรณ์ อวิชชานิวรรณ์ อาศัยกามฉันทนิวรรณ์ และ
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรม
และนิวรณ์สัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม และ
นิวรณ์ธรรมทั้งหลาย ชั้น ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์สัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตต-
ธรรมแต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์สัมปยุตตธรรม และธรรม
ที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ ถิ่นมิตถนิวรรณ์ อุทัจจนิวรรณ์ อวิชชานิวรรณ์ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็น
นิวรรณ์สัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นิวรรณ์ธรรม และกามฉันทนิวรรณ์ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๖๔๕] ในเหตุปัจจย	มีวาระ ๕
ในอารัมมณปัจจย	มี " ๕
ในอธิปติปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยทั้งปวง	มี " ๕
ในกัมมปัจจย	มี " ๕
ในอาหารปัจจย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจย	มี " ๕

[๖๔๖] ธรรมที่เป็นทั้งนิวรรณ์ธรรม และนิวรรณ์สัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้ง-
นิวรรณ์ธรรมและนิวรรณ์สัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ อวิชชานิวรรณ์ อาศัยวิจิจจณานิวรรณ์ อวิชชานิวรรณ์ อาศัยอุทัจจนิวรรณ์

ธรรมที่เป็นทั้งนิวรรณ์ธรรมและนิวรรณ์สัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นนิวรรณ์สัมปยุตต-
ธรรมแต่ไม่ใช่นิวรรณ์ธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ อวิชชานิวรรณ์ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิจจณา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ

ธรรมที่เป็นทั้งนิวรรณ์ธรรมและนิวรรณ์สัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนิวรรณ์ธรรม
และนิวรรณ์สัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนิวรรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวรรณ์ธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ อวิชชานิวรรณ์ อาศัยวิจิจจณานิวรรณ์ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อวิชชานิวรรณ์
อาศัยอุทัจจนิวรรณ์ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

ฯลฯ

[๖๔๗] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย	มีวาระ ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจย	มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕

[๖๔๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๕ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

[๖๔๙] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๓

ในมกคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

สหชาตวาทก็ดี ปัจจัยวาทก็ดี นิสสยวาทก็ดี สังสัจจวาทก็ดี สัมปยุตตวาทก็ดี เหมือนกับ
ปฏิจจวาร ไม่มีแตกต่างกัน

ปัญหาวาร

[๖๕๐] ธรรมที่เป็นทั้งนิวณธรรม และนิวณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรม
ที่เป็นทั้งนิวณธรรมและนิวณสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งนิวณธรรม และนิวณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตนิวณธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งนิวณธรรม และนิวณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นนิวณ-
สัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นิวณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรม และนิวรณ์สัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์สัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์สัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรม และนิวรณ์สัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นและนิวรณ์ธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๖๕๑] ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรม และนิวรณ์สัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์สัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภนิวรณ์ธรรมทั้งหลาย นิวรณ์ธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ฟังถามถึงมูล

เพราะปรารภนิวรณ์ธรรมทั้งหลาย ขั้นทั้งหลายที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่ นิวรณ์ธรรม เกิดขึ้น

ฟังถามถึงมูล

เพราะปรารภนิวรณ์ธรรมทั้งหลาย นิวรณ์ธรรม และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น ธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่ นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่ นิวรณ์ธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขั้นทั้งหลาย ที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่ นิวรณ์ธรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่ นิวรณ์ธรรม เกิดขึ้น

ฟังถามถึงมูล

เพราะปรารภขั้นทั้งหลาย ที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่ นิวรณ์ธรรม นิวรณ์ธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

เพราะปรารภขั้นทั้งหลาย ที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่ นิวรณ์ธรรม นิวรณ์ธรรมและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์สัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่ นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์สัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย

[๖๕๒] ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรม และนิวรณ์สัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์สัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ มี ๑ นัย ฟังกระทำว่า กระทำให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นนั้นเทียว

ธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรม ที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขั้นทั้งหลายที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ฟังถามถึงมูล

เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น นิวรณ์ธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตนิวรณ์ธรรมทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

เพราะกระทำขั้นทั้งหลาย ที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรมให้หนักแน่น นิวรณ์ธรรมและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และนิวรณ์ธรรมทั้งหลายโดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์สัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนิวรณ์สัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นิวรณ์ธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์สัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ มี ๑ นัย

[๖๕๓] ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะก็ดี วุฏฐานะก็ดี ไม่มี ฟังกระทำว่า ที่เกิดก่อนๆ ในที่ทั้งปวง

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย มี ๕ นัย

๑๗๘ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย

๑๗๙ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย

๑๘๐ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย

๑๘๑ เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย

๑๘๒ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย เหมือนกับอาร์มมณปัจจัย วิภังค์ไม่มี

[๖๕๔] ธรรมที่เป็นนิวณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นนิวณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นิวณธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นนิวณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
จันท์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

พึงถามถึงมูล

เจตนาที่เป็นนิวณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นิวณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตนิวณ-
ธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

เจตนาที่เป็นนิวณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นิวณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์
และนิวณธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๖๕๕] ธรรมที่เป็นนิวณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นิวณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็น
เป็นนิวณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นิวณธรรม โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

๑๗๓ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

๑๗๔ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

๑๗๕ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

๑๗๖ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอตฺถิปัจจัย มี ๕ นัย

๑๗๘ เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย มี ๕ นัย

๑๗๙ เป็นปัจจัย โดยวิกตปัจจัย มี ๕ นัย

๑๘๐ เป็นปัจจัย โดยอวิกตปัจจัย มี ๕ นัย

[๖๕๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปัตปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสปัจจัย	มี " ๕
ในอาสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๓
ในฌานปัจจัย	มีวาระ ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๕
ในวิคตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

[๖๕๗] ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรม และนิวรณ์สัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนิวรณ์ธรรมและนิวรณ์สัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย

วาระ ๕ พึงเปลี่ยนแปลงใน ๓ บทอย่างนี้

[๖๕๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๕

[๖๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตต์ปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หนัตถปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๖๖๐] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงกระทำอนุโลมมาติกา

ในวิคปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๕

นิวรรณนิวรรณสัมปยุตตทุกะ จบ

นิวรรณสัมปยุตตนิวรรณียทุกะ

ปฎิจจวาร

[๖๖๑] นิวรรณวิปยุตตนิวรรณียธรรม อาศัยนิวรรณวิปยุตตนิวรรณียธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นนิวรรณวิปยุตตนิวรรณียธรรม
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ปฎิสันธิ ฯลฯ

โลกียทุกะในจุฬันทรทุกะฉนใด ฟังกระทำฉนนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

นิวรรณวิปยุตตนิวรรณียทุกะ จบ

ปรามาสทุกะ

ปฎิจจวาร

[๖๖๒] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นที่ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปรามาสธรรม

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ชั้นที่ ๒

ฯลฯ ปฎิสันธิ ตลอดถึงอสังขญสัตว์ มหาภูตรูป

ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ปรามาสธรรม อาศัยชั้นที่ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และปรามาสธรรม และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่

ปรามาสธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม และปรามาสธรรม
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

[๖๖๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคคปัจจัย	มี " ๕

[๖๖๔] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ซึ่งเป็น
อเหตุกะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิตลอดถึงอสังขยัตว์ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิจณา ที่
สหคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิจณา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ

[๖๖๕] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยปรามาสธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ-
ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปรามาสธรรม
ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ตลอดถึงอสังขยัตว์
ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปรามาสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

[๖๖๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓

- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุระชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฆานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย มี " ๓

[๖๖๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

- กัมเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย
กัม ฯลฯ มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย
กัม ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย
กัม ฯลฯ มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย
กัม ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๖๖๘] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

แม้สหชาตวาร ก็เหมือนกับ ปฏิจยวาร

ปัจจัยวาร

[๖๖๙] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยปรามาสธรรม

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ

ปฏิสนธิ ตลอดถึงอชฌัตติกมหาภูตรูป ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยหทัยวัตตุ

ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ปรามาสธรรม อาศัยขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ปรามาสธรรม อาศัย

หทัยวัตตุ

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และปรามาสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาส-

ธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ ปรามาสธรรม อาศัยหทัยวัตตุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตตุ

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม และปรามาส-
ธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปรามาสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย จิตต-
สมุฏฐานรูป อาศัยปรามาสธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัย
ปรามาสธรรม และหทัยวัตถุ ฯลฯ

[๖๗๐] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิกตปัจจัย มี " ๕

[๖๗๑] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ซึ่งเป็น
อเหตุกะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิตลอดถึงอสังญีสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ
กายวิญญาณ อาศัยกายตนะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ
โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจจา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจจา
ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

ฯลฯ

[๖๗๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตปัจจัย มีวาระ ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย มี " ๓

[๖๗๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง พึงกระทำอย่างนี้

[๖๗๔] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในวิคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

นิสสยวาร เหมือนกับ ปัจจยวาร

สังสัณฺฐวาร

[๖๗๕] ธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม คลุกเคล้ากับปรมาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย คลุกเคล้ากับปรมาสธรรม

วาระ ๕ พึงกระทำอย่างนี้ เฉพาะในอรุณภูมิเท่านั้น

สังสัณฺฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้

ปัญหาवार

[๖๗๖] ธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม โดยเหตุ-
ปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุท-
ฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรมาสธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรมาสธรรม โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรมาสธรรม และ ธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และ
ปรมาสธรรม และจิตตสมุทฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๖๗๗] ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรมาสธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ เพราะปรารภปรมาสธรรม ปรมาสธรรม เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภปรมาสธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เกิดขึ้น

เพราะปรารภปรมาสธรรม ปรมาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณา ย่อมยินดี

ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฉาน ฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดย

อาร์มณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่ปรัมมาสธรรม ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว
 ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นที่ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรัมมาสธรรม
 โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ แล้วข่มยินดี ข่อมเพลิดเพลินยัง เพราะปรารถจักขุเป็นต้นนั้น
 รากะ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมณัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ
 บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่ปรัมมาสธรรม โดยเจโตปริยญาณ
 อากาसानัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัย
 แก่นเวสัณฐานาสัญญาตนะ รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภฐัพพายตนะ เป็นปัจจัย
 แก่กายวิญญาณ

ขั้นที่ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรัมมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิชญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
 บุปเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ธากัมมุปกญาณ แก่อนาคังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดย
 อารัมมณปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรัมมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรัมมาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย
 คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วข่มยินดี ข่อมเพลิดเพลินยัง
 ซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารถความยินดีนั้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

อกุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ
 ฆาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลข่มยินดี ข่อมเพลิดเพลินยังซึ่งขั้นที่ทั้งหลายที่
 ไม่ใช่ปรัมมาสธรรม เพราะปรารถจักขุเป็นต้นนั้น ทิฏฐิ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ปรัมมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรัมมาสธรรมและธรรมที่ไม่ใช่ปรัมมาสธรรม
 โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้ว ข่มยินดี ข่อมเพลิดเพลิน
 ยิ่งซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารถความยินดีนั้น ปรัมมาสธรรม และสัมปยุตตขั้นที่ทั้งหลาย
 เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ
 ฆาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้งซึ่งขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เพราะปรารถนาคือเป็นต้นนั้น ปรมาสธรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลายเกิดขึ้น

ปรมาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรมาสธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรมาสธรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย ฯลฯ มี ๓ นัย

[๖๗๘] ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรมาสธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

คือ เพราะกระทำปรมาสธรรมทั้งหลายให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น ปรมาสธรรม ฯลฯ มี ๓ นัย พึงกระทำอาร์มมณาริบัติ อย่างเดียว

ธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาริบัติ สหชาตาริบัติ

ที่เป็นอาร์มมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ ผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ นิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรมาสธรรมให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-ขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรมาสธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาริบัติ สหชาตาริบัติ

ที่เป็นอาร์มมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุตถกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ข่อมยินดี ข่อมเพติดเพลินยี่ เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ทิฏฐิ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาติรูปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรมและธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาติรูปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุตถกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ข่อมยินดี ข่อมเพติดเพลินยี่ เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาติรูปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และปรามาสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำปรามาสธรรมและสัมปยุตตขั้นทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ปรามาสธรรม ฯลฯ มี ๓ นัย

[๖๗๕] ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

พึงกระทำมูล

พระอภิธรรมปิฎก เล่ม ๕ มหาปัฏฐานปกรณ์ ภาค ๓ - หน้าที่ 434

ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ที่เกิด
หลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

พึงกระทำมูล

ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรมที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตต-
ขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่
ปรามาสธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อนุโลมเป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ โดยอนันตรปัจจัย

พึงกระทำมูล

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม ที่เกิด
หลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะเป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม ที่เกิด
หลังๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะเป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรมและ
สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ปรามาสธรรม และ ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดย
อนันตรปัจจัย

คือ ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ปรามาส-
ธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

พึงกระทำมูล

ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่
ไม่ใช่ปรามาสธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย
ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม
ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

๑๗๙ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย

๑๗๙ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจฉัย โดยนิสสยปัจฉัย มี ๕ นัย

[๖๘๐] ปรามาสธรรม เป็นปัจฉัยแก่ปรามาสธรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ปรามาสธรรม เป็นปัจฉัยแก่ปรามาสธรรม โดย
อุปนิสสยปัจฉัย มี ๑ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอุปนิสสย-
ปัจฉัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ๑๗๗ ยัง
สมابัตติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ๑๗๗ ปัญญา รากะ โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา
สุขทางกาย ๑๗๗ เสนาสนะแล้วให้ทาน ๑๗๗ ยังสมابัตติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์ ๑๗๗ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ๑๗๗ เสนาสนะ เป็นปัจฉัยแก่ศรัทธา ๑๗๗ แก่ปัญญา แก่รากะ ๑๗๗
แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมบัตติ โดยอุปนิสสยปัจฉัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจฉัยแก่ปรามาสธรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ถือทัญญู

บุคคลเข้าไปอาศัย ศีล ๑๗๗ ปัญญา รากะ ความปรารถนาสุขทางกาย ๑๗๗
เสนาสนะแล้ว ถือทัญญู

ศรัทธา ๑๗๗ เสนาสนะ เป็นปัจฉัยแก่ปรามาสธรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจฉัยแก่ปรามาสธรรมและธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม
โดยอุปนิสสยปัจฉัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ถือทัญญู

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ๑๗๗ เสนาสนะแล้ว ถือทัญญู

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และสัมปยุตตจันทร์ทั้งหลาย
โดยอุปนิสสยปัจจัย

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดย
อุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยะ

ปรามาสธรรม และสัมปยุตตจันทร์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดย
อุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย

[๖๔๑] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดย
ปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตต โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ แล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ง เพราะปรารถนจักขุเป็นคั้นนั้น รากะ
วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ
ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็น
ปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตต เป็นปัจจัยแก่จันทร์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย
ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ง ซึ่ง
หทัยวัตต เพราะปรารถนความยินดีนั้น ทิฏฐิ ฯลฯ

ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตต เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย
ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม
โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ นुकคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยั้ง ซึ่ง
หทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น
ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์
ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย

[๖๘๒] ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยปัจฉายาชาตปัจจัย
มี ๓ นัย พึงกระทำปัจฉายาชาต

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย

[๖๘๓] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดย
กัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ์ และ
กภูตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

พึงกระทำมูล

เจตนาที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยกัมมปัจจัย

เจตนาที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรมและสัมปยุตตขันธ์ และจิตต-
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๖๘๔] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดย
วิปากปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

[๖๘๕] ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยมีคคปัจจัย
คือ องคัมมรรคที่เป็นปรามาสธรรม ฯลฯ

วาระ ๕ พึงกระทำอย่างนี้

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

[๖๘๖] ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดย

วิปยุตตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม

โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และ

สัมปยุตตฉันท์ทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม

โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ

[๖๘๗] ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตฉันท์ และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัติ-

ปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรมาสธรรม
โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่งซึ่งหทัยวัตถุ
เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยปรมาสธรรม โดยอติปัจจัย
ธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรมาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม
โดยอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และ
ปรมาสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่งซึ่งหทัยวัตถุ
เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ปรมาสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็น
ปัจจัยแก่ปรมาสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

ปรมาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม
โดยอติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม และปรมาสธรรม เป็นปัจจัย
แก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ปรมาสธรรม และ
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย ปรมาสธรรม และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย ปรมาสธรรม และ
หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรมาสธรรม โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ปรมาสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้
ที่เกิดก่อน โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ปรมาสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และกพพิงการอาหาร
เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอติปัจจัย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ปรมาสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่ภูตดารูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย

[๖๘๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๘
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๘
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๘
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๘
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนีสสยปัจจัย	มี " ๘
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๘
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มีวาระ ๓
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๘
ในวิคตปัจจัย	มี " ๘
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

[๖๘๘] ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย

โดยอุปนีสสยปัจจัย

ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนีสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย

ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรมและธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
อินทริยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย โดยปุเรชาติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
ปุเรชาติปัจจัย

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ปรามาสธรรมและธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
ปัจฉาชาติปัจจัย

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และธรรม
ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๖๕๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๕

[๖๕๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับ เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตต์ปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตต์ปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๖๕๒] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงกระทำอนุโลมมาติกา

ในอวิคปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ปรามาสทุกะ จบ

ปรามัญจทุกะ

ปฎิจจวาร

[๖๕๓] ปรามัญจธรรม อาศัยปรามัญจธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปรามัญจธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิสนธิ ตลอดถึงอรรถัตถิกมหาภูตรูป

อาศัย ปรามัญจธรรม ฯลฯ

โลกียทุกะ ในจุฬินทรทุกะฉันได พึงกระทำปรามัญจทุกะฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

ปรามัญจทุกะ จบ

ปรามาสสัมปยุตตทุกะ

ปฏิบัติวาร

[๖๕๔] ปรามาสสัมปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ปรามาสวิปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม

ปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

ปรามาสวิปยุตตธรรม อาศัยปรามาสวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ปรามาสวิปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย

ฯลฯ

[๖๕๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนินิสสยปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕ ฯลฯ
ในมกคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๒
ในวิคตปัจจัย	มี " ๒
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

[๖๕๖] ปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุแก่ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขยัตถ์ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธังจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธังจะ

[๖๕๗] ปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นปรามาสัมปยุตตธรรม
ปรามาสวิปยุตตธรรม อาศัยปรามาสวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มณปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม ตลอดถึง
อสังขญสัตว์

ปรามาสวิปยุตตธรรม อาศัยปรามาสัมปยุตตธรรมและปรามาสวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นปรามาสัมปยุตตธรรมและมหาภูตรูป
ทั้งหลาย

๑๗๑

[๖๕๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สังขญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๖๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับ เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงนับอย่างนี้

[๗๐๐] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอวิคตปัจจัย ฯลฯ มี " ๑

แม้สหชาตวาร ก็เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ปัจจัยวาร

[๗๐๑] ปรามาสัมปยุตตธรรม อาศัยปรามาสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นับ เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอชฌัตติกมหาภูตรูป ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

ปรามาสัมปยุตตธรรม อาศัยปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นปรามาสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

ปรามาสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นปรามาสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

ปรามาสวิปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม
และปรามาสวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ฯลฯ

[๗๐๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๔
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนีสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๔
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๔
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕ ฯลฯ
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

[๗๐๓] ปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขญสัจจ์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ชั้นที่ทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นที่ทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

[๗๐๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ธัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคคปัจจัย มี " ๓

[๗๐๕] ในปัจฉยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจฉย

กับเหตุปัจฉย มีวาระ ๓

ในปัจฉยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉย

กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงนับอย่างนี้

[๗๐๖] ในอารัมมณปัจฉย

กับปัจฉยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉย มีวาระ ๑

ในอวิคตปัจฉย กับ ฯลฯ มี " ๑

นิสสยวาร เหมือนกับ ปัจฉยวาร

สังสัฏฐวาร

[๗๐๗] ปรามาสสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับปรามาสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉย

[๗๐๘] ในเหตุปัจฉย มีวาระ ๒

ในอารัมมณปัจฉย มี " ๒

ในปัจฉยทั้งปวง มี " ๒

ในวิปากปัจฉย มี " ๑

ในอวิคตปัจฉย มี " ๒

[๗๐๙] ในปัจฉยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉย มีวาระ ๑

ในปัจฉยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉย มี " ๒

ในปัจฉยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจฉย มี " ๒

ในปัจฉยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจฉย มี " ๒

ในปัจฉยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉย มี " ๒

ในปัจฉยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉย มี " ๒

ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมักปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒

การนับทั้งสองนอกนี้ก็คือ สัมปยุตตวารกัฏฐิ พิงกระทำอย่างนี้

ปัญหาวาร

[๗๑๐] ปราสาทสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปราสาทสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นปราสาทสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นปราสาทสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

เหตุทั้งหลายที่เป็นปราสาทสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ปราสาทวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปราสาทวิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นปราสาทวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

[๗๑๑] ปราสาทสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปราสาทสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยังซึ่งราคะ เพราะปรารถนาราคะนั้น ราคะ เกิดขึ้น บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยังซึ่งขันธทั้งหลายที่เป็นปราสาทสัมปยุตตธรรม เพราะปรารถนาราคะเกิดขึ้น

ปราสาทสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปราสาทวิปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นปราสาทสัมปยุตตธรรม พิจารณากิเลสที่ข้ามแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลาย ที่เป็นปรามาสัมปยุตตธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ แล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารภขั้นนั้น รากะที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม วิจิกิจา อุทัจจะ โทมณัส เกิดขึ้น

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นปรามาสัมปยุตตธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขั้นทั้งหลายที่เป็นปรามาสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่นุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่เอกัมมูปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้วพิจารณาอุสถกรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารภอุสถกรรมนั้น รากะที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม วิจิกิจา อุทัจจะ โทมณัส เกิดขึ้น

อุสถกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค ผล ฯลฯ พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม ฯลฯ กิเลสที่ข้ามแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลาย ที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น รากะที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม วิจิกิจา อุทัจจะ โทมณัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสาณัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวตัญญานาสัญญาตนะ รูปลายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โภกฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ
แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคังสญาณ แก่อาวชชนะ โดย
อาร์มมณปัจจัย

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้งซึ่งชั้นทั้งหลายที่

เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น รากะ เกิดขึ้น

[๑๖๒] ปรามาสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติ-
ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอาร์มมณธิปติ ได้แก่บุคคลกระทำรากะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อม
ยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง เพราะกระทำรากะนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น
บุคคลกระทำชั้นทั้งหลาย ที่เป็นปรามาสัมปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อม
ยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง เพราะกระทำชั้นนั้นให้หนักแน่น รากะ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นปรามาสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ปรามาสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอาร์มมณธิปติ ได้แก่บุคคลกระทำชั้นทั้งหลายที่เป็นปรามาสัมปยุตตธรรมให้
เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง เพราะกระทำชั้นนั้นให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นปรามาสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปยุตต-
ธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาทิปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปยุตตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาทิปติ สหชาตาทิปติ

ที่เป็นอารัมมณาทิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว
กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ง
เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ ผล
 ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก้วโหวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม
ให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่น รากะที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรมเกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาทิปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาทิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถ-
กรรมแล้ว กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ง
เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นปรามาสัมยุตตธรรม เกิดขึ้น

[๗๑๓] ปรามาสัมยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสัมยุตตธรรม โดยอนันตร-
ปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นปรามาสัมยุตตธรรม ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ
ทั้งหลายที่เป็นปรามาสัมยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ปรามาสัมยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นปรามาสัมยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตร-
ปัจจัย

ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย
ที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมวัตติ โดยอนันตรปัจจัย

ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสัมยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นปรามาสัมยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยสมนันตรปัจจัย

[๗๑๔] ปรามาสัมยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสัมยุตตธรรม โดยสหชาติ-
ปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย

[๗๑๕] ปรามาสัมยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสัมยุตตธรรม โดยอุปนิสสย-
ปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ รากะที่เป็นปรามาสัมยุตตธรรม ฯลฯ โมหะ

๑๗๗ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ราคะที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม แก่โมหะ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๘ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม แล้วให้ทาน ๑๗๘ ยังสมวัตติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ๑๗๘

บุคคลเข้าไปอาศัยโมหะที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม ๑๗๘ ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน ยังสมวัตติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ฆ่าสัตว์ ๑๗๘ ทำลายสงฆ์

ราคะที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม โมหะ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ๑๗๘ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ผลสมวัตติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๙ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ๑๗๙ ยังสมวัตติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ๑๗๙ ปัญญา ราคะ มานะ ๑๗๙ ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน ๑๗๙ ยังสมวัตติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์ ๑๗๙ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยสุขทางกาย ๑๗๙ เสนาสนะแล้วให้ทาน ๑๗๙ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ๑๗๙ ปัญญา ราคะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ผลสมวัตติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๘๐ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ เพราะอาศัยศรัทธา ราคะ เกิดขึ้น

เพราะอาศัยศีล ๑๘๐ เสนาสนะ ความปรารถนา ศรัทธา ๑๘๐ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๗๑๖] ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ ปรามาสวิปยุตตธรรม โดยปุเรชาต-
ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ แล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ
ที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม วิจิกิจจา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตราตุ

รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดย
ปุเรชาตปัจจัย

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็น
ปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม โดยปุเรชาต-
ปัจจัย

ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่งซึ่ง
หทัยวัตถุ เพราะปรารถจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นปรามาสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นปรามาสัมปยุตต-
ธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

[๗๑๗] ปรามาสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาต-
ปัจจัย ฯลฯ

ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

ฯลฯ

[๗๑๘] ปรามาสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสัมปยุตตธรรม โดยอาเสวาน-
ปัจจัย มี ๒ นัย

[๗๑๙] ปรามาสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย
คือ เจตนาที่เป็นปรามาสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดย
กัมมปัจจัย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธและกภูตคารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ฟังถามถึงมูล

เจตนาที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธและกภูตคารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย

[๗๒๐] ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ

ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ ปรามาสวิปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ

ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นปรามาส-
สัมปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

[๗๒๑] ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

คือ ขันธ ๑ ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓ โดยอตฺถิปัจจัย

ขันธ ๒ ฯลฯ

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยอตฺถิปัจจัย

พึงกระทำมูล

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปยุตต-
ธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

คือ ขันธ ๑ ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย

ปรามาสวิปยุตตธรรมเป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ

ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่
ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ ทิฏฐิ เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ
ทั้งหลาย ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม และ ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตต-
ธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็น
ปัจจัยแก่ ชั้นที่ ๓ โดยอรรถปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ปรามาสสัมปยุตตธรรม และ ปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปยุตต-
ธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจาสหชาติ อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป-
ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย

ที่เป็นปัจจาสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และกวางิการาหาร
เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอรรถปัจจัย

ที่เป็นปัจจาสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และรูปชีวิตินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย

[๗๒๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปตปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในอุปนินิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจาสหชาติปัจจัย มี " ๒

ในอาสวณปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทรีย์ปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มีวาระ ๒
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอตฺถิปัจจัย	มี " ๓
ในนตฺถิปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๓

[๗๒๓] ปริมาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปริมาสสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณ-
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ปริมาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปริมาสวิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

ปริมาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปริมาสสัมปยุตตธรรม และปริมาสวิปยุตต-
ธรรม โดยสหชาติปัจจัย

ปริมาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปริมาสวิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
อินทรีย์ปัจจัย

ปริมาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปริมาสสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

ปริมาสสัมปยุตตธรรม และปริมาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปริมาสสัมปยุตต-
ธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปยุตต-
ธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยอินทริยปัจจัย

[๗๒๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ภิสสปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมักคปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หน้าตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔

[๗๒๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มหัคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตต์ปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตต์ปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

[๗๒๖] ในอาร์มณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปัตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงกระทำอนุโลมมาติกา

ในอภิปัจจย

กับปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย มีวาระ ๗

ปรามาสสัมปยุตตทุกะ จบ

ปรามาสปรามัญญทุกะ

ปฏิจจวาร

[๗๒๗] ธรรมที่เป็นปรามัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้ง
ปรามาสธรรม และปรามัญญธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปรามาสธรรม

ธรรมที่เป็นปรามัญญธรรมแต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นปรามัญญธรรม แต่
ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นปรามัญญธรรม แต่ไม่ใช่
ปรามาสธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอชฌัตติกมหาภูตรูป

ธรรมที่เป็นทั้งปรามาสธรรมและปรามัญญธรรม อาศัยธรรมที่เป็นปรามัญญธรรม แต่
ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ปรามาสธรรม อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นปรามัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม
ธรรมที่เป็นทั้งปรามาสธรรมและปรามัญญธรรม และธรรมที่เป็นปรามัญญธรรม แต่ไม่ใช่
ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นปรามัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ขันธ ๓ และปรามาสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ที่เป็นปรามัญญ-
ธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นปรามัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งปรามาสธรรม
และปรามัญญธรรม และธรรมที่เป็นปรามัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นปรามัญญธรรม แต่ไม่ใช่
ปรามาสธรรม และปรามาสธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ

ฯลฯ

วาระทั้งหมดพึงกระทำเหมือนกับปรามาสทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

ปัญหาวาร

[๗๒๘] ธรรมที่เป็นปรมัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นปรมัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นปรมัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

ธรรมที่เป็นปรมัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งปรามาส
ธรรมและปรมัญญธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นปรมัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาส-
ธรรม โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นปรมัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งปรามาส-
ธรรม และปรมัญญธรรม และธรรมที่เป็นปรมัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นปรมัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-
ชั้นทั้งหลาย และปรามาสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๗๒๙] ธรรมที่เป็นทั้งปรามาสธรรม และปรมัญญธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้ง
ปรามาสธรรมและปรมัญญธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

มี ๓ นัย พึงกระทำว่าปรารภ เหมือนกับปรามาสทุกะ

ธรรมที่เป็นปรมัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นปรมัญญ-
ธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น
พิจารณาแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น รากะ วิจิกิจฉา อุทัจจะ โทมณัส
เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู พิจารณาโวทาน กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่ม
แล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นปรมัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรมาสธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ตลอดถึงอวิชชนะ ฟังกระทำทั้งหมด
ธรรมที่เป็นปรมัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งปรมาส-
ธรรม และปรมัญญธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งชั้นทั้งหลายที่
เป็นปรมัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ทิฎฐิ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นปรมัญญธรรม แต่ไม่ใช่ปรมาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งปรมาส
ธรรม แต่ไม่ใช่ปรมาสธรรมและปรมัญญธรรม และธรรมที่เป็นปรมัญญธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นชั้นทั้งหลายที่เป็นปรมัญญธรรม แต่
ไม่ใช่ปรมาสธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภ
จักขุเป็นต้นนั้น ปรมาสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น

ทั้ง ๑ นัยแก่นอกนี้ ฟังกระทำว่าเพราะปรารภ

ทุกะนี้ เหมือนกับปรมาสทุกะ โลกุตตระไม่ได้ในที่ใด ก็ไม่ฟังกระทำในที่นั้น

ปรมาสปรมัญญทุกะ จบ

ปรามาสวิปยุตตปรามัญญทุกะ

ปฏิจวาร

[๗๓๐] ปรามาสวิปยุตตปรามัญญธรรม อาศัยปรามาสวิปยุตตปรามัญญธรรม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปรามาสวิปยุตตปรามัญญ
ธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ปรามาสวิปยุตตปรามัญญธรรม อาศัยปรามาสวิปยุตตปรามัญญธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

ฯลฯ

โลกียทุกะในจุฬันตรทุกะอันใด พึงกระทำอันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

ปรามาสวิปยุตตปรามัญญทุกะ จบ

อนุโลมทุกปัฏฐาน จบ
